

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
Фонд розвитку історичних досліджень

*Бібліографічний
довідник*

УКРАЇНСЬКІ ІСТОРИКИ

Вчені інституту історії України

До 60-річчя установи

Випуск 1

Київ-1996

Національна Академія Наук України
Інститут історії України
Фонд розвитку історичних досліджень

УКРАЇНСЬКІ ІСТОРИКИ

Біобібліографічний довідник
Випуск I

ВЧЕНІ ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

(До 60-річчя установи)

Київ 1996

УКРАЇНСЬКІ ІСТОРИКИ

ВЧЕНІ ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

— К.: Інститут історії України НАН України, 1996. — С. 150

Довідник підготовлений співробітниками Відділу історії культури українського народу Інституту історії України НАН України до 60-річчя Інституту і містить короткі творчі біографії понад 400 науковців, які працюють або працювали в Інституті у період з 1936 по 1996 р. Видання є частиною проекту «Українські історики», який виконується Інститутом історії НАН України, Міністерством освіти України та Фондом розвитку історичних досліджень.

Довідник розрахований на суспільствознавців, викладачів вузів, вчителів, студентів, усіх, хто цікавиться історією історичної науки.

Редаколегія: В. А. Смолій (головний редактор), В. М. Даниленко (заст. гол. редактора), Г. С. Брега (відп. секретар), С. І. Білокінь, М. Ф. Дмитрієнко, Я. Д. Ісаєвич, Ю. Ю. Кондуфор, М. Ф. Котляр, С. В. Кульчицький, Ю. О. Курносов, Ю. А. Пінчук, О. П. Реєнт, В. Ф. Репринцев, В. Г. Сарбей, А. Г. Слюсаренко, П. П. Толочко, П. Т. Тронько, В. С. Чишко.

Автори: С. І. Білокінь, П. М. Бондарчук, Г. С. Брега, Г. П. Герасимова, В. М. Даниленко, В. О. Животівський, О. В. Колпакова, Т. О. Комаренко, О. В. Корнієвська, Ю. О. Курносов, П. Д. Овчаренко, В. А. Печерога, Л. І. Ткачова, В. С. Чишко, В. Г. Шарпатий, Л. Ф. Шепель.

Науково-допоміжну роботу виконали:
Н. Ф. Васильєва, О. А. Кручек, Т. О. Кукібна.

Набір підготували І. М. Варганова,
Оригінал-макет підготував В. В. Дрозденко

ISBN 966 02 -0021-8

Випуск 1 ISBN 966-02-002-6

© Інститут історії України НАН України

ПЕРЕДМОВА

Перший випуск біобібліографічного довідника "Українські історики" подає в систематизованому вигляді матеріали про вчених Інституту історії України НАН України. Принципи і структура праці спрямовані передусім на висвітлення їх наукової діяльності. В статтях після прізвища, імені та по-батькові наведено псевдоніми, дати життя та місце народження (для частини персоналій за старим і новим стилем та за старим і новим адміністративним поділом), вказано фах, наукову ступінь та наукове і почесне звання, роки їх одержання, заклад, де науковець здобув освіту, місце роботи, перелік основних наукових праць, державні відзнаки, премії та нагороди. До ряду персоналій подаються основні публікації біографічного характеру. Праці науковців та література про них подаються мовою оригіналу.

Статті довідника розміщено в алфавітному порядку. З метою заощадження місця в довіднику застосовано скорочення, список яких додається.

Джерельна база довідника охоплює різні носії історичної інформації. Це передусім архівні документи, періодика, універсальні довідки, матеріали анкетування, вітчизняні і зарубіжні дослідницькі публікації. Для складання біобібліографічних довідок опрацьовано понад 200 особових справ архіву Інституту історії України НАН України та інших архівосховищ Києва, фонди наукових бібліотек.

Кожна стаття довідника містить перелік джерел, які використано для її написання і які можуть стати в пригоді дослідникам тих або інших проблем історії України, загальної історії, історіографії та ін. Бібліографічні списки подаються за хронологічним принципом. При наявності вказується також, як джерело, анкета.

Переважаюча частина матеріалів довідника є оригінальною і публікується вперше. Однак він не є повним. В силу об'єктивних причин окремі персоналії в ньому не представлені, особливо це стосується довоєнного та воєнного періодів. Для більш повної інформації про наукових співробітників, які працювали в

Інституті, подається їх список із зазначенням, де це встановлено, років праці в Інституті.

Пропонована читачеві книга є першою спробою створити довідкове видання про представників різних поколінь вчених-дослідників Інституту історії України НАН України. За характером та схемою статей він не претендує на повноту висвітлення. Тому авторський колектив буде вдячний всім, хто відгукнеться на це видання. Конструктивні зауваження, пропозиції і рекомендації будуть враховані у подальшій роботі над проектом "Українські історики".

**СПИСОК НАУКОВИХ СПІВРОБІТНИКОВ ІНСТИТУТУ
1936–1996 РР.**

Прізвище, ім'я, по-батькові, Роки праці в Інституті

Андреу Ніколас 1980–1989

Анісімов Юрій Олександрович 1963–1983

Апанович Олена Михайлівна 1950–т/ч

Асатуров Сергій Костянтинович 1980–1992

Бабій Тетяна Петрівна 1973–1979

Балабушевич Тетяна Аркадівна

Балковий Петро Миколайович 1950–1970

Барабой Абрам Зіновійович 1953

Барановська Наталія Петрівна 1967–т/ч

Бевзо Олександр Арєф'євич 1947–1967

Белінський Євген Федорович 1958–1970

Білокінь Сергій Іванович 1989–т/ч

Білоусов Сергій Миколайович 1936–1964

Білоцька Ольга Альбертівна

Боголюбов Олексій Миколайович 1963–1975

Боев Юрій Олексійович 1956–1967

Боечко Василь Дмитрович 1984–1992

Бойко Іван Давидович 1956–1963

Бойко Олена Дмитрівна 1974–т/ч

Бондаренко Іван Миколайович 1962–1971

Борисенко Володимир Йосипович 1974–1980, 1983–1990

Боряк Геннадій Володимирович 1988–1991

Ботушанський Василь Мефодійович 1969–1978

Брайчевський Михайло Юліанович
Брега Галина Степанівна 1975–т/ч
Будницький Анатолій Іванович 1974–1977
Будяков Володимир Васильович
Бузало Віктор Йосипович 1976–1996
Буцько Ольга Володимирівна 1983–т/ч
Варварцев Микола Миколайович 1968–т/ч
Введенський Андрій Олександрович 1952–1956
Вельямінова Зоя Романівна 1968–1976
Верменич Ярослава Володимирівна 1993–т/ч
Верстюк Владислав Федорович 1975–т/ч
Веселова Олександра Михайлівна 1970–т/ч
Виворот Тереса Мар'янівна 1973–1986
Виговський Ігор Іванович 1971–1973, 1976–1992
Вівчарик Михайло Миколайович 1985–т/ч
Віднянський Степан Васильович 1973–т/ч
Вітрук Людмила Дмитрівна 1968–1974, 1976–1989
Вітрученко Олександр Никифорович 1968–1976
Война Олексій Дорофійович 1952–1957
Волковинський Валерій Миколайович 1991–т/ч
Волошин Леонід Іванович
Волощенко Аза Кирилівна 1965–1985
Воляник Василь Климентійович
Вронська Тамара Василівна 1975–т/ч
Гаврилук Лариса Олексіївна 1990–т/ч
Гаєвський Андрій Миколайович 1964–1969
Галенко Олександр Іванович 1982–1990

Гамрецький Юрій Маркович 1957–1992
Ганжа Іван Хомич 1951–1968
Ганжа Оксана Іванівна 1979–т/ч
Гапусенко Іван Максимович 1961–1981
Гарань Олексій Васильович 1985–1992
Герасименко Неля Олексіївна 1978–т/ч
Герасимова Галина Петрівна 1991–т/ч
Герлецький Омелян Антонович 1940–1941, 1944–1947
Гирич Ігор Борисович 1989–1991
Гломозда Костянтин Юхимович 1982–т/ч
Глуговський Анатолій Миколайович 1974–1978
Гнип Павло Іванович 1963–1966
Говорова Раїса Павлівна 1963–1967
Головко Олександр Борисович 1981–1995
Голобуцький Володимир Олексійович 1947–1979
Гончарук Петро Степанович 1970–1974
Горак Володимир Сергійович 1985–т/ч
Горбик Вячеслав Олександрович 1959–т/ч
Горобець Віктор Миколайович 1990–т/ч
Горлач Микола Іванович 1962–1964
Горшков Володимир Павлович 1959–1960
Горякіна Вікторія Сергіївна 1956–1963
Гранчак Іван Михайлович 1969–1970
Григор'єва Тетяна Федорівна 1980–т/ч
Гриневич Владислав Анатолійович 1988–т/ч
Гриценко Аделіна Павлівна 1957–т/ч
Грищенко Михайло Васильович 1981–1996

Гудзенко Пантелеймон Петрович 1950–1981
Гулевич Віктор Наумович 1964–1978
Гура Віктор Костянтинівич 1972–1978
Гурбик Андрій Олександрович 1989–т/ч
Гуржій Іван Олександрович 1945–1971
Гуржій Олександр Іванович 1977–т/ч
Гуслистий Кость Григорович 1936–1947
Гутянський Степан Корнійович 1958–1979
Даниленко Віктор Михайлович 1974–т/ч
Данилюк Юрій Зіновійович 1958–т/ч
Данильченко Олександр Петрович 1978–1993
Демиденко Лариса Антонівна 1969–1972
Демківський Анатолій Васильович 1972–1976
Денисенко Галина Григорівна 1979–т/ч
Депенчук Лариса Петрівна 1980–1986
Держалок Микола Степанович 1974–1996
Дзира Ярослав Іванович 1962–1972, 1995–т/ч
Дзюба Олена Миколаївна 1970–1991
Діденко Григорій Дем'янович 1957–1965
Дмитрієнко Марія Федорівна 1963–1972, 1986–т/ч
Добров Генадій Михайлович 1963–1970
Дорошко Микола Савович 1991–т/ч
Дубина Кузьма Кіндратович 1964–1967
Дядиченко Вадим Архипович 1936–1967
Дятленко Микола Дмитрович 1964–1974
Євсєєв Іван Федорович 1954
Євтух Володимир Борисович 1971–1989

Євтушенко Анатолій Пилипович 1962–1972
Єкельчик Сергій Олександрович 1989–1996
Єкельчик Сергій Олександрович –1996
Єременко Таїсія Іванівна 1978–т/ч
Єрмоленко Олександр Федорович 1947–1957
Жебокрицький Віктор Андрійович 1947–1955
Забарко Борис Михайлович 1966–1978
Загайний Микола Вікторович 1969–1974
Загорський Павло Семенович 1951
Зайцев Володимир Миколайович 1963–1975
Замковський Петро Володимирович 1971–1986
Заремба Сергій Захарович 1974–1985
Захарова Галина Миколаївна 1984–1993
Захарчук Борис Іванович 1987–1994
Зеніна Алла Миколаївна 1973–1985
Зибіна Ганна Григорівна 1959–1972
Зінченко Юрій Іванович 1974–1988
Зленко (Лівень) Валентина Андріївна 1964–1978
Знаменська Маргарита Василівна 1965–т/ч
Зосимович Ірина Дмитрівна 1976–1986
Зотиков Олексій Львович 1987–1988
Іваницький Михайло Наумович 1959–
Іванов Леонід Михайлович 1937
Іванова Людмила Георгіївна 1985
Івашенко Юрій Григорович 1968–1974
Ігнатченко Григорій Іванович 1968–1974
Ілчу Федір Павлович 1978–1978

Іщєнко Микола Григорович 1978–1986
Калениченко Павло Михайлович 1954–1983
Калита Володимир Данилович 1962–1970
Карпов Іван Корнійович 1976–1980
Картунов Олексій Васильович 1969–1977
Касименко Олександр Карпович 1947–1964.
Касьянов Георгій Володимирович 1983–т/ч
Кизя Лука Єгорович 1959–1961, 1967–1974
Кістерська Людмила Данилівна 1985–1986
Клинченко Тетяна Володимирівна 1974–1991
Клоков Всеволод Іванович 1950–т/ч
Клоков Євген Всеволодович 1979–1996
Ковалевський Борис Павлович 1967–1973
Коваленко Олександр Миколайович 1972–1977
Коваленко Леонід Антонович 1977
Ковальчук Олена Олександрівна 1985–1991
Коваль Михайло Васильович 1961–т/ч
Коваль Михайло Климентійович 1960–1970
Ковпак Людмила Всеволодівна 1984–т/ч
Кокін Сергій Анатолійович 1981–т/ч
Колибанова Каміла Володимирівна 1992–т/ч
Колпакова Оксана Віленівна 1979–т/ч
Комаренко Наїна Василівна 1962–1989
Комаренко Тетяна Олександрівна 1973–т/ч
Комарницький Сергій Іванович 1971–1974
Компан (Ейшмонт) Олена Станіславівна 1947–1972
Компанієць Іван Іванович 1949–1974

Кондрацький Адольф Адольфович 1966–1996
Кондуфор Юрій Юрійович 1978–т/ч
Коновець Олександр Федорович 1985–1986
Константинов Володимир Олександрович 1975–1984
Кот Сергій Іванович 1985–т/ч
Котляр Микола Федорович 1965–т/ч
Корінний Микола Миколайович 1977–1986, 1991–1993
Коханова Людмила Леонтіївна 1969–1985
Кравчук Олена Анатоліївна 1986–1992
Кривець Наталія Олексіївна 1974–т/ч
Кривонос Віктор Мефодійович 1974–1982
Крип'якевич Іван Петрович 1940–1941, 1946–1948
Кроник Олександр Львович 1950
Кітарева Сергій Олександрович 1950–1963
Кудлай Олександр Стапанович 1959–1967
Кузнецов Володимир Іванович 1939–1963
Кузьмінська Ольга Дмитрівна 1961–т/ч
Кукурудзяк Микола Григоревич 1972–1974
Кульк Іван Тихонович 1950–1963
Кульнич Іван Маркович 1953–т/ч
Кульчицький Станіслав Владиславович 1972–т/ч
Курган Неллі Павлівна 1970–1986
Куж Василь Степанович 1969–1972
Курінний Петро Петрович 1938–1941
Курнос Юрій Олексійович 1955–т/ч
Кучер Володимир Іванович 1968–1988
Кучеров Пантелеймон Степанович 1958–1966

Лавров Павло Арсентійович 1946–1951
Лавров Юрій Павлович 1958–т/ч
Ладивір Олександр Іванович 1986–1993
Ладивір Іван Іванович 1968–1971
Лазанська Тамара Іванівна 1964–т/ч
Лачко Олександр Федорович 1961–1963
Лещенко Леонід Авдійович 1954–1978
Лещенко Микола Никифорович 1949–1986
Лисенко Василь Гаврилович 1969–1975
Лисенко Микола Миколайович 1945–
Лисенко Олександр Євгенович 1990–т/ч
Литвин Наталія Андріївна 1982–1993
Лихолат Андрій Васильович 1961–1993
Лісевич Іван Тимофійович 1963–т/ч
Лола Олександр Петрович 1951–1972
Лось Федір Євдокимович 1935–1978
Лугова Олена Іллінічна 1950–1989
Лукач Бейло Іштванович 1966–1972
Лукаш Ольга Іванівна 1978–1992
Лукін Всеволод Петрович 1970–1976
Майборода Олександр Микитович 1979–1996
Майдан Іван Григорович
Макаренко Олександр Андрійович 1958–1963
Маковійчук Іван Михайлович 1975–1991
Марахов Григорій Іванович 1958–1959
Маркітан Людмила Перфиріївна 1994–т/ч
Маркова Олена Євгеніївна 1964–т/ч

Марочко Василь Іванович 1981–т/ч
Мартиненко Богдан Анатолійович 1978–1992
Мартиненко Володимир Никифорович 1984–1988
Март'янов Костянтин Федорович 1962–1969
Марченко Михайло Іванович 1937–1939
Матвєєва Леся Василівна 1970–1986
Матійко Микола Михайлович 1959–1982
Матях Валентина Миколаївна 1986–т/ч
Мацейко Юрій Михайлович 1978
Машкін Олександр Миколайович 1984 т/ч
Маженко (Іванов) Юрій Олексійович 1946–1948
Мезенцев Володимир Ігорович 1982–1985
Мельнишова Ірина Миколаївна 1957–т/ч
Міронов Вадим Віталійович 1979–1982
Михайлина Павло Васильович 1969–1978
Мишко Дмитро Іванович 1943–1973
Мітряєва Світлана Іванівна 1974–1978
Міценко Валерій Михайлович 1976–1989
Мовчан Ольга Миколаївна 1972–т/ч
Мойсєєв Олег Володимирович 1961–1970
Молодчиков Олександр Володимирович 1954–1984
Молчанов Михайло Олександрович 1990–1991
Москвич Лілія Григорівна 1963–1996
Муковський Іван Тимофійович 1990–1995
Наберухін Аркадій Ісайович 1993–т/ч
Нагайчук Віктор Іванович 1972–1978
Надінський Павло Наумович 1956–1960

Нєрод Володимир Олександрович 1977–т/ч
Несук Микола Дмитрович 1973–1978
Неделін Олексій Іванович 1952–1956
Низова Людмила Володимирівна 1982–т/ч
Ніколаєва Валентина Вікторівна 1953–1969
Новиков Іван Архипович 1960–1961
Овсієнко Олександр Федорович 1978–т/ч
Овчаренко Петро Дмитрович 1976–1996
Оглоблин Олександр Петрович 1937–1938
Олійник Леонід Васильович 1960–1974
Онопрієнко Валентин Іванович 1975–1986
Осташко Тетяна Сергіївна 1981–т/ч
Павелко (Радченко) Валентина Устимівна 1956–1982
Павленко Вікторія Вікторівна 1963–т/ч
Павленко Микола Ілліч 1969–1977
Павлок Павло Іванович 1950–1954
Павлюченко Олег Васильович 1978–1994
Палієнко Володимир Іванович 1989–т/ч
Панащенко Віра Василівна 1959–т/ч
Панібудьласка Володимир Федорович 1961–1977
Панчук Май Іванович
Парасунько Онуфрій Арсенійович 1949–1971
Пархомчук Станіслав Максимович 1957–1975
Пашко Яків Юхимович 1968–1981
Пашкова Галина Терентіївна 1980–1984
Первак Ніна Пилипівна 1951–1963
Перковський Арнольд Леонідович 1968–197

Першина Тамара Степанівна 1974–т/ч
Петерс Ігор Андріанович 1949–1978
Петренко Василь Сергійович 1959–1975
Петров Валентин Іванович 1960–1961
Петров Віктор Платонович 1932–1934
Петровський Микола Неонович 1936–1947
Петухов Микола Якович 1981–1991
Пінчук Юрій Анатолійович 1968–1972; 1979–т/ч
Плющ Микола Романович 1967–т/ч
Полухін Леонід Костянтинович 1939–1948, 1950–1963
Полухіна Ольга Миколаївна 1980–1989
Попик Володимир Іванович 1973–1982
Потехін Олександр Володимирович 1972–1978
Прилуцький Віктор Іванович 1994–т/ч
Прудниця Степан Юрійович 1970–1978
Пряхін Юрій Дмитрович 1993–т/ч
Путро Олексій Іванович 1966–1975
Пучко Олексій Аркадійович 1973–1975
Реснт (Петренко) Олександр Петрович 1977–т/ч
Римаренко Юрій Іванович 1970–1977
Ричка Володдімир Миколайович 1979–т/ч
Рознер Іонас Германович 1959–1963
Романець Олекса Стратонович 1971–1978
Романцов Володимир Омелянович 1963–1967
Рубач Михайло Абрамович 1942–1974
Рубльов Олександр Сергійович 1979–1991, 1994–т/ч
Руденко Ніна Миколаївна 1961–т/ч

Рудий Григорій Якович 1993–т/ч
Руднев Валентин Васильович 1950–1963
Рум'янцева Валентина Василівна 1977–1988
Рутенко Анатолій Олександрович 1963–1964
Сабов Василь Васильович 1976–1978
Санцевич Анатолій Васильович 1952–1996
Сарбей Віталій Григорович 1953–т/ч
Сергеев Володимир Володимирович 1989–т/ч
Сергієнко Григорій Якович 1954–т/ч
Серебряков Григорій Іванович 1984–1993
Сидора Богдан Йосипович 1969–1977
Сидоренко Валентина Павлівна 1946–1985
Сидоренко Олена Федорівна 1968–т/ч
Сикора Веніамін Дмитрович 1969–1970
Симоненко Рем Георгійович 1950–т/ч
Сирцова Світлана Михайлівна 1959–1971
Скаба Андрій Данилович 1968–1986
Скляренко Євген Михайлович 1956–т/ч
Слабеев Ігор Семенович 1951–1986
Слинько Іван Іванович 1950–1974
Слуцький Олександр Борисович 1938
Смішко Віктор Павлович 1986–1991
Смолій Валерій Андрійович 1972–т/ч
Сокурєнко Володимир Федорович 1981–1985
Сологуб Володимир Степанович 1963–1981
Соломатін Микола Миколайович 1968–1971, 1975–1978
Спицька Оксана Василівна 1975–1978

Старунська Наталія Володимирівна 1976
Сташевський Дмитро Миколайович 1953
Степанович Євгенія Петрівна 1969–т/ч
Стецюк Катерина Ісаківна 1938–1970, 1970–т/ч
Стоян Пилин Кузмич 1943–1974
Стрілько Андрій Андрійович 1969–1978
Суглобін Сергій Іванович 1990–1991
Супруненко Микола Іванович 1937–1984
Табачник Дмитро Володимирович 1986–1990, 1993–1996
Талан Євдокія Полікарпівна 1960–1985
Тараненко Микола Сергійович 1979–1989
Терентьєва Наталія Олексіївна 1981–т/ч
Терещенко Юрій Іларіонович 1963–1987
Тимченко Жанна Павлівна 1958–1986
Тимошук Борис Онисимович 1970–1978
Тищенко Вадим Григорович 1969–1984
Ткач Ніна Іванівна 1958–1982
Ткаченко Василь Миколайович 1968–1973, 1979–1993
Ткаченко Микола Михайлович
Ткачова Людмила Іванівна 1961–т/ч
Тодійчук Ольга Веніамінівна 1978–1991
Толочко Олексій Петрович 1985–1991
Тронько Петро Тимофійович 1980–т/ч
Трощинський Володимир Павлович 1978–1991
Турченко Яків Іванович 1965–1972
Усенко Павло Георгійович 1979–т/ч
Устименко Володимир Михайлович 1983–1994

- Федосова Світлана Андріянівна 1972–1986
- Филипенко Дмитро Миколайович 1962–1974
- Фролкін Микола Михайлович 1963–1978
- Халус Петро Іванович 1969–1978
- Хведченя Сергій Борисович 1993–т/ч
- Хворостяний Ігор Михайлович 1971–1990
- Хланта Олексій Васильович 1969–1975
- Хміль Іван Васильович 1968–т/ч
- Хміль Іван Сергійович 1964–1971, 1976–т/ч
- Худяк Раїса Авраамівна 1959–1986
- Цветков Олександр Глібович 1973–1978
- Циганкова Еліа Григорівна 1964–1986
- Чернега Петро Макарович 1974–1978
- Черненко Іван Сергійович 1969–1972
- Черченко Юрій Анатолійович 1984–1992
- Чишко Віталій Сергійович 1984–1996
- Чудний Валентин Павлович 1993–1994
- Чухліб Тарас Васильович 1991–т/ч
- Шабульдо Фелікс Михайлович 1968–1992, з 1992–1996 за суміс.
- Шарпатий Віктор Григорович 1989–1996
- Шаталіна Євгенія Платонівна 1974–т/ч
- Шевельов Арнольд Григорович 1972–1978
- Шевченко Леся Антонівна 1955–т/ч
- Шевченко Олена Володимирівна 1979–1991
- Шевченко Федір Павлович 1949–1968, 1972–1995
- Шевчук Григорій Михайлович 1946–1968

Шекера Іван Михайлович 1954–1989
Шип Надія Андріївна 1984–т/ч
Шкода Костянтин Олександрович 1982–1991
Шманько Георгій Іванович 1975–1978
Шлепаков Арнольд Миколайович 1955–1978
Шмельов Віктор Григорович 1977–1980
Штокало Йосип Захарович 1963–1987
Шуба Олексій Васильович 1980–1991
Шугаєвський Валентин Андрійович 1939–1940
Щербак Віталій Олексійович 1979–т/ч
Щербина Йосип Тимофійович 1946–1968
Щербак Олексій Іванович 1990–1991
Щусь Оксана Йосипівна 1959–т/ч
Юренко Світлана Павлівна 1991–т/ч
Юрченко Олександр Федорович 1987–1991
Яковенко Наталія Миколаївна 1987–1991
Якубова Лариса Дмитрівна 1989–т/ч
Яневський Данило Борисович 1983–т/ч
Янковський Олександр Костянтинович 1977–1986
Яремчук Дмитро Антонович –1996
Ястребов Федір Олександрович 1936–1963

АНІСІМОВ ЮРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ (28. XII. 1918, м. Бєлий Смоленської губерні., Росія – 16. VII. 1985, м. Київ) – дослідник з історії науки і техніки, д. і. н. (1980), з службовців. У 40-х рр. працював у Ленінградському геологічному управлінні. Потім курсант Ленінгр. артилер. уч-ща. Учасник Великої Вітч. війни, інвалід. У 1948 закінчив Ленінградський гірничий ін-т, 1948–1951 навчався в аспірантурі Ленінгр. техн. ін-ту по каф. історія техніки. У 1951–1953 – гол. інж. відділу історії техніки АН УРСР. Під керів. ак. АН УРСР В. В. Данилевського підготував і захистив канд. дис. “Основні етапи розвитку техніки буріння нафтових свердловин в дореволюційній Росії”. Після чого працював с. н. с. цього ж відділу. У 1953–1983 – зав. відділом історії техніки, який у 1963 р. ввійшов до складу Ін-ту історії АН УРСР. Доктор. дис.: “Історія вивчення і використання залізорудної бази України (1861–1917 рр.)”. У 1983 вийшов на пенсію. Досліджував історію розвитку гірничої справи та геологічних досліджень і техніки розвідки корисних копалин, використання мінеральних ресурсів для розвитку продуктивних сил, питання науково-технічного прогресу та його зв'язок з соціально-економічним розвитком. Опублікував понад 100 праць, серед яких:

Геолог Леонід Іванович Лутугін. (К.: 1959, в співав.). Феодосій Николаевич Чернышов. 1856–1917.(М.: 1985); Розвиток металургії в Українській РСР. (К.:1972, в співав.).

Автор розділів в колективних працях:

История машиностроения в Украинской ССР. (К.: 1967); Багатства надр України. (К., 1968); История технического развития угольной промышленности Донбасса в 2-х тт. (К.:1969); Научно-технический прогресс в Украинской ССР. (К.:1971) та ін.

АПАНОВИЧ ОЛЕНА МИХАЙЛІВНА (9. IX. 1919, м. Мелекес Самарськ. обл. Російськ. Федерації) – дослідник з історії України середніх віків з робітників. К. і. н. (1950), з робітників. Лауреат Державної премії ім. Т. Г. Шевченка, Лауреат наукової нагороди Антоновичів (США). У 1941 закінчила Харківський пед. ін-т, ф-т рос. мови і літ-ри. Працювала інструктором Башкїрського радіокомітету (1942–1944), с. н. с. Центрального державного історич. архіву УРСР (1944–1950), с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР

(1950–1972), с. н. с. Центральної наукової бібліотеки АН УРСР (1972–1986), с. н. с. Ін-ту історії України НАН України з 3. III. 1995 по теперішній час. Канд. дис. “Участь запорізького козацтва в російсько-турецькій війні 1768–1774 рр.” захистила в Ін-ті історії АН УРСР. Наук. кер. – д. і. н. К. Г. Гуслистий. Досліджує історію України XVI–XVIII ст., зокрема історію козацтва, Запорізької Січі, життя і творчість В. І. Вернадського, питання книгознавства – історії рукописної книги XVI–XVIII ст.

Автор індивідуальних монографічних досліджень, в т. ч. Запорізька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії 50–70 рр. XVII ст. (К., 1960); Боротьба українського народу проти соціального і національного гноблення XVI–XVII ст. в творчості Т. Шевченка // Історичні погляди Т. Г. Шевченка. Збірник наук. праць. (К., 1964); Матеріали українських архівів про економічні зв'язки України з країнами Сходу в XVI–XVIII ст. // Архіви України, 1966, № 4; Відображення суспільнополітичних поглядів українського народу проти соціального і національного гноблення в історичних піснях XVIII ст. // ВІЖ, 1968, № 5; Збройні сили України першої половини XVII ст. (К.: 1969); Рукописная светская книга XVIII в. на Украине (К.:, 1983); Искусство в жизни и творчестве В. И. Вернадского // Научное и социальное значение деятельности В. И. Вернадского. Ленинград, 1989; Розповіді про запорізьких козаків (К.: 1991), Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі (К.: 1993). Співавтор наук. дослідження В. И. Вернадский. Жизнь и деятельность на Украине” (К.: 1994). Автор брошури Українсько-російський договір 1654 р. Міфи і реальність. (К.: 1994) та інші.

Літ.: Під знаком Кліо. На пошану Олені Апанович. (К.: 1995), М. Ковальський. Відданість життєвому покликанню. (Дніпропетровськ, 1995). Історія українського середньовіччя: козацька доба. Збірник наук. праць. На пошану історика лауреата Державної премії ім. Т. Г. Шевченка Олені Михайлівні Апанович. Передмова Марії Дмитрієнко. Жіночий портрет в історичному інтер'єрі. (К.: 1994).

ЄИ. – V. 1. – 1984.

АСАТУРОВ СЕРГІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ (II. XI. 1955, с. Оноп Кіровського р-ну Сахалінської обл.) – дослідник історії міжнародних зв'язків України, к. і. н. (1989). Із службовців. У 1973–1978 навчався на ф-ті міжнародних відносин КДУ.

Працював стажистом-дослідником відділу історії міжнародних відносин, згодом відділу міжнародних відносин соц. країн (1980–1982), м. н. с. (1982–1989), н. с. (1989–1991) цього ж відділу, а згодом – відділу міжнародних відносин. У 1992 перейшов на іншу роботу. Канд. дис. “Німецька демократична республіка в політичному, економічному і науково-технічному співробітництві країн соціалістичного співтовариства (1971–1985)”. Наук. кер. – д. і. н., проф. І. М. Кулинич. Досліджував “питання соціально-економічного і політичного розвитку країн Східної Європи і участі України в співробітництві з європейськими країнами. Він є автором більше 20 наук. праць, серед них ст.: “Участь Німецької Демократичної Республіки в реалізації комплексної програми соціалістичної економічної інтеграції” // Історичні дослідження. Історія зарубіжних країн, (К.: 1983), вип. 9.

БАЛАБУШЕВИЧ ТЕТЯНА АРКАДІЇВНА (21. X. 1945, м. Київ) – фахівець з економічної історії України XVI–XVIII ст., історичної географії, наукової бібліографії історії. к. і. н. (1975), доц (1993).

Народилась у давній київській родині лікарів. Закінчила іст. ф-т КДУ (1967). Викладала історію в селі на Київщині (1967–1968), консультант, редактор в УТОПІК (1968–1969), аспірант кафедри історії середніх віків іст. ф-ту КДУ (1972–1975). Канд. дис. “Магнатьське господарство Львівської землі Речі Посполитої 30 – першої пол. 70-х рр. XVIII ст.”. Захистила в Ужгородському ун-ті, наук. кер. – д. і. н. В. О. Маркіна.

М. н. с. ЦНБ АН УРСР (1972–1975), ст. викладач Чернігівського педін-ту (1975–1977), н. с., с. н. с. сектору спец. іст. дисциплін (1977–1992), доц. кафедри історії Нац. ун-ту “Києво-Могилянська Академія” (з 1993).

Тв.: Балканистика в Українській ССР: Библиогр. указатель (К.: 1983 в співавт.); Територіальний поділ праці в ремеслах і промислах України у XVI–XVIII ст. (Географічний фактор в іст. процесі. (К., 1990); Територія і межі правобережних козацьких полків (Проблеми історичної географії. (К.: 1992); Аграрна історія Галичини середини XVIII ст. (К.: 1993).

БАБІЙ ТЕТЯНА ПЕТРІВНА (24. VI. 1919, м. Умань Черкаської обл.) – дослідник з історії природознавства, к. біолог. н. (1960), із службовців. У 1947 закінчила біологічний ф-т КДУ. 1947–1973 працювала в Ін-ті біохімії АН УРСР, потім в

Ін-ті молекулярної біології і генетики АН УРСР на різних посадах. Канд. дис. "Деякі дані про обмін білків, нуклеїнових кислот та інших фосфоромістких з'єднань у сідалищному нерві тварин. Автор понад 40 наук. праць з біології. 1973–1979 – с. н. с. відділу історії природознавства Ін-ту історії АН УРСР. За період роботи в Ін-ті брала участь у підготовці колект. 3-х томної монографії "Развитие биологии на Украине", була автором и членом редколегії зб. "Нариси з історії природознавства і техніки". З 1979 – на пенсії.

БАЛКОВИЙ ПЕТРО МИКОЛАЙОВИЧ (24. VI. 1904,

с. Знаменовка Новомосковського уїзду Катеринославської губ., тепер Новомосковського р-ну Дніпропетровської обл. – м. Київ) – дослідник історії Великої Вітчизняної війни К. і. н. (1949). З селян. 1915 закінчив земську школу, у 1919 – Новомосковське вище початкове училище. Під час громадянської війни знаходився в червоних партизан. У 1920-і рр. працював на виборних посадах у радянських та кооперативних установах. 1926–1928 – служби у Червоній Армії.

1928–1931 – на партійній роботі. У 1935 – закінчив навчання у Комуністичному ун-ті ім. Артема (м. Харків) в аспірантурі Української асоціації марксистсько-ленінських ін-тів. 1936–1940 та працював в музеї В. І. Леніна лектором, зав. відділом. З 1941 по 1945 був на фронті: командиром взводу, парторгом батальйону, агітатором політвідділу з'єднання. Брав участь в обороні Сталінграду. Нагороджений орденом "Червоної Зірки", медалями "За оборону Сталінграда", "За победу над Германией". 1946–1950 працював с. н. с. у Комісії з історії Великої Вітчизняної війни АН УРСР. Захистив канд. дис. в Ін-ті історії АН УРСР "Винищувальні батальйони України в період оборонних боїв Червоної Армії (червень 1941 – липень 1942 рр.)".

1950–1970 – с. н. с. відділу історії соц. буд. – Ін-ту історії АН УРСР. Автор монографій:

Народне ополчення Радянської України (К.: 1961), "Війна без флангів. Партизансько повстанська боротьба українського народу проти білогвардійців та інтервентів в 1918–1920 рр." (К.: 1966). Один із авторів колект. праці "Українська РСР у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр. (К.: 1967).

БАРАБОЙ АБРАМ ЗІНОВІЙОВИЧ

(5. II. 1902–15. IV. 1983) – дослідник історії України XVII–XX ст. Д. і. н. (1966), доцент (1946), с. н. с. (1956). Народився у с. Томашполі Ямпільського повіту Подільської губ. З 1915 працював на сірниковій фабриці в Одесі. У 1918 склав екстерном іспити за 8 кл. загальноосвітньої школи. З 1919 викладав історію в школах і технікумах. У 1936 закінчив іст. ф. КДУ і вступив в аспірантуру по каф. історії України. У 1939 захистив канд. дис. “Причини приєднання України до Росії у 1654 р.”

Працював в КДУ доц. каф. історії СРСР. У 1941–1946 – в Радянській Армії, офіцер-політпрацівник, викладач танкового училища. У 1946–1947 працював зав. каф. історії СРСР Омського пед. ін-ту. З 1947 викладав історію СРСР, історію КПРС, основи у вузах Києва. У листопаді 1953 переведений в Ін-т історії АН УРСР у відділ археографії на посаду м. н. с., а з вересня 1954 – с. н. с. З 1959 працював у відділі допоміжних історич. дисциплін. Досліджував історію визвольної війни укр. народу 1648–1654 рр., революційний рух селян і різночинної інтелігенції 40–60-х рр. ХІХ ст. на Правобережній Україні та ін. Опублікував понад 30 наук. стат. у збірн., журн., близько 50 статей в “Українській Радянській Енциклопедії”. Брав участь у підготовці 2-томної “Історії Української РСР”, документ. збірн. “З історії утворення комнезамів на Україні” (К.: 1958), “Радянське будівництво на Україні в роки громадянської війни (1919–1920 рр.)” (К.: 1957), “Огмена крепостного права на Украине” (К.: 1961) на ін. Володів рос., укр. та єврейською мовами.

Нагороджений медаллю “За победу над Германией”. З 1962. – на пенсії. У 1966 захистив у Москві докт. дис. з історії селянського руху в Росії в ХІХ ст.

Тв.: Історія СРСР. Метод. посібник для студентів-заочників істор. ф-ів ун-тів і пед. ін-тів. К.: Рад. школа, 1940, 1941. – Історія СРСР. Методичні вказівки для студентів-заочників пед. шкіл. – К.: Рад. школа, 1940; Революції і реформи в суспільному розвитку. (К.: 1970). Статті: К вопросу о причинах присоединения к России в 1654 г. // Историк-марксист. М.: 1939, № 2; Правобережная Украина в 1848 г. // Исторические записки, М.: 1950, № 34;

Харьковско-киевское тайное революционное общество 1856–1860 гг. // Исторические записки. – М.: 1955, № 50;

Селянський антикріпосницький рух у Київській губернії у 1855 р. // Вісник АН УРСР, 1957, № 4; Розшарування і початок розкладу селянства Правобережної України в першій половині XIX ст. // УІЖ, 1960, № 4.

Літ.: УІЖ. 1983. № 7 (некролог),

РЕІУ, – Т. 1. – 1969. – С. 108.

БАРАНОВСЬКА НАТАЛІЯ ПЕТРІВНА

(15. VII. 1948, м. Махачкала, Дагестан, Росія – дослідник новітньої історії України. К. і. н. (1982), с. н. с. з службовців.

У 1973 закінчила іст. ф-т КДУ. З 1967 працювала лаборантом, м. н. с., с. н. с. відділу сучасної історії України Ін-ту історії України НАН України. Під кер. д. і. н., лауреата Держ. премії УРСР в галузі науки і техніки В. Ф. Панібудьласки підготувала і захистила в Ін-ті історії АН УРСР канд. дис. "Роль преси УРСР у зміцненні дружби народів".

Досліджує суспільно-політичний та економічний стан України, її місце в інтеграційних народногосподарських процесах після другої світової війни, Чорнобиль в долі України. Опублікувала близько 80 праць, серед них монографію "Печать Советской Украины – пропагандист дружбы народов СССР". (К.: 1983); Брала участь в колективних працях: Історія Української РСР, тт. 9, 10 (К.: 1985, 1986); Історія Києва, т. 3, кн. 1, 2. (К.: 1985); Развитие механизации и электрификации сельского хозяйства УССР. (К.: 1989); Автор статей: "Міжреспубліканська виробнича спеціалізація: традиції і оновлення" – Сучасне українське село: проблеми, пошуки (1985–1990 рр.). – 36. ст. (К.: 1991); Аграрні відносини в площині суспільно-політичних процесів". – Україна незалежна: час випробувань, сподівань (К.: 1993); "Формування загальносоюзного продовольчого фонду та його уроки для незалежності України". – УІЖ, 1994, № 5. Є одним з упорядників збірників; "Чернобиль: проблеми здоров'я населення: Збір. док. і мат. (К.: 1995); Чернобильська трагедія". Збір. док. і матер. (К.: 1996) та ін.

БЕВЗО ОЛЕКСАНДР АРЕФІЙОВИЧ (21. VIII. 1901, с. Маркуши Бердичівського р-ну Житомирської обл. – 24. XI. 1981, м. Київ) – дослідник з історії України середніх віків. К. і. н. (1962). З селян. У 1925–1929 навчався на ф-ті профосвіти Київського ін-ту народної освіти. По закінченню одержав

кваліфікацію викладача історико-економічних наук. В Ін-ті історії України працював з 1947 по 1967. спочатку м. н. с. від археографії, згодом від допоміжних іст. дисциплін, від іст. міст і сіл УРСР. Канд. дис. присвячена розробці проекту правил видання іст. дисциплін, писаних українською мовою XVI–XVIII ст. Захищена на Вченій Раді Відділення суспільних наук АН УРСР. Основна проблематика досліджень стосується питань іст. феодалізму, джерелознавства. Ним опубліковано 15 наук. праць, серед них: “Львівський літопис і Острозький літописець:

Джерелознавче дослідження” (К.: 1970); “Словарь мало употребительных и непонятных слов и выражений в книге “Воссоединение Украины с Россией”, т. 2, 3. (М.: 1953);

“Про правила друкування історичних документів, писаних українською мовою в XVI–XVIII ст.” // Вісник АН УРСР, 1958, № 2; “Львівський літопис” і “Острозький літописець” як джерело для вивчення історії України в II пол. XVI–I пол. XVII ст. // Наукові записки Ін-ту історії АН УРСР, 1960, т. 13. Бевзо О. А. є автором багатьох статей в УРЕ, складачем та упорядником ряду кол. праць, зокрема “Воссоединение Украины с Россией: Документы и материалы. В 3-х тт”. (М.: 1953).

БЕЛІНСЬКИЙ ЄВГЕН ФЕДОРОВИЧ (2. II. 1924, м. Котовськ Одеськ. обл.) – дослідник із питань історії залізничного будівництва. К. і. н. (1963). З робітників. У 1952 закінчив іст. ф-т Ужгородського ун-ту. З 1952 по 1955 викладав історію у Великобичківській СШ Закарпатської обл. У 1955–1958 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. З 1958 по 1970 – м. н. с. відділу історіографії та джерелознавства Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. “Формування залізничного пролетаріату на Україні в II пол. XIX ст.”. Опублікував ряд праць, серед них “З історії формування залізничного пролетаріату на Україні в II пол. XIX ст. – З історії соціально-економічного розвитку та класової боротьби на Україні. Наук. записки. Т. 13. (К.: 1960); В Полтавських залізничних майстернях. – Книга для читання з історії Української РСР. (К.: 1961);

Людиновські робітничі заворушення. – УРЕ, 1962;

Залізничне будівництво на Україні в епоху промислового капіталізму. – Нариси історії соціально-економічного розвитку України в дожовтневий період. (К.: 1963); Записки о состоянии и

розвитку досліджень по проблемі "Історія історическої науки в Українській ССР" (К.: 1967 // в співавтор.). Брав участь у написанні багатотомної "Історії Української РСР".

БІЛОКІНЬ СЕРГІЙ ІВНОВИЧ (1. VII. 1948, м. Київ) – джерелознавець – дослідник з питань історії культури, церкви й репресивної політики більшовизму. К. філол. н. (1978). Закінчив іст. ф-т КДУ (1971). Навчався в аспірантурі Московського держ. ун-ту (1974–1977). Канд. дис. "Предмет і завдання літературознавчого джерелознавства".

Наук. кер. – д. ф. н. О. І. Овчаренко. В Ін-ті працює з IX. 1989. Одночасно голова Київського наук. тов-ва ім. Петра Могили (з 1990). Редактор ж. "Наше минуле" (1993). Був радником Св. Патріарха Володимира (Романюка, 1994–1995). Входить до редколегії ж. "Образотворче мистецтво" та "Людина і світ". Член комісії по найменуванню вулиць при Київ. міськраді. Вільний член управи київського осередку УІТ. Учасник колективних праць: УРЕ, УРЕС, "Київ: Енци. довідник" (наук. консультант), УЛЕ, "Русские писатели, 1800–1917:

Биогр. словарь", "Мистецтво України: Енциклопедія", "Нариси історії української інтелігенції", кн. 1–2 (К.: 1994).

Тв.: чи маємо ми історичну науку? (Літ. Україна, 1991, 3, 10 січня; Про національну аристократію України (Розбудова держави, 1992, № 1); Джерелознавчі проблеми вивчення слідчих справ НКВД (Там само, № 6), та ін.

Літ.: Сергій Білокінь: Бібліогр. показчик. (К.: 1989);

Мистецтво України: Енциклопедія (т. 1. – К.: 1995).

БІЛУСОВ СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ (6. III. 1897 – 2. VII. 1985) – дослідник історії радянської України, Комуністичної партії, директор Ін-ту історії АН УРСР (1936–1941), к. і. н. (1947), с. н. с. (1940). Народився в Тулі Рос. Фед. з робітників. По закінченню початкової школи працював у збройній майстерні, типографії, на Тульському збройному заводі. З 1920 – на партійно-комсомольській роботі. У 1924–1926 навчався в Ком. академії, 1930–1933 – в Ін-ті Червоної Професури. До 1936 – на партійній та викладацькій роботі. В грудні 1936 призначений директором Ін-ту історії АН УРСР. 1937–1938 працював за сумісництвом секретарем парткому АН УРСР. У 1937–1941 під його ред. опубліковані зб статей з історії

Укр., "Нариси з історії України" та ін. 1941–1946 перебував у Червоній Армії. Після демобілізації повернувся в Ін-т історії АН УРСР с. н. с. Піддавався несправедливій критиці. В атестаційній характеристиці на Б. за 1947 вказувалося: В своїй минулій роботі в Ін-ті історії України тов. Білоусов як директор і редактор видань Ін-ту допустився ряду політичних помилок, на що було вказано в постанові ЦК КП(б)У від 29. VIII. – 1947 р. "Про політичні помилки і незадовільну роботу Ін-ту історії України АН УРСР". Канд. дис. "УРСР в період завершення будівництва соціалістичного суспільства". З жовтня 1951–1955 в. о. зав. відділом історії рад. сусп-ва Ін-ту. Одночасно працював за сумісництвом в Ін-ті підвищення кваліфікації викладачів м-л при КДУ. Автор 70 наукових праць. Один з ініціаторів і співавторів "Історії Української РСР" в 2-х т. (К.: 1957). Брав участь у підготовці УРЕ, БСЭ, виступав наук. ред. ряду монографій, збірників, брошур. Серед його публікацій: Боротьба укр. народу проти панської Польщі (К.: 1940); Возз'єднання укр. народу в єдиній Укр. Рад. державі. (К.: 1951; у 1956 перевидана у Братиславі); Відбудова і розвиток н-г та культури Укр. РСР в четвертій п'ятирічці (1946–1950). (К.: 1953); КПРС – натхненник і організатор ком. буд-ва на Укр. (К.: 1960). Підготував понад 20 канд. наук. Відзначений урядовими нагородами СРСР, УРСР і Туркм. РСР. У 1964 вийшов на пенсію. Помер і похований у Києві.

БІЛОЦЬКА (ДИЧЕНКО) ОЛЬГА АЛЬБЕРТІВНА
(3. IX. 1954, м. Київ) – дослідник історії та історіографії революційного руху в Україні. К. і. н. (1984). З службовців. У 1975 закінчила Вінницький пед. ін-т. З 1975 по 1976 – асистентка каф. історії СРСР і УРСР Чернігівського педін-ту. У 1976–1979 навчалася в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. З 1979 по 1986 м. н. с. відділу історії капіталізму Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. "Радянська історіографія грудневого збройного повстання 1905 г. на Україні". Наук. кер. – д. і. н., професор В. Г. Сарбей.

Опублікувала ряд праць, серед них:

Советская историография декабрьского вооруженного восстания 1905 г. на Украине (К.: 1987); Грудневе збройне повстання 1905 р. на Україні в мемуарній літературі. – УІЖ, 1981, №1.

БОГОЛЮБОВ ОЛЕКСІЙ МИКОЛАЙОВИЧ (25. III. 1911, м. Ніжин, Чернігівської обл.) – математик, історик науки і техніки, д. т. н. (1965), чл.-кор. АН УРСР (1969) проф. (1971). З службовців. У 1936 закінчив фіз.-мат. фак. Харків. ун-ту. Канд. дис. “Розвиток теорії механізмів та машин у працях вчених XVIII – I-ї половини XIX століття”. З 1958 – доц., з 1971 – проф. Київ. інженерно-будівельного ін-ту. 1962–1963 працював в Ін-ті математики АН УРСР: м. н. с., с. н. с. В 1963–1975 працював в Ін-ті історії АН УРСР на посаді с. н. с. сектору історії техніки і природознавства. Док. дис. “Історія механіки машини”. Досліджує питання історії математики і механіки, загальні проблеми історії науки та техніки. Опублікував бл. 60 праць, в т. ч.: Історія механіки машин. (К.: 1964). Розвиток проблем механіки машин. (К.: 1967), Августин Бетанкур. Научно-біографічний очерк. (М.: 1968). Один із авторів колективних праць – Історія Академії наук Української РСР. (К.: 1967), Научно-технічний прогрес в Українській ССР. (К.: 1967), Механіка в СРСР за 50 лет. (М.: 1967), Історія отечественной математики. – В 4-х т. У 1975 перейшов на роботу в Ін-т математики АН УРСР.

Літ.: УРЕ. – Т. 1. – К.: 1977. – С. 502.

БОЄВ ЮРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ (29. IV. 1928, м. Дербент, Республіка Дагестан) – дослідник проблем сходознавства та міжнародних відносин. Д. і. н. (1967). З службовців. Після закінчення в 1949 ф-ту міжнародних відносин КДУ поступив до аспірантури Київського держ. пед. ін-ту ім. Горького. У 1954 перейшов до аспірантури Ін-ту історії України АН УРСР. Канд. дис. “Імперіалістична політика Франції на Балканах напередодні і в період балканських війн 1912–1913 років”.

Наук. кер. – В. А. Жебокрицький. В Ін-ті працював протягом 1956–1967: с. н. с. від нової і новітньої історії, після цього перейшов на виклад. роботу доц., проф. ряду вузів Києва. У 1982–1989 – зав. кафедрою всевітньої історії Держ. пед. ін-ту ім. Горького. Док. дис. “Експансія Франції на Близькому Сході (1989–1914 рр.)”. Досліджує проблеми нової та новітньої історії країн Близького Сходу, балканських країн, Туреччини, внутрішню та зовнішню політику Франції. Опублікував понад 120 праць, з них 8 монографій та 12 брошур. Опублікував Актуальні проблеми світового революційного процесу. (К.: 1978), Політика Франції на Балканах напередодні першої світової війни.

(К.: 1958), Традиційні зв'язки народів СРСР та Франції. (К.: 1960, у співавтор.), Близький Схід в зовнішній політиці Франції 1898–1914 рр. (К.: 1964), Паризька комуна та сучасність (К.: 1971), СРСР-Франція. (К.:1979), Критика буржуазних концепцій політики держав на Близькому Сході. (К.: 1979), Мілітаризм та екологія. (К.: 1989), Історія моралі. (К.: 1992). Історичне значення Паризької Комуні. (К.: 1971), Атакуючий клас. (К.: 1977). Серед наук. ст.: Молодотурецька революція та політика держав. (УІЖ. 1958, № 5), Ж. Жорес – солдат миру (Всесвіт, 1984, № 12). Ряд статей в УРЕ з проблем внутрішньої та зовнішньої політики Франції. Голова асоціації педвузів СНД з проблем всесвітньої історії.

БОЕЧКО ВАСИЛЬ ДМИТРОВИЧ (24. X. 1955, с. Нивра Боршевського р-ну Тернопільської обл.) – дослідник історії України, міжнародних відносин. К. і. н. (1988). З селян. У 1979 закінчив іст. ф-т Київ. пед. ін-ту ім. О. М. Горького. Працював вчителем історії в СШ № 76 Ленінградського р-ну м. Києва (1979–1981), організатором показкласної роботи (1981–1984). У 1984–1987 – аспірант Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. “Спільна боротьба українського та молдавського народів проти внутрішньої та зовнішньої контрреволюції (X. 1917–VI. 1919)”. Наук. кер. – д. і. н., Р. Г. Симоненко. В Ін-ті історії працював м. н. с., н. с., с. н. с. відділу історії дружби народів СРСР, історії і теорії міжнародних відносин. Досліджував питання національних відносин, історії українсько-молдавських зв'язків та співробітництва. Автор більше 30 наук. праць, в т. ч. монографії “Формування державних кордонів України. 1917–1940” (К.: 1991, у співавтор.). Ст. “Спільна боротьба трудящих України, Росії й Молдови проти австро-німецьких та румунських окупантів (лютий – листопад 1918 р.) – ІНС, 1990, № 1 тощо. З 1992 – на дипломатичній роботі.

БОЙКО ІВАН ДАВИДОВИЧ (30. IX. 1899, Володькова Дівиця, тепер с. Червоні Партизани Носівського р-ну Чернігівської обл.) – дослідник історії України середніх віків. Д. і. н. (1965). З селян. Після закінчення історико-економічного фак-ту Ніжинського ін-ту нар. освіти (1923) працював учителем в школі. В 1929–1932 навчався в аспірантурі Ін-ту української культури Всеукраїнської академії наук. Канд. дис. “Польське повстання 1863 р. на Україні”. В 1956–1963 – с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. З 1963 – на пенсії. Докт. дис. “Селянство України в другій половині XVI – першій половині XVII ст.”. З 1965

працював с. н. с. Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР. Нагороджений двома орденами Трудового Червоного прапора, орденом Знак Пошани, медалями.

Тв.: Переяславська рада та її історичне значення. (К.: 1954); Триста років возз'єднання України з Росією. (К.: 1953);

Селянство України в другій половині XVI – першій половині XVII ст. (К.: 1963) та інш. Літ.:

ЕИ. – V. 1. – 1984. – р. 264,

РЕІУ. – Т. 1. – 1969. – С. 172.

БОЙКО ОЛЕНА ДМИТРІВНА (8. II. 1951, с. Бобринь-Гора Донського р-ну Тульської обл.) – дослідник історії України ХХ ст. К. і. н. (1983), з військовослужбовців. В 1974 закінчила іст. фак. Київ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. З жовтня 1974 р. працює в Ін-ті історії України НАН України. С. н. с. відділу історії української революції. Канд. дис. “Діяльність органів радян. влади України по відбудові народного господарства у 1920 р.”, захистила в ін-ті АН УРСР.

Наук. керівник – академік АН УРСР

М. І. Супруненко. Досліджувала питання історії радян. буд. 1918–1920 рр., визвольних змагань 1917–1921 рр., української інтелігенції. Має близько 50 друк. праць, з них: Борьба органов диктатуры пролетариата за укрепление социалистического строя на Украине (К.: 1987); Українська інтелігенція в пошуках шляхів національного самовизначення (1917–1920 рр.) (1992); Українська інтелігенція у 1917 р. (К.: 1993); Нариси історії укр. інтелігенції (перша полов. ХХ ст.) (К.: 1994). Брала участь у підготовці багатотомної історії Української РСР, т. 6 (К.: 1984).

БОНДАРЕНКО ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ (8. VI. 1918, с. Старі Петрівці, Києво-Святошинського р-ну Київської обл.) – дослідник радянського періоду історії України. К. і. н. (1959). З селян. У 1943–1944 навчався у Вищій розвідшколі Генерального штабу Радянської Армії. З 1944–1945 – Київ. ун-т, істор. ф-т за переведенням із розвідшколи у зв'язку з хворобою. У 1946–1947, 1955–1958 – навчався в аспірантурі КДУ, 1955–1960 – помічник міністра вищої та середньої спеціальної освіти УРСР.

1960–1966 – наук. спів. – консультант Президії АН УРСР, потім вчений секретар Відділення економіки, історії, філософії та

права АН УРСР. Канд. дис. "Київські більшовики напередодні та в період першої російської революції 1905–1907 рр.", захистив КДУ. З 1962 – наук. спів. – консультант науково-організаційного відділу Президії АН УРСР, с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР без додаткової оплати для участі в дослідженнях з проблеми "Україна в період розгорнутого будівництва комунізму в СРСР". В 1971 – працював с. н. с. у відділу історії капіталізму. В 1971 звільнений за власним бажанням. Опублікував монографії: Київська соціал-демократична організація між I та III з'їздами РСДРП. (К.: 1957, у спіавт.); Большевики Киева в первой русской революции 1905–1907 гг. (К.: 1960) та понад 20 наук. ст.

Літ.: ЕУ. – Т. 1. – 1995. – С. 156.

БОРИСЕНКО ВОЛОДИМИР ЙОСИПОВИЧ (22. XI. 1942) – дослідник історії України середніх віків і нового часу. Д. і. н. (1991), професор (1993). Народився в с. Фезунка Гоголівського р-ну Полтавської обл. З селян. У 1969 закінчив істор. ф-т КДУ, у 1974 аспірантуру КДУ. Канд. дис. "Сільська початкова освіта на Лівобережній Україні в 60–90-х роках XIX ст.", яку захистив в КДУ у 1976.

У 1974–1980 – м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. З 1980–1983 – зав. редакцією істор. л-ри вид-ва "Наукова думка". У 1983–1990 – с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. Докт. дис. "Шляхи еволюції феодалізму на Лівобережній Україні в другій половині XVII ст." захищена 1990 р. в Ін-ті історії України АН УРСР. З 1990 працює зав. каф. історії України Українського державного педагогічного ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Автор ряду праць, в т. ч.: Борьба демократичных сил за народную освіту на Україні в другій половині XIX ст. (К.: 1980); Соціально-економічний розвиток Лівобережної України в другій половині XVII ст. (К.: 1986); Нариси історії України. (К.: 1993); Україна козацька. (К.: 1993, у спіавтор.);

Тернистий шлях державотворення // Київська старовина, 1995, № 1; Дем'ян Многогрішний // Володарі гетьманської булави. (К.: 1994). Один з авторів "Истории Украинской ССР: В 10-ти т." (К.: 1981–1985) та кн. "Українська народність". (К.: 1990).

БОРЯК ГЕНАДІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ (15. XII. 1956, м. Київ) історик-архівист, археограф. К. і. н. (1987). З робітників. У 1978 закінчив іст. фак. КДУ. 1978–1988 працював у Центральному держ. іст. архіві УРСР на посадах м. н. с.,

зав. відділом стародавніх актів. 1988–1991 – н. с. відділу іст. феодалізму, с. н. с. групи археографічної комісії АН УРСР Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. “Адміністративно-територіальний устрій українських земель кінця XV – середини XVI ст.”.

Наук. кер. – чл.-кор. АН УРСР Ф. П. Шевченко. Захистив в Ун-ті історії АН УРСР у 1987. Основна проблематика досліджень – українська археографія. Автор понад 40 друк. праць. Брав участь у підготовці зб. докт-тів “Каталог документів з історії Києва XV–XIX ст.” (К.: 1982); “Селянський рух на Україні (1826–1846)” (К.: 1985); “Селянський рух на Україні (1850–1861)” (К.: 1988); “Федор Павлович Шевченко: Библиография” (К.: 1989), у співавт. з Герасименко Н. О., Тодійчук О. В.); “Доля скарбів української культури під час другої світової війни: Винищення архівів, бібліотек, музеїв”. (Львів, 1992. К.: 1991 у співавт. з Кеннеді-Грімстед П.) та ін. З 1991 – заст. директора Ін-ту укр. археографії НАН України.

БОТУШАНСЬКИЙ ВАСИЛЬ МЕФОДІЙОВИЧ (31. XII. 1935, с. Оселівка Кельменецького р-ну Чернівецької обл.) – дослідник історії України ХХ ст., зокрема Буковини. К. і. н. (1973). З селян. У 1961 – закінчив Чернівецький держун. Після закінчення – працював учителем історії і директором школи, був на партійній роботі. У 1967 – поступив до аспірантури на кафедру історії СРСР та УРСР Чернівецького держуніверситету. В 1969 перевівся до заочної аспірантури і працював викладачем історії СРСР та УРСР Чернівецького ун-ту. З 1969 м. н. с. відділу історії і конкретних соціальних досліджень Ін-ту історії АН УРСР (м. Чернівці). Канд. дис. “Аграрні відносини на Буковині на початку ХХ ст. (1900–1914 рр.)”. З 1976 – с. н. с. досліджував трудову і суспільно-політичну активність робітничого класу Буковини в період завершення будівництва розвинутого соціалізму (1951–1958 рр.). В 1978 перейшов на викладацьку роботу. Нині – зав. каф. історії України Чернівецького ун-ту. Опублікував монографію: “Становище і класова боротьба селянства Північної Буковини в період імперіалізму (1900–1914 рр.)”, ряд наук. статей. Брав участь в колективних працях, зокрема “Нерушимая дружба укр. и молдав. народов в период социализма”. (К.: 1980) та ін.

БРАЙЧЕВСЬКИЙ МИХАЙЛО ЮЛІАНОВИЧ (7. IX. 1924, м. Київ) дослідник археології та історії слов'янських народів. Д. і. н. (1989), проф. З службовців. В 1943–1948 навчався на іст. ф-

ті КДУ. Працював м. н. с., н. с. в Ін-ті археології та Ін-ті історії АН України. Провідний н. с. відділу давньоруської археології Ін-ту археології. В 1955 в Ін-ті іст. матеріальної культури (Москва) захистив канд. дис. "Римська монета на території України". Докт. дис. "Східні слов'яни в I тис. н. е.". Захистив в Ін-ті археології АН УРСР. Досліджує археологію та історію слов'янських народів, зокрема питання актського періоду в історії східних слов'ян, розселення слов'ян на візантійських землях, виробничі відносини східних слов'ян в період переходу від первіснообщинного ладу до феодалізму. Висвітлює проблеми відносин між Україною та Росією в контексті Переяславської угоди 1654 р., виникнення Києва, утвердження християнства. Автор бл. 500 наук. праць. Серед них індивідуальні монографії: Римські монети на території України (К.: 1959), Коли і як виник Київ (К.: 1963), Біля джерел слов'янської державності (К.: 1964), Утвердження слов'янства на Русі (К.:

1988), Скарби знайдені і не знайдені (К.: 1992), Конспект історії України (К.: 1994), Вступ до історичної науки (К.: 1995); брошури: Антський період в історії східних слов'ян (К.: 1952); К історії расселения славян на византийских землях (Москва, 1961), Культурное воздействие античного Причерноморья на племена восточноевропейской лесостепи от конца галльштатта до римского периода (Варшава, 1969), Производственные отношения у восточных славян в период перехода от первобытнообщинного строя к феодализму (Москва, 1969), Машинный библиографический поиск в области археологии Украины (К.: 1963), Історіографія історичного поступу (Нью-Йорк, Торонто, Київ, Львів, Мюнхен, 1994), Приєднання чи возз'єднання (К.: 1964). Б. – член Української вільної Академії наук, лауреат премії Антоновичів (США).

Літ.: Ісаєвич Я. Д. "Приєднання чи возз'єднання" М. Браїчевського – переломна подія в українській історіографії // Старожитності Русі-України. К.: 1994; Він же. М. Браїчевський і його концепція історії України // Український історик, т. XXXI, Нью-Йорк, Торонто, Київ, Львів, Мюнхен. 1994, ЕИ. – V. 1. – 1984. – Р. 289.

БРЕГА ГАЛИНА СТЕПАНІВНА (15. IV. 1935, с. Хутір Славутського р-ну Хмельницької обл.) – дослідник проблем історії культури і науки XX ст., міжнародних відносин. К, і. н. (1973), с. н. с. (1987). Лауреат Державної премії УРСР в галузі

науки і техніки (1984). З військовослужбовців. У 1958 р. закінчила істор-філ. ф-т Луцького пед. ін-ту. У 1958–1960 працювала учителем СШ, викладачем технікуму, у 1960–1970 – на звільненій комсомольській роботі: інструктором, секретарем, першим секретарем Рівненського ОК ЛКСМУ, заст. зав. відділом шкільної молоді ЦК ВЛКСМ (Москва), у 1970–1973 – навчалася в аспірантурі АСН при ЦК КПРС (Москва). Канд. дис. “Співробітництво радянських республік в галузі науки в роки першої п’ятирічки”.

Наук. кер. – акад. АН СРСР М. П. Кім. У 1973–1975 працювала на звільненій партійній роботі, з 1975 – с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. За участь у підготовці циклу праць з історії зв’язків і дружби укр. народу з інш. народами відзначена Держ. премією УРСР в галузі науки і техніки. Має урядові нагороди.

Опублікувала понад 60 праць, серед яких монографії:

Сотрудничество советских республик в области науки в годы первой пятилетки (К.: 1978); Сотрудничество ученых советских республик в создании материально-технической базы социализма (К.: 1984); брала участь у підготовці колективних монографій: Нерушимая дружба украинского и молдавского народов в период социализма (К.: 1980); Дружба и братство русского и украинского народов (К.: 1982, кн. 2; Интеллигенция Советской Украины (некоторые вопросы историографии и методологии) (К.: 1988); Нариси історії української інтелігенції (перша половина ХХ ст.) (К.: 1994, у 3-х кн.) та ін.

БУДНИЦЬКИЙ АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ (1. 1. 1938, с. м. т. Севаст’янівка Христинівського р-ну Черкаської обл.) – дослідник історії радянського суспільства. К. і. н. (1976). З робітників. У 1960 закінчив Київський ун-т.

Працював на комсомольській роботі у Свердловській обл. (Росія) інструктором ОК ВЛКСМ, першем секретарем Коптелівського РК ВЛКСМ. З 1961 – на комсомольській роботі в Україні: 1961–1964 – інструктор, зам. зав. відділом пропаганди та агітації Вінницького ОК ЛКСМУ,

1964–1965 – в Луганській обл., 1965–1968 на партроботі в Луганському міському КП України,

1968–1973 – с. н. с. каф-и історії рад. суспільства Київського ун-ту,

1973–1974 – м. н. с. відділу дружби народів Ін-ту історії АН УРСР, з 1974 – зам. дир. Ін-ту історії АН УРСР з загальних питань. Канд. дис. “Революційні бойові та трудові традиції радянського народу та їх роль в ідейно-політичному вихованні молоді”. У 1977 – переведений на роботу до Ужгородського відділу Ін-ту історії АН УРСР, який з жовтня 1978 ввійшов до складу новоствореного Ін-ту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР. Досліджував історію радянського суспільства, проблеми виховання молоді. Автор ряду праць з цих питань, зокрема “Комсомольская організація міста Жданова” (Донець, 1968); ст. Актуальные проблемы воспитания молодежи на традициях Коммунистической партии и советского народа. – 36. работ Актуальные вопросы патриотического и интернационального воспитания молодежи. (К.: 1973). Займався науково-організаційними питаннями.

БУДЯКОВ ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ (15. VIII. 1940, с. Смолка Новоград-Волинського р-ну Житомирської обл.) – дослідник історії національно-визвольних рухів, інш. проблем всесвітньої історії. З службовців.

У 1964 закінчив іст.-філос. ф-т КДУ. У 1964–1965 – асистент кафедри м.-л. Ніжинського педін-ту. З 1965 по 1973 працював у КДУ:

1965–1971 – ст. лаборант підготовчого відділення ф-ту для іноз. громадян, 1971–1973 – ст. лаборант кафедри нової і новітньої історії іст. фак-ту. У 1973–1977 – м. н. с. відділу історії країн зарубіжного Сходу Ін-ту історії АН УРСР. Досліджував питання історії Африки, зокрема історію визвольного руху в колоніальних і залежних країнах, боротьбу народів Африки за ліквідацію наслідків колоніалізму. Опублікував ряд праць, серед них: Гвінея-Біссау: національно-визвольна революція та шляхи становлення незалежної держави // Збірник “Історичні дослідження”, вип. 1. (К.: 1975); Боротьба народу Мозамбіку за свободу і незалежність (УІЖ, 1975, № 8); До 25-річчя проголошення Індії Республікою (УІЖ, 1975, №1).

БУЗАЛО ВІКТОР ЙОСИПОВИЧ (23. X. 1952, с. Катеринівка Лозовського р-ну Харківської обл.) – дослідник історії України ХХ ст., проблем міжнаціональних відносин. К. і. н. (1984). 3

службовців. У 1975 закінчив істор. ф-т КДУ. З 1976–1979 – стажист-дослідник Ін-ту історії АН РСР, 1979–1992 м. н. с., н. с., с. н. с у відділі історії дружби народів. З 1992 – зав. сект. адм. Президента України. Канд. дис. “Ударні комсомольські будови – школа братерського єднання і співробітництва молоді братніх республік СРСР (1971–1975)”.

Наук. кер. – д. і. н. , проф. Р. Г. Симоненко, д. і. н. М. Ф. Дмитрієнко. Автор близько 80 наук. праць. Серед них: Ударные комсомольские стройки – школа интернационализма советской молодежи (К.: 1986); Дружба и братство русского и украинского народов (К.: 1982, т. 2); Информоведение – Исторические дисциплины (К.: 1990).

БУЦЬКО ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА (7. IV. 1951, м. Москва) – дослідник з історії Другої світової війни. К. і. н. (1983). З службовців. У 1974 закінчила іст. ф-т КДУ. Працювала асистентом на підготовчому відділенні КДУ. Навчалась в аспірантурі КДУ. Наук. кер. – І. С. Саженок. Канд. дис. “Мемуари учасників Великої Вітчизняної війни: питання інтернаціоналізму” захистила в Ін-ті історії АН УРСР. Нині працює с. н. с. відділу історії України періоду Другої світової війни Ін-ту історії України НАН України. Досліджує питання взаємовідносин радянських воїнів з населенням південно-західної Європи, репатріацію українських громадян з фашистської неволі. Опублікувала бл. 50 праць, серед них:

Мемуари учасників Великої Вітчизняної війни: питання інтернаціоналізму (К.: 1985); Взаємовідносини радянських воїнів з населенням країн Центральної та Східно-південної Європи (1944–1945 рр.) (К.: 1990); Ставлення до Червоної армії населення визвольних країн Європи (1944–1945) (УІЖ, 1995, №3).

ВАРВАРЦЕВ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ (25. IX. 1929, м. Київ) – дослідник з історії міжнар. зв'язків України та укр. еміграції. Д. і. н. (1981). З родини військового. У 1952 закінчив відділення журналістики філолог. ф-т КДУ. У 1953–1968 працював у редакції газ. “Вечірній Київ”. З 1968 – в Ін-ті історії; у 1972 захистив канд. дис. “Українська емігрантська преса, 1950–1970-ті рр.”. Докт. дис. “Зарубіжні центри українознавства у післявоєнний період”. Працював м. н. с., с. н. с., в даний час гол. н. с. відділу історії міжнар. зв'язків України. Тематика досліджень: україно-італійські та укр.-французькі суспільно

політ. і культурні зв'язки, історія укр. еміграції, джерелознавство. Перекладав іст. студій з італійської. Є автором ряду наук. праць, серед них монографії:

Национализм в обличье советологии. (К.: 1984); Украина в российско-итальянских общественных и культурных связях (1-я половина XIX в.). (К.: 1986); Первомайские живые истоки. (К.: 1989); Итальянцы в Украине (XIX ст.). Биографический словарь деятелей культуры. (К.: 1994); а також статті: Анджело Де Губернатис – популяризатор укр. культури в Італії // Істор. дослідження. Історія заруб. країн. (К.: 1989);

Украина-Франция: обмен науч. и технич. знаниями (60–90-е гг. XIX в.) // Культурные и обществ. связи Украины со странами Европы. (К.: 1990); Левко Мечников – відомий і невідомий // Вісник АН України, № 4, 1992.

ВВЕДЕНСЬКИЙ АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ (21. VII. 1891 – 13. IX. 1965) – дослідник у галузі історії Росії та України XV–XVIII ст., допоміжник істор. дисциплін, д. і. н. (1946), професор (1945). Народився в м. Пермі (РФ) в сім'ї земських фельдшерів. У 1912 закінчив Пермську класичну гімназію, а в 1920 – ф-т суспільних наук Петроградського ун-ту. Там же навчався в аспірантурі, в 1921 захистив канд. дис. з історії давньоруської адвокатури (опубл.: “Русский исторический журнал”, вид. Рос. Ак. наук, 1921, № 7). Докт. дис. “Очерки по истории Строгановых в XVI–XVII вв.”. Викладав у вузах Ленінграда, Вологди, Вітебська. З 1938 по 1941 – зав. каф. історії СРСР Київ. ун-ту, у 1941–1943 – Уральського ун-ту (Свердловськ), 1943–1944 – Об'єднаного укр. ун-ту в Кзил-Орді. З 1944 – зав. каф. історії СРСР Київ. ун-ту. З 1951 – професор каф. архівознавства і допоміжних істор. дисциплін. Розробив і читав спеціальні курси з палеографії, метрології, дипломатики, істор. хронології та історії архівної справи в зарубіжних країнах. З 1952 по 1956 працював за сумісництвом в Ін-ті історії АН УРСР. Був членом Ученої Ради Ін-ту. За час роботи в Києві підготував близько 100 канд. істор. наук, консультував ряд авторів докт. дис. Написав понад 150 наук. праць. Досліджував вотчинне феод. г-во, історію техніки виробництва, питання дипломатики і джерелознавства.

Нагороджений медаллю “За доблестний труд в Великой Отечественной войне”. Серед його основних праць: Іван Грозний

(К.: 1946); Спільна боротьба російського і українського народів проти польсько-шляхетської агресії на Україні в 1654–1657 рр. // Наук. зап. Київ. ун-ту, 1954, т. 13, вип. 1. Зб. істор. ф-ту, № 4; Дом Строганових в XVI–XVII веках. (М.: 1962); Лекції по документальному історичному джерелознавству історії СРСР (Дипломатика). (К.: 1963); Допоміжні історичні дисципліни. (К.: 1963 у співавтор.).

Літ.: РЄІV, т. 1. – К.: 1969, с. 240; Введенський А. О. // УІЖ, 1965, № 11 (некролог).

ВЕЛЬЯМІНОВА ЗОЯ РОМАНІВНА (1. VIII. 1926, с. Помошноє, Новосибірська обл., РФ) – історик науки і техніки. З службовців. У 1948 закінчила іст. фак. Київ. пед. ін-ту, 1948 – учитель історії СШ № 110 (Київ). У 1948–1951 навчався в аспірантурі на каф. історії СРСР та УРСР Київ. пед. ін-ту. 1952–1954 – викладач історії СРСР Станіславського пед. ін-ту (Станіслав). 1958–1959 – лаборант кабінету соц.-економ. наук ВПШ при ЦК КПУ. 1959–1962 – старший лаборант каф. історії КПРС КДУ, з 1962 – каф. диференційних рівнянь механіко-математичного фак. КДУ. У 1968–1976 працювала в Ін-ті історії АН УРСР інженером відділу історії природознавства та відділу багатотомної “Історії Української РСР”, м. н. с. відділу історії капіталізму.

Досліджує питання історії науки, техніки, природознавства в Україні. Опублікувала понад 10 наукових і науково-популярних статей. Один із авторів колективних праць: Історія отечественной математики. В 2-х т. (К.: 1966–1967), Історія математического образования в СССР. (К.: 1970), Научно-технический прогресс в Украинской ССР. 1961–1970. (К.: 1971), Історія хімічної технології на Україні. (К.: 1973). У 1976 перейшла на іншу роботу.

ВЕРМЕНИЧ ЯРОСЛАВА ВОЛОДИМИРІВНА (1 V. 1967, м. Київ) – дослідник історії України ХХ ст. К. і. н. З службовців. В 1988 закінчила бібліотечний ф-т Київ. ін-ту культури. 1988–1990 працювала бібліотекарем, методистом в Київській вищій парт. школі. У 1993 закінчила аспірантуру Київ. педагог. ін-ту іноземних мов на кафедрі історії України. Канд. дис. “Здійснення українізації у 20-х – 30-х роках: політичні і культурні аспекти проблеми” захистила в Київському ун-ті. Наук. кер. – проф. Ю. І. Терещенко. З 1993 працює в Ін-ті історії (відділ

регіональних проблем історії України) н. с., з 1995 – с. н. с., Досліджує історію української науки і культури, історіографію проблеми. Має бл. 20 друкованих праць. Тв.: Політика коренізації в Україні (20–30-ті роки): досвід і уроки. (Теоретичні проблеми вітчизняної історії, історіографії та джерелознавства.) (К.: 1993 у співавт.).

ВЕРСТЮК ВЛАДИСЛАВ ФЕДОРОВИЧ (3. VIII. 1949, смт Гостомель, Ірпінської міськради, Київ. обл.) – дослідник з історії України ХХ ст. Д. і. н. (1992), лауреат премії ім. Грушевського. З службовців. В 1975 р. закінчив іст. фак. Київ. держ. у-ту ім. Т. Г. Шевченка. 1975–1984 – аспірант, м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР.

Наук. кер. – академік М. І. Супруненко.

Канд. дис.: “Класова боротьба на селі на Лівобережній Україні у 1919 р.”. 1984–1986 – зав редакцією вид-ва “Наукова думка”. З 1987 р. – с. н. с., п. н. с., зав. від. Ін-ту історії України НАН України. Док. дис. “Махновщина – селянський повстанський рух в Україні в роки громадян. війни (1918–1921)” захищена в Ін-ті історії України НАН України. Досліджує питання історії української революції, має близько 30 друк. праць, з них:

Проблеми вивчення революц. аграр. перетворень на Україні (К.: 1983); Маршрутами історії (К.: 1990); Минуле України: відновлені сторінки (К.: 1991); Нестор Іванович Махно: воспоминання, материалы и документы (К.: 1991); Махновщина: селянський повстанський рух на Україні (1918–1921) (К.: 1991); Українська Центральна Рада (К.: 1995).

ВЕСЕЛОВА ОЛЕКСАНДРА МИХАЙЛІВНА (17. VIII. 1939, с. Колотилівка, Красноярузький р-н Білгородської обл.) – дослідник історії України ХХ ст.

К. і. н. (1982), с. н. с. (1988). З робітників. У 1965 закінчила КДУ. До цього закінчила Дніпропетровське педучилище, працювала в школі. У 1965–1970 – працювала в Київс. ун-ті та Президії АН УРСР, з 1970 – м. н. с., з 1984 – с. н. с. відділу сучасної історії України Ін-ту історії АН УРСР під кер. д. і. н. А. В. Санцевича підготувала і захистила в Ін-ті історії АН УРСР захистила канд. дис. “Підготовка та виховання кваліфікованих кадрів робітничого класу в системі профтехосвіти УРСР (1966–

1970 рр.)". Досліджує історію робітничого класу України, історію України після другої світової війни, зокрема: сталінщина і українське суспільство, голод 1946–1947 рр. в Україні, історія Народного руху України, проблеми краєзнавства та ін. Оpubлікувала понад 150 праць, серед яких: Молодая смена рабочего класса (Подготовка рабочих кадров в системе профтехобразования УССР (1966–1970 гг.). (К.: 1983); брала участь у колективних монографіях: История Украинской ССР, т. X. (К.: 1985), Историкография истории Украинской ССР (К.: 1986), Історії Києва, 2 кн., 3 т. (К.: 1987), Развитие социально-классовой структуры населения Украинской ССР (60–80-е годы). (К.: 1988); Україна незалежна: час випробувань, сподівань. (К.: 1993), Україна незалежна: сторінки історії (Донецьк – Київ, 1995), ст. "Приховування тоталітарною системою однієї з болочих проблем післявоєнної історії України – трагедії голоду 1946–1947 рр." – В кн.: Другий Міжнародний конгрес українців. Львів, 22–28 серпня 1993. Доповіді і повідомлення. Історія, ч. II. Львів.: 1994; Голод в Україні 1946–1947 рр. – У кн.: Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: причини і наслідки. Міжнародна наукова конференція. 9–10 вересня 1993 р. Матеріали. (К.: 1995).

ВИВРОТ ТЕРЕСА МАР'ЯНІВНА (19. VI. 1943, м. Городенка Ів.-Франківської обл.) – дослідник історії науки і техніки. К. фіз-мат. н. З службовців. У 1965 закінчила фіз-мат. ф-т Чернівецького ун-ту. 1965–1968 – інж., ст. інж. відділу обчислювальних методів і програмування Донецького обчисл. центру АН УРСР. У 1968–1972 навчалася в аспірантурі Ін-ту математики АН УРСР. У 1972–1973 – ст. інж. Ін-ту математики АН УРСР, з 1973 – ст. інж., м. н. с., відділу історії природознавства Ін-ту історії АН УРСР, з 1986 – н. с., с. н. с. відділення історії науки Центру досліджень науково-техніч. потенціалу та історії науки НАН України. Під кер. М. П. Хоменка підготувала і захистила в Ін-ті математики НАН України захистила канд. дис. "Структура графов некоторых классов и плоскостные представления".

Досліджує теорію графів та історію математики. Оpubлікувала понад 40 праць, серед них: Взаимное проникновение идей теории в его историческом развитии. I. – Проблемы истории математики и механики. (К.: 1977); II. – Вопросы истории математического естествознания. (К.: 1979); III. – Из истории развития физико-математических наук. (К.: 1981); Обзор фундаментальных исследований по теории матриц и теории графов в Академии наук УССР". – Истор. традиции и опыт развития отечественной

науки и техники. (К.: 1988); "Віхи розвитку теорії І-факторизації графів" – Віхи розвитку математичного природознавства. (К.: 1994); брала участь у колективних монографіях, зокрема "Очерки истории отечественной астрономии". (К.: 1992); Як член редколегії, відп. секр. і співавтор у 7 математических збірниках наук. праць семінару з історії математики і механіки Ін-ту математики НАН України, 1979–1994 та ін. Має урядову нагороду.

ВИГОВСЬКИЙ ІГОР ІВАНОВИЧ (3. IX. 1931, м. Красноармійськ, Донецької обл.) – дослідник проблем всесвітньої історії, міжнародних відносин. К. і. н. (1975). З службовців. У 1954 закінчив відділення міжнародних відносин істор. ф-ту КДУ. З 1955–1961 працював екскурсоводом екскурсійної бази, зав. відділом Жовтневого райкому комсомолу м. Києва, відпов. секр. редколегії жур-лу "Автоматическая сварка" и референтом-перекладачем Ін-ту електрозварювання АН УРСР, потім – м. н. с. НДІ п/с 20, ст. інспектором навчальної частини КДУ, референтом Товариства культурних зв'язків зв'язків з українцями за кордоном. 1961–1964 – перекладач у військовій частині. Після демобілізації працював в Держкомітеті з координації науково-дослідних робіт при Раді Міністрів УРСР, редактором в "Політвидаві України", інспектором відділу зовнішніх зв'язків Міністерства сільського господарства УРСР, референтом науково-організаційного відділу Президії АН УРСР.

З 1971 по 1973 – м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР,

1973–1976 – в Президії АН УРСР. З жовтня 1976 по 1992 – працював в Ін-ті історії на посадах с. н. с. відділу історії країн зарубіжного Сходу, історіографії та історичних зв'язків України з зарубіжними країнами; історії феодалізму. Канд. дис. "Розпад колоніальної системи імперіалізму в висвітленні американської та англійської історіографії" захистив в Ін-ті історії АН УРСР. Автор понад 20 наук. публікацій, серед них монографія "Апологеты колониализма (Критика буржуазных концепций распада колониальной системы империализма)". (К.: 1974). З 1992 р. на пенсії.

ВІВЧАРИК МИХАЙЛО МИКОЛАЙОВИЧ (9. IV. 1941, м. Косів Ів.-Франківської обл.) – дослідник проблем політології та історії України ХХ ст. Д. політ. н. (1994), с. н. с. (1993). У 1967 закінчив істор. ф-т Івано-Франківського педін-ту. У 1966–1970

працював вчителем на Івано-Франківщині, у 1972–1974 – навчався на ф-ті журналістики ВПШ при ЦК Компартії України, у 1970–1975 працював на журналістській роботі, 1975–1985 – ст. референт-лектор респуб. т-ва “Знання”. З 1985 с. н. с. відділу сучасної історії України Ін-ту історії України НАН України. Канд. дис. “Діяльність партії по інтернаціональному вихованню трудящих села (1971–1975 рр.)”. Наук. керів. д. і. н. М. В. Коваль. Захистив в ВПШ при ЦК КПУ. В Ін-ті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України захистив докт. дис. “Етнополітичні процеси в українському селі”. Опублікував понад 250 праць, серед них: Колоситься нива дружби. (К.: 1989); На принципах дружби и сотрудничества. (Львів, 1989, в співавтор.); Етнополітичні процеси в українському селі (К.: 1994, депон.); ст. Національна ідея в контексті розбудови незалежної держави – Розбудова держави, 1993, № 14; “Етнополітичні процеси в Україні”. – Розбудова держави, 1994, № 5. По шляху до консолідації нації – Розбудова держави, 1996, № 2 та ін.

ВІДНЯНСЬКИЙ СТЕПАН ВАСИЛЬОВИЧ (27. III. 1951, м. Ужгород) – дослідник історії міжнар. відносин країн Центр. і Сх. Європи. К. і. н. (1977), професор. Дійсний член Нью-Йорської академії наук. Із службовців. У 1973 закінчив іст. фак. Ужгородського ун-ту. З 1973 – в Ін-ті історії АН УРСР: навчався в аспірантурі, захистив канд. дис. “Консолідація профспілкового руху в Чехословаччині 1969–1975 рр.” (наук. кер. – чл.-коресп. АН УРСР І. М. Мельникова); працював м. н. с., с. н. с., зав. відділом міжнар. зв'язків України. Досліджує історію післявоєнного розвитку країн Центр. та Сх. Європи (гол. чином – Чехословаччини), міжнар. відносин, міжнар. зв'язків України, історію Закарпаття та укр. еміграції у міжвоєнний період. Є автором більш як 120 наук. праць, серед яких: Інтернац. сближенне раб. класса стран соц. сотрудничества (70–80-е годы). (К.: 1989); Культурно-освітня і наук. діяльність укр. еміграції в Чехословаччині: Укр. вільний ун-т (1921–1945 рр.). (К.: 1994); Історія країн Центр. та Півд.-Сх. Європ) (в співавт.). (К.: 1994). Брав участь у написанні ряду колективних наук. праць. Є відпов. редактором міжвідомчого наук. збірника “Міжнар. зв'язки України: наук. пошуки і знахідки”. З 1994 – зав. кафедрою, декан ф-ту міжнар. відносин Київського слов'янського ун-ту.

ВИТРУК ЛЮДМИЛА ДМИТРІВНА (2. II. 1932, м. Київ) – дослідник історії України ХХ ст. к. і. н. (1967), с. н. с. (1981). З службовців. У 1955 закінчила філол. ф-т Київського ун-ту. У 1955–1958 – бібліотекар Респ. б-ки БРСР (Мінськ), 1958–1964 – бібліограф б-ки Інституту історії АН УРСР, 1964–1968 – літ. ред. УІЖу. Канд. дис. “Жінки Української РСР в боротьбі за створення фундаменту соціалістичної економіки (1926–1932 рр.)” захистила в Інституті історії АН УРСР. У 1968–1974 – м. н. с. відділу комуністичного буд-ва Інституту історії АН УРСР, 1976–1989 – с. н. с. цього ж відділу.

Досліджувала історію суспільно-політичного життя трудящих УРСР, в т. ч. громадсько-політичну діяльність жінок України в 20–30-ті рр. ХХ ст., соціальне становище трудящих УРСР (60–80-ті рр.). Опублікувала 42 роботи, серед них монографії: Жінки-трудівниці в період соціалістичної індустріалізації (на матеріалах промисловості Української РСР, 1926–1932 рр.). (К.: 1973); Улучшение социально-бытовых условий жизни трудящихся УССР (60–80-е годы). (К., 1986); брала участь в колективних працях: История рабочих Донбасса, т. 2. (К.: 1982); История Украинской ССР, т. IX, X. (К.: 1985, 1986); История Киева, т. III, кн. I. (К.: 1985) та ін. В 1989 р. виїхала за межі України.

ВИТРУЧЕНКО ОЛЕКСАНДР НИКИФОРОВИЧ (4. I. 1940, с. Аврамівка, Черкаська обл.) – дослідник проблем всесвітньої історії. З службовців. У 1967 закінчив іст. ф-т КДУ. 1967–1968 – м. н. с. Держ. архітектурно-історичного заповідника “Софійський музей” (Київ). У 1968–1971 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – чл.-кор. АН УРСР, д. і. н., проф. А. М. Шлепаков. У 1971–1976 працював в Ін-ті історії АН УРСР м. н. с. відділу нової та новітньої історії країн Західної Європи і Америки. Вивчав історію руху антифашистської солідарності з СРСР в країнах Латинської Америки в роки Велької Вітчизняної війни 1941–1945 рр. Опублікував наукові та науково-популярні статті на цю тему. Звільнився у 1976 у зв’язку з переходом на іншу роботу.

ВОЙНА ОЛЕКСІЙ ДОРОФІЙОВИЧ (псевдоніми: Войтенко, Олексєєнко, Дорошенко, Дніпровський, Волощук, Тесленко, Гриценко, Снятенко). 7. II. 1907, м. Бар Кам’янець-Подільської губ. 23. IX. 1957 – дослідник проблем загальної історії та міжнародних відносин, к. і. н. (1949), с. н. с. (1954), з селян. Працював чорноробом, візником, молотобійцем, котельником,

навчався на робіт. ф-ті Одеського сіль-госп. ін-ту. З 1930 по 1934 навчався в Московському ін-ті народного господарства ім. Г. В. Плеханова, в 1934–1935 працював у Народному комісаріаті харчової промисловості СРСР, в 1935–1936 навчався в аспірантурі ін-ту ім. Г. В. Плеханова, в 1936–1938 – в Ін-ті підготовки дипломатичних і консульських працівників НКЗС СРСР. З 1936 по 1952 займав різні посади в системі МЗС СРСР. В 1938–1941 працював у посольстві СРСР в Швеції, в 1941–1943 – у посольстві СРСР в Англії. В 1944 відряджений в УРСР, де почав працювати у щойноствореному Міністерстві закордонних справ. Як офіційний представник УРСР брав участь у роботі Паризької мирної конференції, в перших сесіях Генеральної Асамблеї ООН. Канд. дис. “Захист Індонезійської республіки радянськими делегаціями в Раді Безпеки”. У 1951–1952 – радник посольства СРСР в Англії. Володів укр., рос., англ. мовами. З 1952 – на науковій роботі. З серпня 1952 до кінця свого життя Война О. Д. – зав. відділом загальної історії та міжнародних відносин Ін-ту історії АН УРСР, який фактично і створив. Нагороджений медалями. Автор понад 70 наукових та науково-популярних праць, головним чином з питань загальної історії та міжнародних відносин.

Серед них: *Войтенко А. Д.* Американський імперіалізм во главе мировой реакции. (М.: 1947). *Тесленко А. Д.* Опицание трудящихся масс капиталистических стран. (М.: 1950); *Войтенко А. Д.* Борьба индонезийского народа за свою независимость. (К.: 1950); *Успешное экономическое и культурное сотрудничество стран демократического лагеря.* (М.: 1954); *Тесленко А. Д.* Политические партии и общественные организации Индонезийской республики // *Большевик Украины*, 1948, № 3. *Войтенко О. Д.* Україна в боротьбі за свободу і незалежність Індонезії // *Вітчизна*, 1949, № 1.

ВОЛКОВИНСЬКИЙ ВАЛЕРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ
(15. VI. 1948, м. Тараща Київ. обл.) – дослідник історії України ХХ ст. К. і. н. (1981), лауреат НАН України ім. М. Грушевського (1995). З службовців. Закінчив іст. ф-т КДУ (1971). Працював нач. відділу використання і публікації док. Гол. Архіву. Управління при РМ УРСР, заст. гол. ред. ж. “Архіви України” (1979–1990), з 1990 – заст. гол. ред. УІЖ. Канд. дис. “Участь трудящих Української РСР в зміцненні

Червоної Армії (1921–1925)", захистив в Ін-ті історії АН УРСР. Наук. кер. – д. і. н. С. В. Кульчицький.

Автор семи монографій, брошур і бл. 300 статей з історії України ХХ ст., в т. ч.: М. В. Фрунзе на Україні. (К.: 1985); Павел Петрович Постышев. (К.: 1987); Армія і народ. 20–30-ті роки. (К.: 1990); Махно и его крах. (М.: 1991); Батько Махно. (К.: 1992); Нестор Махно: легенди і дійсність. (К.: 1994); Християн Раковський. Політичний портрет. (К.: 1990 у співавт. з С. В. Кульчицьким); Возрождение Черноморского флота в 1920-е гг. // Вопросы истории. – 1986. – № 6; Нестор Махно: звивисті стежки політичного авантюриста // УІЖ. – 1989–1990; П. А. Столипін: з життя та державної діяльності // УІЖ. – № 2–11; Головний отаман (Симон Петлюра) // Українська ідея. – 1994 та ін.

ВОЛОШИНОВ ЛЕОНІД ІВАНОВИЧ (4. VII. 1921, м. Сімферополь) – дослідник в галузі історії України радянського періоду. К. і. н. (1961). З службовців. У 1947–1950 навчався у Кримському пед. ін-ті, географ. ф-т. В Ін-ті історії працював 1956–1961 м. н. с. у відділі історії Великої Жовтневої соціалістичної революції і громадянської війни. Нагороджений медалями "За оборону Сталінграда" (1943), "За победу над Германией в Великой Отечественной войне". Учасник Великої Вітчизняної війни.

Опублікував монографію: "Октябрь в Крыму и Северной Таврии" (Симферополь, 1960, у співавтор.), близько 30 наук. ст.: серед них: Исторические памятники и памятные места революционной борьбы в Крыму (1917–1920) // Известия Крымского отдела Географического общества Союза ССР, вып. 5 (Симферополь, 1958); Крымская война (К 100-летию обороны Севастополя) // Крымская правда, 29 сентября 1954; та ін.

ВОЛОЩЕНКО АЗА КИРИЛІВНА (28. XII. 1938, м. Чернобай Черкаської обл.) – дослідник історії України ХІХ ст. К. і. н. (1966), с. н. с. (1980), доцент (1986). З службовців. У 1960 закінчила істор.-філос. ф-т КДУ. У 1960–1961 працювала ст. лаб., зав. кабінетом у Черкаському педін-ті. У 1962–1965 навчалася в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Під керів. д. і. н. М. Н. Лещенка підготувала і в Ін-ті історії АН УРСР захистила канд. дис. "Класова боротьба на Правобережній Україні в період революційної ситуації (1879–1881)". У 1965–1973 – м. н. с. відділу

історії капіталізму, 1973–1985 – с. н. с. цього ж відділу Ін-ту історії АН УРСР, у 1985–1992 – доцент каф. історії і теорії культури Київського ін-ту культури, з 1992 – доц., проф. каф. історії України цього ж ін-ту. Досліджувала історію суспільно-політичного руху в Україні в II пол. XIX ст. Опублікувала 77 праць, серед них: монографія “Нариси з історії суспільно-політичного руху в Україні в 70-х – поч. 80-х рр. XIX ст.”. (К.: 1974); автор розділів колективних монографій: Історія Української РСР, т. III, IV. (К.: 1978–1979); Дружба и братство русского и украинского народов: в 2-х т., т. I. (К.: 1982); Історія Києва, т. II. (укр. і рос. мовами), (К.: 1983, 1986) Історіографія історії Укр. РСР. (К.: 1986); Хрестоматія з історії СРСР: посібник для вчителів. (К.: 1972); Історія України в особах (XIX–XX ст., ч. II). (К.: 1994) та ін.

ВОЛЯНИК ВАСИЛЬ КЛИМЕНТІЙОВИЧ (15. V. 1938, с. Печирна Лановецького р-ну Тернопільськ. обл.) – археолог, дослідник пам’яток історії та культури України. К. і. н. (1979). З селян. У 1968 закінчив іст. ф-т Львівськ. ун-ту. Одnocześnie з 1966 по 1970 працював наук. співробітником та директором Кременецького краєзнавчого музею. У 1970–1973 навчався в аспірантурі Ін-ту археології АН УРСР. З 1973 по 1979 – м. н. с. Ін-ту археології АН УРСР. У 1979 в Ін-ті археології АН УРСР захистив канд. дис. З 1979 по 1981 працював н. с.-консультантом Президії АН УРСР, а з 1981 по 1983 – с. н. с. відділу наукової інформації Ін-ту математики АН УРСР. У 1983–1988 працював в Ін-ті історії АН УРСР: 1983–1986 – с. н. с. відділу наукового забезпечення підготовки томів “Зводу пам’яток”, з 1986 – с. н. с. відділу історико-краєзнавчих досліджень. Досліджував археологічні пам’ятки України, зокрема пам’ятки Черняхівської к-ри. Опублікував ряд праць, серед них: Могилишник Черняхівської культури у верхів’ях р. Горинь. – Археологія, 1974, № 13; Пам’ятки Черняхівської культури на Волині. – Археологія, 1979, № 29; Археологические памятники Харьковской области. – Материалы к Своду памятников истории и культуры народов СССР. – Вып. № 2. (К.: 1984); Город Переяславль X–XIII вв. – Типовые статьи о памятниках истории и культуры, археологии, градостроительства и архитектуры. (К.: 1985) та ін.

ВРОНСЬКА ТАМАРА ВАСИЛІВНА (17. VII. 1955, м. Київ). – дослідник історії Другої світової війни. К. і. н. (1989). Із службовців.

У 1979 закінчила іст. ф-т КДУ. З 1975 працює в Ін-ті історії України НАН України. Захистила в Одеськ. ун-ті канд. дис. "Суспільно-політичне життя молоді України на визволеній території у роки Великої Вітчизняної війни, 1943–1945 рр." Наук. кер. д. і. н. М. В. Коваль. Основна проблематика досліджень: життя та побут населення України в роки війни (1943–1945), українська громада зарубіжжя у роки Другої світової війни. Автор ряду праць, серед них:

До питання про громадянсько-політичну активність молоді України, 1943–1945 рр. (УІЖ, 1985, № 6); Допомога українському народу з боку громадськості США та Канади у роки другої світової війни. (УІЖ, 1992, № 3); Молодь України – фронту і тилу, 1943–1945 рр. (К.: 1992, у співавтор.); В умовах війни: життя та побут населення міст України, 1943–1945 рр. (К.: 1995). Автор розділів колективних праць: Українська РСР у роки Великої Вітчизняної війни: Хроніка подій (К.: 1985); Суспільно-політичне життя трудящих у роки Великої Вітчизняної війни (К.: 1988).

ГАВРИЛЮК ЛАРИСА ОЛЕКСІЙВНА (4. II. 1953, Львівська обл.) – дослідник історії науки і техніки. К. і. н. (1992). З службовців.

У 1976 закінчила фізичний ф-т КДУ. З 1976 по 1981 – інженер, математик-програмувач головного обчислювального центру Міністерства освіти УРСР. У 1981–1987 – с. н. с. Київського відділення науково-дослідного ін-ту зварки (КВНДІЗ). З 1986 по 1989 навчалася в аспірантурі Центру досліджень науково-технічного потенціалу і історії науки АН УРСР. Канд. дис. "Становлення технічних науково-дослідних установ Української РСР, 1917–1941". Захистила у Дніпропетров. ун-ті. З 1990 – м. н. с. відділу історико-краєзнавчих досліджень Ін-ту історії України НАН України. Опублікувала ряд праць, серед них: В. И. Вернадский и становление технических отраслей науки в АН УССР. Тезисы докладов. Всесоюзная конференция науки и техники. (Одеса, 1988, у співавтор.); Г. И. Сухомел. К 100-летию со дня рождения. Очерки истории естествознания и техники. (К.: 1988, № 34);

Технічні науково-дослідні установи УРСР у 1917–1928. (УІЖ, 1988, № 3); Науково-дослідні інститути Наркомату важкої промисловості на Україні. 1928–1937. (УІЖ, 1989, № 10).

ГАЄВСЬКИЙ АНДРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ (13. XII. 1921, х. Нова Гребля Радомишльського р-ну Київської обл.) – дослідник історії України ХХ ст. К. і. н. (1956). 1946–1950 навчався на істор. ф-ті КДУ.

Канд. дис. “Марксистсько-ленінське виховання комуністів в післявоєнний період (1945–1956)”. 1962–1964 – на партійній роботі (м. Житомир). ... З 1964 – в. о. с. н. с. ... відділу історії соціалістичного і комуністичного будівництва та одночасно заст. відпов. редактора “УІЖу”, З 1966 – с. н. с. відділу історії комуністичного будівництва. В 1969 звільнений у зв'язку з переходом на іншу роботу. Опублікована монографія “Зміцнення Волинської губернської організації на основі рішень X з'їзду РКП(б) “та ряд статей, серед них: Впровадження в побут нових радянських свят, звичаїв і традицій // ВПШ при ЦК КПУ. К.: 1963); Про роль радянської обрядності і традицій у комуністичному вихованні // Комуніст України, 1963.

ГАЛЕНКО ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ (21. VI. 1960, м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл.) – джерелознавець, археограф, к. і. н. (1988), з службовців. У 1977–1982 навчався на іст. ф-ті КДУ. 1982–1985 – аспірант Ін-ту історії АН УРСР.

Наук. кер. – д. і. н. А. В. Санцевич.

Канд. дис. “Документальні публікації з історії соціалістичного будівництва в Українській РСР (1921–1941) як історичне джерело”. Працював в Ін-ті історії АН УРСР у 1985–1991: м. н. с., н. с. відділу джерелознавства і допоміжних істор. дисциплін, н. с. відділу історії феодалізму.

У 1991 був переведений на роботу до Ін-ту української археографії. Досліджував питання еволюції класово-станової структури України доби феодалізму. Опублікував 7 праць, серед них індивідуальна монографія “Документальні публікації з історії Української РСР: теорія та джерелознавчий аналіз”. (К.: 1991); ст.: Історія культурного будівництва в Українській РСР 1921–1941 рр. у документальних публікаціях // УІЖ, 1986, № 8; Історія робітничого класу Української РСР в документальних публікаціях (1921–1941 рр.) // УІЖ, 1985, № 1 та ін.

ГАМРЕЦЬКИЙ ЮРІЙ МАРКОВИЧ (І. І. 1930, м. Шепетівка Хмельницької обл.) – дослідник з історії революції 1917 р. і громадянської війни. Д. і. н. (1976), проф. (1986), с. н. с. (1974). З

службовців. У 1948–1953 навчався на іст. ф-ті КДУ. Трудову діяльність розпочав у 1953 учителем історії в сільських школах.

1957–1960 – аспірант Ін-ту історії АН УРСР по відділу історії Великої Жовтневої соціалістичної революції та громад. війни. У цьому відділі пройшов шлях від м. н. с. (1960–1966) до с. н. с. (1966–1985), зав. сектором (1985–1986) і гол. н. с. (1986–1992). Канд. дис. “Радянська історіографія Великої Жовтневої соціалістичної революції на Україні”.

Наук. кер. – д. і. н. М. А. Рубач.

Докт. дис. “Ради робітничих депутатів України в 1917 р.”. У 1968, як стипендіат ЮНЕСКО, перебував у ФРН, Австрії та Франції. Є автором понад 100 наук. праць. Брав участь у таких колективних роботах, як багатотомна “Історія України” (К.: 1977, т. VI; 1984, т. VI – укр. і рос. мовами); “Историография истории Украинской ССР” (К.: 1986); “Великий Жовтень і Україна” (К.: 1987); “Историография Великой Октябрьской социалистической революции на Украине (К.: 1987); Опублікував монографії: “Ради України в 1917 р. Липень – грудень 1917 р.” (К.: 1974 у співавт.); “В. І. Ленін і перемога Жовтневої революції на Україні” (К.: 1967, у співавт.); “Ради робітничих депутатів України в 1917 році (період двовладдя)” (К.: 1966); “Триумфальное шествие Советской власти на Украине” (К.: 1987, у співавт.) та ін. У 1992 вийшов на пенсію і виїхав за межі України.

Літ.: А. М. (Захист докт. дис. Ю. М. Гамрецьким // УІЖ, 1971, № 3; 148.

ГАНЖА ІВАН ХОМИЧ (2. XII. 1923, Донецьк) – дослідник історії України ХХ ст., проблем колгоспного селянства. К. і. н. (1954). З службовців. У 1951 закінчив іст. ф-т Ужгородського ун-ту. З 1951 по 1954 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР.

Наук. кер. – д. і. н., проф. М. А. Рубач. У Канд. дис. “Колгоспне будівництво на Україні” захистив в Ін-ті історії. З 1954 по 1968 – с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. У 1968–1991 – викладач, доцент, зав. кафедрою в Ін-ті культури, в педін-ті – доцент кафедри історії СРСР та УРСР, заст. декана, декан іст. ф-ту. Нагороджений медаллю А. С. Макаренка. Досліджував проблеми колгоспного будівництва на Україні, земельну політику радянської влади в Україні. Опублікував ряд праць, серед них:

Перші колгоспі господарства на Україні. (К.: 1966). Є співавтором колективних праць:

Історія селянства Української РСР. Т. 2. (К.: 1967); Шляхом осяяним Леніним. (К.: 1969); Історія колективізації сільського господарства Української РСР. У 3-х т. (К.: 1962–1971).

ГАНЖА ОКСАНА ІВАНІВНА (13. IV. 1957, м. Київ) – дослідник історії України 20–30-х рр. ХХ ст. К.т.н. (1990). З службовців.

У 1979 закінчила історич. ф-т Київського педін-ту. З 1979 в Ін-ті історії АН УРСР ст. лаборант, м. н. с., н. с. з 1996 – с. н. с. відділу історії України 20–30-х рр. ХХ ст. Ін-ту історії АН УРСР. Під керівн. д. і. н., проф. С. В. Кульчицького підготувала і захистила Ін-ті історії України АН України канд. дис. “Політика по відношенню до куркульства в українському доколгоспному селі”. Досліджує зокрема проблеми становлення державних кордонів України, українського села періоду непу та ін. Опублікувала 30 праць, серед них монографія “Кордони України: історична перспектива та сучасний стан”. (К.:

1994 (в співавт.); ст.: формування державних кордонів України. 1918–1940. (К.: 1991); Селянський рух на Україні при переході до непу: бандитизм чи повстанство. (К.: 1992); Проблема державних кордонів України. (К.: 1992); Опір утвердженню тоталітарного режиму в українському селі в роки непу. (Львів, 1994).

ГАПУСЕНКО ІВАН МАКСИМОВИЧ (21. VIII. 1924, с. Шишакі Шиницького р-ну Полтавської обл.) – дослідник історії доби середньовіччя, к. і. н. (1962). З селян. У 1954 закінчив істор. ф-т Харківського ун-ту. У 1945–1947 служив в Радян. Армії, після чого працював в колгоспі, вчився в ун-ті, викладав історію в школах Херсонської та Полтавської обл. У 1961 закінчив аспірантуру Ін-ту історії АН УРСР. Під кер. акад. АН УРСР І. П. Крип'якевича підготував і захистив канд. дис. “Боротьба Київської Русі за Північне узбережжя Чорного моря”. З 1961 – м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. Одночасно у 1970–1972 працював в Ін-ті театрального мистецтва, а також в ЦНБ АН УРСР. Звільнився з Ін-ту історії АН УРСР у грудні 1981 р. Досліджував історію Київської Русі, проблеми визвольної війни укр. народу 1648–1654 рр., життя й творчість акад. АН УРСР Д. І. Яворницького. Опублікував 70 праць, серед яких монографія

“Боротьба східних слов'ян за вихід до Чорного моря” (К.: 1966); ст. “Визвольна війна укр. народу 1648–1654 рр. та возз'єднання України з Росією в укр. історіографії” – УІЖ, 1968, № 12 та ін.

ГАРАНЬ ОЛЕКСІЙ ВАСИЛЬОВИЧ (17. VI. 1959, м. Київ – політолог, дослідник історії України ХХ ст. К. і н. (1985), с. н. с. (1992). З музично-театральної родини. У 1976–1981 навчався на ф-ті міжнародних відносин та міжнародного права КДУ. В 1981–1984 навчався в аспірантурі при ф-ті міжнародних відносин та міжнародного права КДУ. Під наук. кер. доц. В. П. Меншова підготував і захистив канд. дис. “Американо-французькі стосунки в зв'язку з курсом Франції на розрядку”. З 1985 по 1991 працював м. н. с., с. н. с. відділу зарубіжної історіографії, Ін-ту історії України, після чого перейшов на роботу – доц. кафедри політології Національного ун-ту “Киево-Могилянська Академія” й деканом-організатором. Основна проблематика досліджень стосується внутрішньої і зовнішньої політики України. Автор близько 30 наук. праць, серед них: монографії “Убити дракона: з історії Руху та нових партій України” (К.: 1993);

“Трансатлантические дебаты: поворот Западной Европы к разрядке и позиция США” (К.: 1990); “Україна багатопартійна” (К.: 1991); ст.: “Про зарубіжне українознавство без упередженості (філософська і соціологічна думка, 1989, № 10); “Націонал-комунізм і українська революція” (Сучасність, 1994, № 1); “Дезінтеграція СРСР і позиція США щодо незалежності України” (Школа Кеннеді, Гарвард, 1995, англ. мовою).

ГЕРАСИМЕНКО НЕЛЯ ОЛЕКСІЇВНА (8. XII. 1948, м. Чернігів) – джерелознавець, дослідник історії України доби середньовіччя. К. і н. (1991). З робітників. У 1971 закінчила іст. ф-т КДУ. У 1971–1974 – с. н. с. Центр. держ. архіву Жовт. революції, у 1974–1978 – зав. кабінетом історії КПРС Київського ін-ту харчової промисловості, з 1978 – в Ін-ті історії АН УРСР, працює н. с. відділу укр. історіографії. Канд. дис. “Соціально-ек. обумовленість земельних мір Лівобережної України у XVIII ст.” захистила в Ін-ті. (наук. кер. – чл.-кор. АН УРСР Шевченко Ф. П. Осн. проблематика досліджень – іст. метрологія, краєзнавство, історіографія України, проблеми історії України періоду сер. віків. Є автором і співавт. 27 праць, серед них:

Іст. події 1648–1657 рр. в Україні у висвітленні С. В. Величка // Іст. спадщина у світлі сучасних досліджень: Величко, Маркович, Маркевич, Костомаров, Яворський. (К.: 1995). Генеральний опис 1765–1769 рр. – джерело для вивчення земельних мір Лівобер. України // УІЖ. – 1983. – № 2. Стан вивчення обцинного землеволодіння селян і рядових козаків на Лівобер. Україні в XVIII ст. // УІЖ. – 1986. – № 7, та ін.

ГЕРАСИМОВА ГАЛИНА ПЕТРІВНА (16. IX. 1935, ст. Биково Раменськ. р-ну Москов. обл.) – літературознавець, перекладач, бібліограф, дослідник історії культури укр. народу. К. філол. н. (1991). Із службовців. Закінчила романо-герман. від. філол. ф-ту КДУ (1957)

Володіє англ., ісп., польс., угор. мовами. 1957–1958 – викл. англ. мови Павлівськ. сш. Вінницьк. обл., 1959–1988 – бібліот. працівник (ЦНБ АН УРСР, Ін-т історії партії при ЦК КПУ, КІНГ, Ін-т ботаніки ім. Н. Г. Холодного АН УРСР), 1988–1991 – н. с. від. літ-ри соц. країн Європи Ін-ту літ-ри ім. Т. Г. Шевченка, секретар Респ. Комітету МАІРСК. Канд. дис. “Історія Росії у зображенні Мора Йокаї. Достовірність і фантазія” захистила в Ін-ті літ-ри. Наук. кер. – д. філол. н., проф. П. М. Лизанець (УжДУ). З 1991 – н. с. роб. групи від. історії укр. культури Ін-ту історії України НАН України.

Тв.: П. Тичина і Угорщина // Слово і час. – 1991. – № 1; Актуальні проблеми укр. культури // Слово і час. – 1993. – № 3 (у співавт. з О. А. Кручком); Образ гетьмана І. Мазепи в європейських літературах 17–18 ст. // X Всеукр. славіст. конф. “Духовне відродження слов’ян у контексті європейської та світової культури”. Т. 1. – Чернівці, 1992; Україна в колі історичних зацікавлень М. Йокаї // Проблеми розвитку художньої культури. – К., 1994; Образ гетьмана І. Мазепи в світовій музиці // Художня культура. Проблеми, перспективи. (К.: 1996). Більше 40 ст. з історії угор. літ-ри. укр.-гор. літ. взаємозв’язків та укр. культури. Нагородж. 2 медалями, бл. 100 ст. до УЛЕ, Шевченк. Енци., дов. “Історія України” та ін.

ГИРИЧ ІГОР БОРИСОВИЧ (23. IX. 1962, м. Київ) – археограф, грушевськознавець, дослідник з історії сусп.-політ. руху кінця XIX – поч. XX ст., історичної топографії м. Києва, історіографії. к. і. н. (1995). Син інженера. Закінчив іст. ф-т. КДУ (1987). Охоронець фондів, наук. співробітник ЦДІА УРСР у

м. Києві (1979–1989). Наук. співробіт. Ін-тів історії (1989–1991), укр. археографії (з 1991) НАН України. Канд. дис. “Архів М. Грушевського як джерело вивчення гром.-політ. діяльності визначних постатей укр. руху (М. Грушевський, С. Єфремов, М. Василенко, В. Липинський)”.

Гол. ред. часопису “Старожитності” (1992–1995). Упорядник видаць “Описи Київського намісництва” (К.: 1989, у співавт.), “Грушевський М. С. Духовна Україна” (К.: 1994, у співавт.) та “Вішар Л. Михайло Грушевський: історик і будівничий нації” (К.: 1995).

Серед інших праць.: Документи академіка М. Грушевського у фондї 1235 ЦДІА УРСР у Києві (Архіви України. 1989, № 4); Сергій Єфремов і Михайло Грушевський (Старожитності, 1991. – Ч. 7); Лицар української державності: Нарис життя і діяльності Вяч. Липинського (Архіви України, 1992, № 1–3); Публікації С. О. Єфремова в газеті “Нова рада”, 1917–1919 рр. (Український археографічний щорічник. Вип. 2., К.: 1993); М. Грушевський та В. Антонович: Творчі контакти та суспільно-політ. погляди (Академія пам’яті Антоновича. К.: 1994).

ГЛОМОЗДА КОСТЯНТИН ЮХИМОВИЧ (з. V. 1958, м. Київ) – дослідник історії України доби середньовіччя ХХ ст. К. і. н. (1986). З службовців. 1974–1979 – навчався на іст. ф-ті Київ. держ. пед. ін-ту. 1979–1980 працював учителем історії у СШ № 115 м. Києва, 1980–1982 – методистом у Палаці піонерів і школярів (м. Київ). У 1982 поступив в аспірантуру Ін-ту історії УРСР у відділ історіографії та історичних зв’язків України з зарубіжними країнами. З 1985 – м. н. с., н. с., с. н. с. Ін-ту.

Канд. дис. “Критика сучасних буржуазних концепцій введення християнства в Давньоруській державі”

Наук. кер. – д. і. н. І. С. Хміль. Основна проблематика досліджень: геральдика, національна та державна символіка, українські військові відзнаки, традиції укр. військ. Автор понад 20 друкованих праць, серед них моногр.: “Крещение Руси” в концепциях современной буржуазной историографии (критический анализ)” (К.: 1988), чл. редколегії та співавтор. коментарів “Павло Скоропадський. Спогади” (К.,-Філадельфія, 1995). Зараз – с. н. с. Ін-ту археографії НАН України.

ГЛУГОВСЬКИЙ АНАТОЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ (27. VIII. 1926, с. Нова Олексіївка Совиряньського р-ну Чернівецького обл.) – дослідник проблем всесвітньої історії. З селян. У 1951 закінчив іст. ф-т Московського ун-ту. З 1953 по 1957 навчався в аспірантурі Академії суспільних наук при ЦК КПРС. У 1957–1967 – зав. ідеологічним відділом Чернівецького обкому КПУ. З 1967 по 1974 працював ст. викладачем Чернівецького мед-ін-ту. У 1974–1978 – в Чернівецькому відділенні Ін-ту історії АН УРСР; 1974–1978 – в. о. с. н. с., з 1978 – м. н. с. Досліджував питання історіографії Буковини та Румунії і проблеми національно-визвольного руху у Північній Буковині. Опублікував бл. 60 праць, серед них:

Из истории румынских коммунистических организаций и интернациональных частей на территории Советской России (1918–1920) (Новая и новейшая история, 1957, № 3); До питання про історіографію Буковини (УІЖ, 1967, № 7);

Боротьба трудящих Північної Буковини проти окупації краю буржуазно-поміщицькою Румунією в 1920 р. // Минуле і сучасне Північної Буковини (К.: 1973, № 2).

ГНИП ПАВЛО ІВАНОВИЧ (18. III. 1902, с. Жабенці Ориненського р-ну Хмельницької обл. – 12. IV. 1970 м. Київ) – дослідник історії науки і техніки України.

К. т. н. (1949). З селян. У 1924–1929 навчався на механічному ф-ті КПІ. Після його закінчення працював викладачем у Кам'янець-Подільському та Київському сільськогосподарських вузах. З 1944 працював у системі АН УРСР, у т. ч. в Ін-ті історії України у 1963–1966 – с. н. с. сектору історії природознавства і техніки. Під наук. кер. акад. АН УРСР В. В. Даниленського підготував і у Ленінградському політехнічному ін-ту захистив канд. дис. “Історія розвитку газогенераторів”. Основна тематика досліджень – історія техніки України. Автор близько 90 друк. праць, серед них: “Розвиток газифікації України. Історико-технічний нарис”. (К.: 1963), член авторського колективу “Нарисів з історії природознавства і техніки”. (К.: 1950–1970).

ГОВОРОВА РАЇСА ПАВЛІВНА (21. XII. 1904, м. Сквиря Київ. обл.) – дослідник історії науки і техніки. К. т. н. (1956). З службовців. У 1931 закінчила Київ. хіміко-технологічний ін-т. З лютого 1963 працювала с. н. с. в Ін-ті історії АН УРСР у відділі історії техніки. У лютому 1967 вийшла на пенсію. Автор близько

30 статей, серед них: Каталітична стабілізація бензину. Збірник Ін-ту теплоенергетики АН УРСР № 18. – (К.: 1958);

Одержання моторних палив з смоли напівкоксування бурого вугілля України // Труды I Всесоюзного Совецання по комплексному енерготехнологическому использованию топлив (К.: 1958); Історія АН УРСР. (К.: 1967).

ГОЛОВКО ОЛЕКСАНДР БОРИСОВИЧ (22. X. 1952, м. Харків) – дослідник історії Київської Русі. К. і н. (1984). З робітників. У 1975 закінчив ХДУ, істор. ф-т. З 1981–1983 – аспірант Ін-ту історії АН УРСР. З 1983 – м. н. с., 1984 – н. с. Ін-ту історії АН УРСР сектору історії Київ. Русі відділу середніх віків. Канд. дис. “Политические отношения Руси и Польши в X – первой трети XIII вв.”.

Наук. кер. – д. і. н. М. Ф. Котляр Основна проблематика досліджень: історія Київ. Русі, міжнародні відносини країн центральної та східної Європи, політична історія східного слов'янства. Автор близько 60 наук праць, з них 2 монографії: Древняя Русь и Польша в политических взаимоотношениях X – первой трети XIII вв. (К.: 1988); За проведення християнства на Русі (К.: 1988 у співавт.).

ГОЛОБУЦЬКИЙ ВОЛОДИМИР ОЛЕКСІЙОВИЧ 15(28. VII. 1903, с. Великий Бір Суразького пов. Чернігівськ. губ., тепер Брянської обл. – 21. I. 1993, Київ) – історик укр. козацтва, фахівець з економічної історії України. Д. і. н. (1948), проф. (1949). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1980). Син священика.

Закінчив істор. економ. відділення пед. ф-ту Північно-Кавказького держ. ун-ту в Ростові-на-Дону (1930). Учитель школи для дорослих у Грозному (1930–1934). Аспірант і викладач пед. ін-ту ім. О. І. Герцена в Ленінграді (1934–1937; наук. кер. акад. АН СРСР Б. Д. Греков). Доц. і зав. кафедрою історії СРСР Краснодарського пед. н-ту (1937–1940). Канд. дис. “Дипломатичні зносини Московського уряду з Богданом Хмельницьким до Земського Собору 19 лютого 1651 р.” захистив в Ленінгр. педін-ті ім. О. І. Герцена. Доц. цього пед. ін-ту (1940–1942). Перебуваючи в евакуації, вчителював. Зав. кафедрою історії СРСР Казанського (1943–1947) та Чернівецького (1947–1949) держ. унів. Докт. дис. “Чорноморське козацтво: Нарис соц. історії” (Ленінгр. держ. ун-т, лютий 1947). С. н. с. (1947–1949),

зав. відділом історії народів СРСР (з 1949), історіографії та фондів (1951), с. н. с. відділу археографії (1951–1954), історії феодалізму (1954–1958), зав. відділом історії феодалізму (1958–1961) Ін-ту історії АН УРСР. Консультант відділу дружби народів (1974–1979). Зав. кафедрою історії нар. господарства у Київськ. ін-ті нар. господарства ім. Д. С. Коротченка (1961–1971).

С. н. с. – консультант Ін-ту економіки АН УРСР (1972–1984).

Тв.: Богдан Хмельницький – великий син українського народу (К.: 1954); Воссоединение Украины с Россией (Л.: 1954, у співавт.); Освободительная война украинского народа под руководством Б. Хмельницкого (К.: 1954); Россия и освободительная война украинского народа, 1648–1654 гг. (К.: 1954); Черноморское казачество (К.: 1956); Запорожское казачество (К.: 1957); Запорізька Січ в останні часи свого існування, 1734–1775 рр. (К.: 1961); Дипломатическая история Освободительной войны украинского народа 1648–1654 гг. (К.: 1962); Гомін, гомін по діброві: Іст. розповіді (вид. 2, К.: 1968); Економічна історія Української РСР: Дожовтневий період (К.: 1970); Запорізьке козацтво (К., 1994).

Літ.: Учені вузів УРСР (1968), 118–119; РЕГУ, I (1969), 430; УРЕ, III (1979), 83; Крупницький Б. Українська історична наука під советами, 1920–1950 (Мюнхен, 1957); Оглоблін Ол. Думки про сучасну українську советську історіографію (Нью-Йорк, 1963);

ЕИ. – V. 2. – 1984. – р. 206; Коментар в кн.: Лисяк-Рудницький І. Історичні ессе. – Т. 2. – (К.: 1994). – С. 533; Під безперервним тиском // С. – 1962. – № 2. – С. 115–117. Ковальський Н. Г. Назаренко Ю. В. Русско-украинские политические связи середины XVIII в. в исследованиях проф. В. А. Голобуцкого. (Некоторые вопросы отечественной историографии и источниковедения. Т. 3. – 1976. – С. 98–111.

ГОНЧАРУК ПЕТРО СТЕПАНОВИЧ (8. IV. 1932, с. Малі Лисовці, Київської обл.) – дослідник історії України XIX ст. К. і. н. (1971). 3 селян.

У 1956 закінчив іст. ф-т. Київ. пед. ін-ту. 1956–1961 – учитель історії СШ Київської і Вінницької областей, 1961 – директор Кожухівської СШ Вінницької обл. В 1961–1962 – голова колгоспу ім. 40-річчя Жовтня на Вінничині. В 1963–1968 – на профспілковій роботі, 1965–1968 – відповідальний секретар

Укр. республіканського комітету профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ. В 1970–1974 працював в Ін-ті історії АН УРСР: 1970–1974 – м. н. с. відділу історіографії та джерелознавства, учений секретар Ін-ту. В 1969–1970 – навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – чл.-кор. АН УРСР, проф. Ф. П. Шевченко. Канд. дис. “Історичні погляди кирило-мефодіївців” захистив в Ін-ті історії АН УРСР. Досліджував питання історії суспільно-політичної думки в Україні XIX ст. Опублікував ряд статей, присвячених висвітленню діяльності членів Кирило-Мефодіївського товариства. У 1974 перейшов на іншу роботу.

ГОРАК ВОЛОДИМИР СЕРГІЙОВИЧ (1. II. 1961, м. Київ) – дослідник історії громадянської війни. К. і. н. (1990). 3 службовців.

У 1983 закінчив істор. ф-т КДУ. У 1983–1984 працював асистентом кафедри історії КПРС Київськ. торгово-економічного ін-ту. З 1985 – в Ін-ті історії України НАН України перекладач, м. н. с., н. с. В Ін-ті історії України НАН України захистив канд. дис. “Сучасні немарксистські концепції ролі селянства в 1917–1921 рр.”.

Наук. кер. – д. і. н. І. В. Хміль. Досліджує роль і місце селянства України в революційних подіях. Опублікував близько 20 праць, серед них: До питання про соціально-класову суть анархо-махновщини (К.: 1988); Махновщина (К.: 1988); Директорія (К.: 1993).

ГОРБИК ВЯЧЕСЛАВ ОЛЕКСАНДРОВИЧ (31. VII. 1936, м. Мурманськ) – дослідник загальної історії, історії України XX ст., історичного краєзнавства, д. і. н. (1982), професор (1992), засл. працівник культури України (1993).

У 1959 закінчив КДУ, істор.-філософ. ф-т. З 1959 в Ін-ті історії АН УРСР: аспірант, м. н. с., учений секретар, с. н. с. З 1983 зав. відділом історико-краєзнавчих досліджень. У 1965 захистив канд., у 1982 докт. дис. з проблем сучасної Великобританії. Останні 15 років розробляє проблеми історич. краєзнавства, в т. ч. пам'яткознавства. Як заступник голови Головної редколегії 28-томного енциклопедичного видання “Зводу пам'яток історії і культури України” координує роботу місцевих редколегій і багаточисельного авторського колективу. Автор понад 100 наук. праць. Серед них: Правлячий клас і робітничий

рух в Англії (1959–1964) (К.: 1968); Смог над Альбіоном (Проблеми зовнішньої та внутрішньої політики сучасної Англії) (К.: 1969); Політичні тупіки торі (К.: 1973); Антиробігнична політика консерваторів та становище трудящих в післявоєнній Англії (К.: 1974); Консервативна та ліберальна партії в політичній системі післявоєнної Англії (К.: 1977); Британія: суперечності і проблеми (К.: 1980); Культура і наука Чернігівщини дожовтневого і радянського часу в пам'ятниках. Матеріали до Зводу пам'яток історії та культури народів СРСР по Українській РСР. Чернігівська область (К.: 1986, у співавтор.); Історія колгоспу "Здобуток Жовтня" (К., 1986, у співавтор.); Історичне краєзнавство в УРСР (К.: 1988, у співавтор.); Пам'ятники України: проблеми збереження і дослідження (К.: 1994 у співавтор.); До питання про історичне районування України // УІЖ, 1995, № 1, 2 у співавт.

ГОРОБЕЦЬ ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ (1. VII. 1964, с. Бичева, Житомирська обл.) – дослідник середньовічної історії України. К. і. н. (1993). З селян. У 1990 закінчив іст. ф-т КДУ. У 1990–1993 навчався в аспірантурі Ін-ту історії України АН України. Наук. кер. – акад. НАН України В. А. Смолій. Канд. дис. "Малоросійська колегія та реформи державного устрою України: 1722–1727 рр." захистив в Ін-ті історії України НАН України, де й працює н. с. відділу історії України середніх віків. Досліджує проблеми становлення та розвитку Української держави, українсько-російських політичних відносин другої половини XVII–XVIII ст. Опублікував 25 праць, серед них: До питання про еволюцію гетьманської влади в Україні у першій третині XVIII ст. – УІЖ. – 1993. – № 2, 3; Реставрація гетьманської форми правління (1727 р.): причини та результати: (До питання про інкорпорацію Гетьманщини) – Українська козацька держава: витоки та шляхи істор. розвитку. (Матеріали Третіх Всеукр. іст. читань). (К. – Ч. 1993); Питання формування козацького стану в політиці царського уряду в Україні (друга половина XVII – поч. XVIII ст.) – Українське козацтво: витоки, еволюція, спадщина. – Вип. 1. – (К.: 1993); Політична реформа на Україні в першій чверті XVIII ст. – Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку. (Матеріали респ. іст. читань). (К.: 1991).

ГОРЛАЧ МИКОЛА ІВАНОВИЧ (21. IV. 1923, с. Григоровка Дмитрівського р-ну Чернігівської обл.) – дослідник історії профспілкового руху в Україні. К. і. н. (1962). З службовців. У

1947–1959 навчався у КДУ на іст. ф-ті. Працював на партійній, редакторській та профспілковій роботі. Учасник Великої Вітчизняної війни, нагороджений двома медалями “За боевіє заслуги”. З вересня 1960 – відповідальний секретар редакції “УІЖу”. З 1962–1964 – м. н. с. відділу історії соціалістичного та комуністичного будівництва Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. “Профспілки Радянської України в період наступу соціалізму по всьому фронту (1928–1932)”. Опублікував 30 наук. праць, серед них: Профспілки Радянської України в боротьбі за соціалістичну індустріалізацію країни (1926–1929 рр.) // УІЖ, 1960, № 1;

Розвиток творчої ініціативи робітничого класу України в період наступу соціалізму по всьому фронту // УІЖ, 1960, № 6.

ГОРШКОВ ВОЛОДИМИР ПАВЛОВИЧ (19. XI. 1926. с. Ермолаївка Думнічевського р-ну Смоленської обл.) – дослідник історії партій і соціальних рухів, історії КПРС, д. і. н. (1975), заслужений працівник вищої школи УРСР (1986), професор (1976). З службовців.

У 1934–1941 навчався в Шалигінській СШ Сумської обл. У 1943 мобілізований в Червону Армію. Брав участь у війні проти Японії. У 1946 демобілізований. Середню школу закінчив у 1947 в Узині Київської обл. У 1948–1957 навчався на істор. ф-ті КДУ та в аспірантурі по кафедрі історії КПРС. У 1957–1959 працював лектором Київського музею В. І. Леніна, 1959–1960 – м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. З 1960 – в КДУ: асистент, з 1962 – доцент, у 1973–1981 – проректор з навчальної роботи, 1981–1985 – зав. каф. історії КПРС. З 1985 – професор каф. загальної історії. Канд. дис. “Боротьба КП(б)У за єдність своїх рядів. 1921–1923 рр.”. Наук. кер. проф. О. А. Бородин.

Докт. дис. “Партійне будівництво на Україні. 1921–1925 рр.” захищена в ін-ті іст. парт. при ЦК КПУ. Автор близько 80 публікацій, в т. ч.: Х з’їзд РКП(б) (К.: 1971); Єдиним шляхом в єдиних лавах (К.: 1972), Ленінські принципи партійного будівництва на Україні (К.: 1974).

Літ.: Навроцький М. О. (захист докт. дис. В. П. Горшковим. – УЖС, 1975, № 9, с. 158–159.

ГОРЯКІНА ВІКТОРІЯ СЕРГІЇВНА (24. I. 1927, . Нов. Зибков Брянської обл.) – дослідник історії Криму. К. і. н. (1953). З службовців. У 1950 закінчила іст. ф-т КДУ. У 1950–1953

навчалась в аспірантурі Московського ун-ту там же захистила канд. дис. "Рабочее движение в Петербургской губернии в период революционной ситуации 1879-1881". З 1954 по 1956 – м. н. с. кримського філіалу АН УРСР. У 1956–1963 – працювала у кримській групі Ін-ту історії АН УРСР:

1956–1962 – м. н. с, відділу історії капіталізму, 1962–1963 – с. н. с. відділів історії капіталізму, досоціалістичних формацій. Досліджувала історію революційного руху, проблеми індустріалізації та колективізації в Криму. Огублювала близько 10 праць, серед них: Ленинская "Искра" в Таврической губернии (Крымиздат, 1959); К истории рабочего движения в Таврии (1912–1914) – УІЖ, 1962, № 12.

ГРАНЧАК ІВАН МИХАЙЛОВИЧ (7. X. 1927, с. Нове Давидково Мукачевського р-ну Закарпатської обл.) – дослідник із всесвітньої історії. Д. і. н. (1968), проф. (1969). З селян. У 1952 закінчив іст. ф-т Ужгородського ун-ту. У 1952–1955 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Працював ст. викладачем ун-ту (1955–1959), доц. (1959–1961), зав. кафедрою загальної історії

Ужгородського ун-ту (1961–1969). В Ін-ті історії України АН УРСР працював зав. відділом історії європейських соціалістичних країн у м. Ужгороді з 1969 по 1970. Досліджував історію Угорщини, Чехословаччини, Закарпаття. Автор 80 наук. праць, серед них: Робітничий клас Угорщини і його боротьба проти контрреволюційного режиму. (Львів, 1968); "Олексій Борканюк – палкий борець за визволення трудящих Закарпаття". (К.: 1956) та ін.

Літ.: Маркович І. М. (Захист докт. дис. І. М. Гранчаком. – УІЖ, № 2., с. 158.

ГРИГОР'ЄВА ТЕТЯНА ФЕДОРІВНА (15. VIII. 1939, с. Стайки Кагарлицького р-ну Київської обл.) – історик-краєзнавець, архівіст. К. і. н. (1991). З робітників.

У 1967–1972 навчалася на історико-архівному ф-ті Московського історико-архівного ін-ту, після закінчення якого працювала в Київському НД ін-ті теорії, історії та перспективних проблем радянської архітектури. З 1980 – в Ін-ті історії АН УРСР м. н. с., н. с., з 1993 – с. н. с. відділу регіональних проблем історії України. під наук. кер. д. і. н. В. Г. Сарбея підготувала і в Ін-ті

історії України НАН України захистила канд. дис. "Становлення і розвиток краєзнавства на Півдні України (80-і рр. XVIII – 60-і рр. XIX ст.)". Основна проблематика досліджень – історичне краєзнавство (XVIII – поч. XX ст.). Автор понад 50 праць, у т. ч. розділів таких колективних: "Пам'ятники історії і культури Української ССР" (К.: 1987); "Изучение, охрана и сооружение памятников истории и культуры в Крыму как одно из направлений краеведческих исследований" (К.: 1989); "Становление и развитие исторического краеведения в Южной Украине (кон. XVIII – I пол. XIX вв.)". (К.: 1991).

ГРИНЕВИЧ ВЛАДИСЛАВ АНАТОЛІЙОВИЧ (10. VIII. 1959, м. Київ) – дослідник військової історії України. К. і. н. (1994). З службовців. У 1986 закінчив КДУ. З 1986 по 1988 – учитель СШ № 35 м. Києва. У 1988–1990 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – к. і. н., проф. М. В. Коваль. Канд. дис. "Національні проблеми в Червоній Армії в період визволення України від німецько-фашистських загарбників 1943–1944 рр." захистив в Ін-ті історії України. Нині н. с. Ін-ту історії України НАН України. Досліджує питання історії Великої Вітчизняної війни, зокрема національне питання в Червоній Армії. Опублікував 15 праць, серед них:

Наркомат оборони України 1944: з історії однієї політичної гри. (УІЖ, 1991, № 5); Наркомат закордонних справ: проекти, реалії. (УІЖ, 1995, № 3).

ГРИЦЕНКО АДЕЛІНА ПАВЛІВНА (10. VI. 1930, м. Київ) – дослідник з історії української революції і громадянської війни в Україні. Д. і. н. (1979), с. н. с. (1971), медаль А. С. Макаренка (1986). З службовців. В 1963 закінчила іст. ф-т КДУ ім. Т. Г. Шевченка. 1953–1956 – аспірант кафедри історії України КДУ. Наук. кер. – д. і. н., проф. П. А. Лавров. Канд. дис.: "Робітничий і селянський рух в Донецькому басейні в роки першої світової імперіалістичної війни (липень 1914 – лютий 1917 рр.)" захистила в Ін-ті історії АН УРСР, там же захистила докт. дис.: "Робітничий клас України в період підготовки та проведення Вел. Жовт. соц. революції (березень 1917 – січень 1918 рр.)". З 1957 р. працювала в Ін-ті історії. У 1980 рр. – член міжвідомчої Ради Президії АН УРСР та Міністерства освіти "Наука – народній освіті". 1980–1989 – голова Печерської районної організації товариства охорони пам'яток історії та

культури та член Президії міської організації цього т-ва.
Досліджувала теми:

Історія робіт. класу та його організацій на Україні (1917 р.);
Історія боротьби політич. сил за владу в Україні (1917–1920 рр.);
історія Києва та його пам'яток; історії профспілок України. Має
більше 70 друк. праць, з них: Робітничі фортеці соціалістичної
революції (К.: 1965); История рабочего класса Украинской ССР
(К.: 1967); Робіт. клас України в Жовт. рев. (К.: 1975); Очерки
истории профессиональных союзов УССР (К.: 1983); Політичні
сили у боротьбі за владу в Україні (кінець 1917 – поч. 1919 рр.)
(К.: 1993) та ін.

ГРИЩЕНКО МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ (22. XI. 1941,
с. Волосів Андрушівського р-ну Київської обл.) – дослідник з
історії міжнародних відносин, к. і. н. (1985). З селян.

У 1969 закінчив іст. фак. КДУ. У 1969–1972 навчався в
аспірантурі. Після парт. роботи з 1981 працює в Ін-ті історії АН
УРСР н. с. відділу історії міжнар. зв'язків України. Канд. дис.
“Куба в ООН: позиція з найважливіших міжнар. проблем (1959–
1965)” (наук. кер. д. і. н., чл.-кор. АН УРСР І. М. Мельникова)
захистив в Ін-ті історії. Осн. проблематика досліджень –
міжнар. зв'язки України. Є автором 16 наук. праць, серед них:
Літопис найважливіших подій рад.-кубанської дружби і
співробітництва. 1959–1985 рр. (К.: 1987); Діяльність товариств
дружби з СРСР в країнах соц. співдружності. (К.: 1987 у співавт.).

ГУДЗЕНКО ПАНТЕЛЕЙМОН ПЕТРОВИЧ (9. VIII. 1907, с.
Дернове (тепер Тростянецького р-ну Сумської обл.) –
17. VIII. 1994, м. Київ) – історик-архівіст, археограф, фахівець з
історії України ХХ ст. Д. і. н. (1966), професор (1968), заслужений
діяч науки УРСР (1977). З селян. В 1931 закінчив істор. ф-т
Харків. ін-ту професійної освіти. В 1930–1948 – на науково-
адміністративній роботі в архівних органах УРСР, 1943–1948 –
начальник Архівного управління України. В 1947 захистив
канд. дис. В 1948–1950 працював в Комісії з історії Великої
Вітчизняної війни. В 1950 в Інституті історії АН УРСР обіймав
посади с. н. с., зав. відділами археографії (1952–1955, 1959), історії
соц. і ком. буд-ва, а після реорганізації – соціаліст. (1964–1977),
заступником дир. ін-ту з наукової роботи (1967–1971), в 1977 і до
виходу на пенсію 1981 – с. н. с. – консультант. Докт. дис.
“Соціалістична націоналізація промисловості в Українській РСР.

1917–1920 рр.” Автор праць з історії України новітнього періоду та археографії, відповідальний редактор і член редколегій ряду фундаментальних праць з історії України.

тв.: Соціалістична націоналізація промисловості в Українській РСР. 1917–1920 рр. (К.: 1965); Українська РСР в період громадянської війни 1917–1920 рр., т. 2. (К.: 1968, співавтор.).

Літ.: РЕГУ. – Т. 1. – 1969. – С. 487,

УРЕ. (2-е вид.), т. 3, с. 207.

ГУЛЕВИЧ ВІКТОР НАУМОВИЧ (24. XI. 1921, м. Київ) - дослідник історії міжнародних відносин, всесвітньої історії, зокрема історії Німеччини. Д. і. н. (1982), проф. (1991). 3 службовців.

1947–1952 навчався на ф-ті міжнародних відносин КДУ, після закінчення якого перебував на викладацькій роботі. У 1952–1955 навчався в аспірантурі КДУ. Під наук. кер. д. і. н. В. А. Жебокрицького підготував і в 1956 в КДУ захистив канд. дис. “Російсько-німецькі відносини в період російсько-японської війни і першої російської (1904–1907)”. Докт. дис. “Боротьба миролюбних сил ФРН проти мілітаризму та реваншизму (1955–1959)” захистив там же. В ін-ті історії АН УРСР працював з 1964 по 1978 с. н. с. відділу нової і новітньої історії. У 1978 разом з відділом був переведений у новостворений Ін-т соціальних та економічних проблем зарубіжних країн (з 1991 – Ін-т світової економіки і міжнародних відносин) НАН України. Основною проблематикою досліджень є соціально-політичні процеси у ФРН. Опублікував понад 120 праць. Брав участь у підготовці багатьох колективних видань, у т. ч. “Социальная природа буржуазных партий в современном капиталистическом мире” (К.: 1980); “Міжнародна солідарність у боротьбі проти фашизму. 1933–1945” (К.: 1970); “Социальная структура и социальная политика США, Великобритании, ФРГ, Франции и Канады” (К.: 1980); “Пути формирования и источники пополнения рабочего класса развитых капиталистических стран” (К.: 1980); “ФРН: антидемократичне законодавство і дискримінаційна практика в соціально-політичній сфері” (К.: 1980); “Массовое движение солидарности: традиции и современность” (К.: 1983) та ін. Автор ряду індивід. монографій: “Миролюбні сили ФРН в боротьбі проти мілітаризму і реваншизму. 1955–1966” (К.: 1968); “У боротьбі

проти загрози неонацизму в ФРН. 1965–1971” (К.: 1972); “Класи і політичні партії ФРН” (К.: 1975); “Революционные антивоенные традиции в германском рабочем движении” (К.: 1988) та брошуру “Хто надихає і підтримує неонацизм у ФРН” (К.: 1971); “Зростання воєнно-економічного потенціалу і мілітаризація ФРН” (К.: 1986) та ін.

В. Н. Гулевич учасник бойових дій під час радянсько-фінської та Великої Вітчизняної воєн. Нагороджений орденами Отчественной войны I ст., Красной Звезды, багатьма медалями, у т. ч. “За отвагу” та двома іноземними.

ГУРА ВІКТОР КОСТЯНТИНОВИЧ (20. V. 1950, м. Київ) – дослідник всесвітньої історії, зокрема історії Африки. К. і. н. (1977). З службовців. У 1967–1972 навчався на іст. ф-ті КДУ. З 1972–1978 – стаж.-дослідник, м. н. с. відділу історії країн Заруб. Сходу Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. “Соціально-політичний розвиток Марокко 1965–1975”. Опубліковано 8 наук. статей. Серед них:

Марокко: проблеми зайнятості і соціального забезпечення трудящих // Історичні дослідження. Вип. 2. К., 1976; Радянсько-марокканські відносини // Трибуна лектора, 1975, № 12;

В 1978 перейшов до Ін-ту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР.

ГУРБИК АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ (20. VII. 1963, с. Звеничин, Чернівецької обл.) – дослідник середньовічної історії України. К. і. н. (1992). З службовців.

У 1985 закінчив іст. ф-г Чернігів. пед. ін-ту. 1985–1989 – учитель історії та права, завуч Княжицької СШ (Київська обл.). У 1989–1992 навчався в аспірантурі Ін-ту історії України АН УРСР. Наук. кер. – акад. НАН України В. А. Смолій. У 1992 в Ін-ті історії України НАН України захистив канд. дис. “Сільська община на Україні в XIV–60-х роках XVI ст. (соціально-економічний та правовий аспект проблеми)”. З 1992 працює в Ін-ті історії України НАН України н. с. відділу історії України середніх віків. Досліджує питання аграрної історії України, еволюції сільської громади та звичаєвого права в Україні XIV–XVI століть. Опублікував понад 20 праць, серед них: Копні суди на українських землях у XIV–XVI ст. – УІЖ. – 1990. – № 10; Запорозька Січ і формування органів суду в українській

державі. – Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку: (Матеріали респ. іст. читань). (К.: 1991); Еволюція інститутів волосного самоврядування XIV–XVI ст. в контексті становлення органів місцевого правління Української держави. – Українська козацька держава: витоки та шляхи істор. розвитку: (Матеріали Треті Всеукр. іст. читань. – (К. – Ч.: 1993). Один із авторів колективних праць – Проблеми української історичної медієвістики. (К.: 1990), Польша-Україна: історична спадщина і суспільна свідомість. (К.: 1992).

ГУРЖІЙ ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ (2. II. 1955, м. Київ) – дослідник середньовічної історії України. К. і. н. (1982). 3 службовців. У 1977 закінчив іст. ф-т КДУ. З 1977 працює у Ін-ті історії АН УРСР, с. н. с. відділу історії України середніх віків. Канд. дис. “Розвиток феодальних відносин на Лівобережній Україні в першій половині XVIII ст.” захистив в Ін-ті історії АН УРСР. Наук. кер. – д. і. н., проф. Г. Я. Сергієнко. Досліджує питання історії соціально-економічного розвитку і політичного становища України в другій половині XVII–XVIII ст. Автор бл. 120 праць, серед них: Еволюція феодальних отношеній на Лівобережній Україні в первой половине XVIII в. (К.: 1986). Як і коли почала формуватися українська нація. (К.: 1991). – У співавт. з В. А. Смолієм); Еволюція соціальної структури селянства Лівобережної та Слобідської України (друга половина XVII–XVIII ст.). (К.: 1994); брошури – Українська козацька держава в другій половині XVII ст.: територіальні межі та населення. – Ін-т історії України НАН України. Історичні зошити. № 9. (К.: 1992); Право в українській козацькій державі (друга половина XVII–XVIII ст.). (К.: 1994). Нагороджений медалью АН УРСР з премією для молодих учених.

ГУРЖІЙ ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ (15. IX. 1915, с. Худяках (тепер Черкаського р-ну) 31. X. 1971, м. Київ) – дослідник історії України XVIII–XIX ст., джерелознавець, чл.-кор. АН УРСР (1958), д. і. н. (1954), професор (1955). З селян. В 1932–1934 після закінчення короткотермінових педагогічних курсів вчителював, в 1934–1936 навчався в Черкаському та Полтавському педагог. ін-тах. У 1941 закінчив істор. ф-т Одеського ун-ту. Учасник Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. В 1945–1948 навчався в аспірантурі Інституту історії АН УРСР. В 1948 захистив канд. дис. “Повстання турбаївців (1789–1794 рр.)”. Наук. кер. – доц. К. Г. Гуслистий. Цього ж року призначений на посаду с. н. с. Докт. дис. “Розклад феодально-кріпосницької системи в

сільському господарстві України першої половини ХІХ ст.". У 1955–1958 – зав. відділом історії феодалізму, 1958 – заст. дир. Інституту історії АН УРСР з наукової роботи. У 1963–1968 одночасно академік-секретар відділення економіки, історії, філософії та права і член Президії АН УРСР. У 1969 зав. відділом історіографії та джерелознавства. Автор понад 250 наук. праць, в яких висвітлюються антифеодальні рухи, розклад феодально-кріпосн. системи, розвиток промисловості, с.-г., торгівлі, зародження робітничого класу тощо. Підготував 30 кандидатів і 8 докторів наук, був членом експертної комісії ВАК СРСР.

Тв.: Повстання селян в Турбях (1789–1793). (К.: 1956);

Розклад феодально-кріпосницької системи в сільському господарстві України І пол. ХІХ ст. (К.: 1954); Зародження робітничого класу України (кінець ХVІІІ – І пол. ХІХ ст.) (К.: 1958); Розвиток товарного виробництва і торгівлі на Україні (з кінця ХVІІІ ст. до 1861 року). (К.: 1962); Україна в системі всеросійського ринку 60–90-х років ХІХ ст. (К.: 1968).

Літ.: Костюк С. П., Грабовецький В. В. Іван Олександрович Гуржій. Бібліографічний покажчик. Львів, 1965;

ЕИ. – V. 2. – 1984. – Р. 280–281;

РЕІУ. – Т. 1. – 1969. – С. 492; УРЕ, (2-вид.), т. 3, с. 216.

ГУСЛИСТИЙ КОСТЬ ГРИГОРОВИЧ (І. Х./18. ІХ. 1902, м. Олександрівськ Катеринославської губ., тепер м. Запоріжжя – 21. ІІ. 1973, Київ) – дослідник історії України періоду феодалізму, укр. культури та етнографії. Д. і. н. (1963). Чл.-кор. АН УРСР. Заслуж. діяч науки УРСР (1968). З робітників.

Закінчив Дніпропетровський ІНО (1926). Аспірант Дніпропетровської кафедри українознавства (1928–1930, кер. – акад. Д. Я. Яворницький) та Харківського н.-д. ін-ту історії укр. культури (1930–1931, кер. – а. і. д. Д. Багалій). Керівник іст. сектору в Н.-д. ін-ті Т. Шевченка (Х.-К.) та н. с. Ін-ту історії ВУАМЛІН (К.: 1934–1936). Н. с. (1936–1954) та зав. відділом (1945–1947) історії феодалізму Ін-ту історії АН УРСР. 1939 захистив канд. дис.

В роки війни перебував в евакуації в Уфі та Москві (1941–1944). Директор ЦДІА УРСР (1944–1945). Доц. Київ. педін-ту (1944–1955). Заст. директора з наукової роботи та зав. відділом

етнографії ІМФЕ ім. М. Т. Рильського АН УРСР (1954–1971). Докт. дис. “Вопросы истории Украины и этнического развития украинского народа (период феодализма)” (КДУ, 1963, за сукупністю). Член президії і заст. голови Респ. правління УТОПІК (1966–1971). Мав урядові нагороди. Один з основних авторів I тому двотомної праці “Історія Української РСР” (1953, 1955, 1967, 1969). Керував підготовкою колект. монографії “Українці” (у скороч. вигляді опубліковано в I томі “Народы европейской части СССР” серії “Народы мира”, М.: 1964). Член редколегії УРЕ, “Історії укр. мистецтва”, “Історії міст і сіл УРСР. Київська обл.” тощо. Співавтор видань “Історія України: Короткий курс” (К.: 1940), “Нариси історії України” (Уфа, 1942, 1943).

Тв.: Повстання селян в селі Турбаях: Зб. док. (Х.: 1932. Упорядник); Нариси з історії України, Вип. I: Київська Русь і феодальні князівства XII–XIII ст. (К.: 1937, разом з Ф. О. Ястребовим), Вип. 2: Україна під литовським пануванням і захоплення її Польщею (з XIV ст. по 1539 р.; К.: 1939); Вип. 3: Визвольна боротьба українського народу проти шляхетської Польщі (К.: 1941); Історико-етнічний розвиток українського народу в другій половині XVII – першій половині XIX ст. (НТЕ, 1961, № 3); К вопросу об этногенезе и начальном этапе этнического развития украинской народности (М.: 1964; VII Междунар. конгресс антропологии и этнографич. наук); До питання про утворення української нації (К.: 1967).

Літ.: УРЕ-I, XVI (1964), с. 537; РЕIV, I (1969), с. 494; УРЕ-2, III (1979), с. 219; Крупницький Є. Українська історична наука під советами, 1920–1950. (Мюнхен, 1957, с. 66, 71–72); Рильський М. Слово про історика (Веч. Київ, 1958, 27 жовтня); К. Г. Гуслистий: Біобібліогр. покажчик (К.: 1972).

ГУТЯНСЬКИЙ СТЕПАН КОРНІЙОВИЧ (І. VIII. 1916, с. Губарівка Богудухівського р-ну Харківської обл. – 14. VI. 1979, м. Київ) – дослідник з історії культури України. К. і. н. (1962). С. н. с. (1966). Заслужений працівник культури Української РСР. З селян. У 1938 розпочав навчання на заоч. відділенні іст. ф-ту Житомирського держ. пед. ін-ту, яке завершив у 1945. Трудовий шлях його пролягав через завод, комсомольську та партійну роботу. В ін-ті історії АН УРСР працював з 1958 по 1979 після закінчення при ньому аспірантури (1955–1958). Канд. дис. “Культурне будівництво на Україні в роки громадянської війни.

1919–1920 рр. У 1958–1964 працював м. н. с. відділу історіографії та джерелознавства, з 1964 – с. н. с. того ж відділу. У 1959 було призначено директором Центральної наукової бібліотеки АН УРСР. Автор понад 60 наук. праць про становлення, зміцнення і розвиток укр. культури, в т. ч. колектив. праць “Великий советський народ” (К.: 1968):

“Ленінська теоретична спадщина в українській історіографії” (К.: 1969), “Розвиток історичної науки на Україні за роки радянської влади” (К.: 1973), багатотомної “Історії Української РСР” та ін. Оpubлікував монографії “Здійснення ленінських принципів народної освіти на Україні” (К.: 1960), “Ленін і культурне будівництво на Україні. 1917–1920” (К.: 1965); брошури та наукові статті історії укр. культури. Учасник Великої Вітчизняної війни, нагороджений орденом “Знак Пошани” та багатьма медалями.

ДАНИЛЕНКО ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ (4. IV. 1954, с. Карапиші Миронівського р-ну Київської обл.) – дослідник загальної історії, міжнародних зв'язків Укр., д. і. н. (1995), лауреат премії для молодих учених АН УРСР (1987). З селян. Закінчив Карапишівську СШ. У 1971–1976 навчався на іст.-пед. ф-ті Київського пед. ін-ту. Працював учителем історії в с. Велика Димерка Броварського р-ну Київської обл. У 1977–1982 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР, служив в армії. У 1983 захистив канд. дис. “Економічне й науково-технічне співробітництво Югославії з країнами-членами РЕВ (1964–1980)” під кер. професора П. С. Соханя. Протягом 1982–1991 працював м. н. с., н. с., с. н. с. відділу історії зарубіжних соціалістичних країн Ін-ту історії АН УРСР. З 1991 – зав. сектором слов'янських джерел, вченим секретарем Ін-ту укр. археографії і джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Док. дис. “Україна в наукових та науково-технічних зв'язках східноєвропейських країн (1950–80-ті рр.)”. Брав участь у підготовці ряду колективних монографій, УРЕ. Автор понад 40 наук. праць, в т. ч.: Співробітництво Югославії з країнами-членами РЕВ (К.: 1987); Українська РСР в науково-технічному співробітництві з країнами соціалізму (1945–1970 рр.). (К.: 1988 у співавтор.); Україна в міжнародних науково-технічних зв'язках. (К.: 1993); Співробітництво країн-членів РЕВ: критичний аналіз проблем. (К.: 1989); Відрядження вчених та спеціалістів України за кордон у 70–80-х роках // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Респ. міжвід. зб. (К.: 1992); Українська

археографія // Вісник Міжнародної Асоціації українців, 1993, № 1.

ДАНИЛЕНКО ВІКТОР МИХАЙЛОВИЧ (25. XI. 1949, с. Карапіші Миронівського р-ну Київ. обл.) – дослідник з історії України та укр. культури ХХ ст., д. і. н. (1990), професор (1995). З селян. По закінченні школи навчався у Ржищівському пед. уч-щі, в 1969–1974 – на іст.-пед. ф-ті Київ. держ. пед. ін-ту. У 1974–1978 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР, служив в армії. У 1978 захистив канд. дис. “Братерське співробітництво Української РСР і Російської Федерації у розвитку освіти і науки (1926–1937 рр.)” під наук. кер. д. і. н., проф. П. П. Гудзенка. Працював м. н. с., с. н. с. З 1990 працює зав. відділом історії культури укр. народу. Докт. дис. – “Робітничий клас в культурному будівництві на Україні (друга половина 20-х – середина 30-х років)”. Підготував 10 канд. іст. наук. Досліджує питання історії укр. культури, переважно 20–30-х рр., проблеми “українізації”, міжслов’янських культурних взаємин.

Автор близько як 150 наук. праць, серед яких: Сотрудничество УССР и РСФСР в области образования и науки в период построения социализма. (К.: 1981); Рабочий класс и культурная революция на Украине. (К.: 1986); Сталинизм на Украине: 20–30-ті роки. (К.: 1991 у співавт.); Сталинизм і укр. інтелігенція. (К.: 1991 у співавт.); Історія України. Навч. посібник. (К.: МНВП “Теал”, 1993 у співавт.); Всесвітня історія ХХ ст. Навч. вид-ня. (К.: 1994 у співавт.); Історія України. Хронологія. (К.: 1995 у співавт.) Академік Степан Смаль-Стоцький. Життя і діяльність. 1859–1938 рр. (К.: 1996 у співавт.). Брав участь, як автор, у підготовці багатотомних видань: “Історія Української РСР”, “Історія Києва”, “Історія рабочего класса СССР”, “Нариси історії укр. інтелігенції” та ін.

Літ.: Колодязева С. П. Захист докторської дисертації В. М. Даниленком // УІЖ, 1990, № 2.

ДАНИЛЬЧЕНКО ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ (20. V. 1951, м. Берислав Херсонської обл.) – дослідник історії міжнародних зв’язків. К. і. н. (1983). З службовців. У 1978 закінчив істор. ф-т КДУ. Працював асистентом каф-ри історії КПРС Запорізького педін-гу. У 1978–1982 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Під кер. д. і. н., проф. Р. Г. Симоненка підготував і в 1983 захистив в Ін-ті історії АН УРСР канд. дис. “Спорудження

Байкало-Амурської магістралі – патріотичний подвиг радянського народу: (На прикладі участі трудящих Української РСР)”. З 1982 – м. н. с., н. с., с. н. с. відділу історії дружби народів Ін-ту історії АН УРСР. В 1993 р. перейшов на іншу роботу. Досліджував історію зв'язків українського народу з інш. народами, окремі проблеми історії України.

Опублікував понад 30 праць, серед яких монографія “Сооружение Байкало-Амурской магистрали – патриотический подвиг советского народа: (На примере участия трудящихся Украинской ССР). (К.: 1985); Етнічні групи півдня України: економічне та соціально-політичне становище на початку 20-х рр. ХХ ст. (К.: 1993); брав участь в колективних працях: Дружба и братство русского и украинского народов. (К.: 1982, т. 2); Рабочий класс в укреплении дружбы народов ССР. (К.: 1988); ст.: Сталінські репресії проти болгарського населення України. – Болгарське населення Півдня України: Дослідження і документи. (Запоріжжя, 1993); Південь України: повернення в майбутнє. – Віче, 1995, № 1 та ін.

ДАНИЛОК ЮРІЙ ЗІНОВІЙОВИЧ (17.VII.1958, м.Київ) - дослідник історії України, к.і.н. (1991). З службовців. Заслужений працівник культури України (1993).

У 1980 закінчив іст.ф-т Київського університету ім.Т.Г.Шевченка. З 1980 - в Ін-ті історії АН УРСР; захистив канд. дис. “Розвиток громадських форм історичного краєзнавства в 1960-80-х рр.” Наук. кер. д.і.н., акад. АН України П.Т.Тронько. Пройшов шлях стажиста-дослідника, м.н.с., н.с., пров. н. с. відділу регіональних проблем історії України. В 1993 Кабінетом Міністрів України затверджений заст. Голови Головної редколегії наук.-документ. серії книг “Реабілітовані історією”. Голов. ред. ж. “З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ”. В 1991 на I установчому з'їзді обраний заст. Голови правління Всеукраїнської спілки краєзнавців. Є автором бл. 100 наук. праць, серед них: “Пам'ятники історії і культури Української РСР” (К., 1987); “Історичне краєзнавство в Українській РСР” (К., 1989); “Досвід і проблеми охорони пам'яток історії та культури в Українській РСР” (К., 1989); “Репресоване краєзнавство” (К., 1992); “Реабілітовані історією” (К., 1992); “З любов'ю до України” (К., 1995); “Кримські татари 1944-1994.” (К., 1995); “Опозиція в Україні (друга половина 50-х - 80-ті рр.” (К., 1996).

ДЕМИДЕНКО ЛАРИСА АНТОНІВНА (9. III. 1937, м. Київ) – дослідник історії Болгарії. К. і. н. (1967). 3 робітників.

У 1959 закінчила іст. ф-т Московського держуніверситету ім. М. В. Ломоносова. В 1969 працювала в Ін-ті мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР. Захистила канд. дис. “Культура та побут болгарського населення в УРСР”. З 1969 м. н. с. відділу зарубіжної історіографії Ін-ту історії АН УРСР. Була членом правління Українського відділення Товариства радянсько-болгарської дружби і членом редакційної комісії Секції суспільних наук Українського Товариства дружби і культурного зв'язку із зарубіжними країнами. З I.X.1972 р. перейшла на викладацьку роботу.

Опублікувала монографію “Культура и быт болгарского населения УССР. (На материалах колхозов болгарского района Одес. обл.)”. (К.: 1970) та бл. 10 наук. статей.

ДЕМКІВСЬКИЙ АНАТОЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ (25. VII. 1936, с. Мазепинці, Білоцерківського р-ну Київ. обл.) – к. е. н. (1974). 3 селян.

В 1966 закінчив Вищу школу при ЦК КП України, в 1968 – економічний ф-т. Київ. у-ту, в 1972 – аспірантуру на кафедрі політичної економії Київ. у-ту. В 1972–1976 – м. н. с. відділу зарубіжної історіографії Ін-ту історії АН УРСР. В 1974 захистив канд. дис. на тему: “Критика буржуазно-націоналістичних фальсифікацій економічної основи соціалізму”. Опубліковано 10 статей. В 1976 перейшов на викладацьку роботу. Основні праці: Критика буржуазно-націоналістичних фальсифікацій розвитку економіки Радянської України. – Кн.: Критика сучасних буржуазних та опортуністичних теорій у курсі політичної економії соціалізму. (К.: 1974).

ДЕНИСЕНКО ГАЛИНА ГРИГОРІВНА (25. VII. 1951, м. Коростень Житомирської обл.) – історик-краєзнавець. К. і. н. (1986). 3 робітників.

У 1973 закінчила іст. ф-т КДУ. Працювала вчителем історії та англ. мови в СШ, зав. сектором Музею історії Великої Вітчизняної війни, з 1979 – в Ін-ті історії АН УРСР, у 1986 тут захистила канд. дис. “Трудова активність молоді в ході відбудови промисловості і сільського господарства під час Великої Вітчизняної війни, 1943–1945”.

Наук. кер. – д. і. н. М. В. Коваль.

Автор понад 50 друк. праць, серед них: моногр. “Трудовой подвиг молодежи: Из истории восстановления народного хозяйства Украинской ССР”. (К.: 1989), “История завода “Арсенал” им. В. И. Ленина”. (К.: 1986), каталог-справочник “Памятники истории и культуры Украинской ССР”. (К.: 1987) Материалы к “Своду памятников: Запорожская область”. (К.: 1990), “Житомирская область”. (К.: 1991) та ін. Зараз – с. н. с. відділу історико-краєзнавчих досліджень Ін-ту історії України НАН України.

ДЕПЕНЧУК ЛАРИСА ПЕТРІВНА (15. VI. 1952, м. Київ) – дослідник історії науки і техніки. К. філос. н. (1979). 3 службовців. У 1974 закінчила філос. ф-т КДУ. У 1974–1975 навчалася в аспірантурі на каф. філос. Дніпроп. держ. ун-ту, 1975–1977 – КДУ (за переведенням).

Наук. кер. – д. філос. н., проф. І. В. Бичко. У 1978–1980 – редактор відділу л-ри з філософії та права вид-ва “Наукова думка” АН УРСР. У 1979 в КДУ захистила канд. дис. “Становлення теоретичного знання і рівні його систематизації”. У 1980–1986 працювала в Ін-ті історії АН УРСР: 1980–1986 –

м. н. с., 1986 – н. с. відділу історії природознавства і техніки. Досліджує проблеми філософії історії науки та історико-науковознавчої методології. Опублікувала бл. 30 праць, серед них: Преемственность в развитии естествознания. (К.: 1988), Богдан Кістяківський. (К.: 1995). Один із авторів колективних праць – Мировоззрение и естественно-научное познание. (К.: 1983), Полонська-Василенко Н. Д. Українська Академія наук. (Нариси історії) – Мюнхен, 1955–1958. – Ч. 1–2. Перевидання з передмовою, примітками і коментарями. (К.: 1993).

В 1986 перейшла на роботу в Ін-т надтвердих матеріалів АН УРСР.

ДЕРЖАЛЮК МИКОЛА СТЕПАНОВИЧ (П. П. 1951, с. Капустинці Володарського р-ну Київської обл.) – дослідник історії Угорщини. Д. і. н. (1993). 3 селян.

У 1973 закінчив іст. ф-т КДУ і був зарахований в аспірантуру кафедри історії зарубіжних соціалістичних країн Європи. З 1974 по 1978 навчався в аспірантурі Ін-ту історії партії ЦК УСРП в Будапешті. У 1978 там же захистив канд. дис. “Роль угорської комуністичної еміграції, які проживали у Радянському Союзі, в Великій Вітчизняній війні”. Наук. кер. – Іштван Пінтер. 1979–1983 – м. н. с. відділу історії та міжнародних відносин соціалістичних країн. У 1993 в Ін-ті історії України НАН України захистив докт. дис. “Угорська політична еміграція в Європі у Міжвоєнний період 20–30-і рр.”. Автор бл. 70 наук. праць, серед них моногр. “Коли хазяїн народ” (К.: 1984), “Венгерские интернационалисты в Великой Отечественной войне” (К.: 1985), “Угорські демократи проти тоталітаризму (20–30-і рр.)” (К.: 1993), “Трагедия социалистической идеи” (К.: 1993) та ін.

У 1993–1996 – провідний н. с. відділу міжнародних зв'язків Ін-ту історії України НАНУ. У 1996 перейшов на іншу роботу.

ДЗИРА ЯРОСЛАВ ІВАНОВИЧ (2. V. 1931, с. Трушевичі Старосамбірського р-ну Львів. обл.) – історик-джерелознавець, історіограф, літературознавець, мовознавець, перекладач, к. філол. н., акад. Києво-Могилянсько-Мазепинської акад. (Канада, 1991), член Співки письменників України (1991), заст. голови укр. істор. тов-ва (США, Нью-Йорк). 3 селян

В 1948–1952 вчителював. В 1947 був виключений з 10 кл., а в 1949 звільнений з учительської роботи за звинуваченням в

українському буржуазному націоналізмі, працював у райфінвідділі. У 1952 закінчив учител. ін-т (Дрогобич), 1958 – філол. ф-т Київ. ун-ту. В 1958–1961 – аспірант ін-ту літератури ім. Т. Г. Шевченка. В 1962–1972 – м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. У 1968 захистив канд. дис. “Літопис Самійла Величка і творчість Т. Шевченка” у Одеському у-ті ім. Мечнікова. Наук. кер. – акад. О. Білецький. У 1972 був звільнений з роботи за пропаганду “буржуазно-націоналістичних” ідей і дружні взаємини з репресованими дисидентами (офіційно – за скороченням штатів). Протягом 17 років йому було фактично заборонено рукуватись, а іншим покликатись на його праці. 11 років не працював. В 1983–1990 працював учителем вечірньої школи. В 1995 Постановою Бюро Президії НАН України від 26. XII. 1994 поновлений на роботі в Ін-ті історії на посаді с. н. с.

Автор понад 200 публікацій; серед них: Літопис Самовидця (К.: 1971); Диктант для цілого народу (К.: 1989); Найдорожчій скарб (К.: 1990); Гетьмани України (К.: 1991); Іван Виговський як рефератор українського правопису та основоположник національної діалектології (К.: 1996); Михайло Грушевський та Козацьке літописання (Нью – Йорк – Торонто, 1993). Чия ж насправді “Історія русів” // Слово просвіти, 1996, № 6.

ДЗЮБА ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА (29. IV. 1945, с. Небиліця Київської обл.) – дослідник історії України середніх віків. К. і. н. (1983). З селян.

У 1969 закінчила іст. ф-т. КДУ. У 1969–1970 – н. с. Центр. держ. архіву-музею літератури та мистецтва в Києві. У 1970–1991 працювала в Ін-ті історії АН УРСР: 1970–1975 – перекладач відділу зарубіжної історіографії, 1975–1985 – м. н. с. відділу історії феодалізму, 1985–1991 – с. н. с. Сектору історичних зв'язків України з зарубіжними країнами. У 1983 в Ін-ті історії АН УРСР захистила канд. дис. “Роль освіти у зміцненні зв'язків українського народу з російським і білоруським (друга половина XVI – перша половина XVII ст.)”. Досліджувала питання формування і розвитку української народності, проблеми джерелознавства, історії української культури та міжнародних культурних зв'язків українського народу в період феодалізму. Опублікувала бл. 70 праць, серед них: Просвещение на Украине. (Вторая пол. XVI – первая пол. XVII вв.). (К.: 1987), Статути братських шкіл. (Пам'ятки братських шкіл). (К.: 1988), Один із авторів колективних праць – Історія Української РСР. – Т. I. –

Ч. 2. (К.: 1979), История Украинской ССР. – Т. 2. (К.: 1982), Історія Києва. – Т. 1. (К.: 1982), Антологія педагогічної думки Давньої Русі. (М.: 1985), Українська радянська літературна енциклопедія. – Т. 1 (К.: 1989), Феодалізм на Україні. Зб. наук. праць. (К.: 1990). В 1991 перейшла на іншу роботу.

ДИДЕНКО ГРИГОРІЙ ДЕМ'ЯНОВИЧ (3. XII. 1911, м. Бахмач, тепер Чернігівської обл.) – дослідник сучасної історії України. Д. і. н. (1963), професор (1965). 3 робітників. 1928–1930 – працював на залізниці і вчився на вечірньому робітфаці. В 1934 закінчив істор. ф-т Ніжинського пед. ін-ту, в 1942 – Вищу партійну школу, в 1949 – Академію суспільних наук при ЦК КПРС, в цьому ж році захистив канд. дис. У 1933–1936 і 1952–1957 – викладав у вузах України.

1939–1951 – на звільненій партійній роботі, в 1951–1954 – директор Інституту історії партії при ЦК КП України, 1954–1956 – заст. головного вченого секретаря Президії АН УРСР, в 1957–1965 с. н. с. Інституту історії АН УРСР. В 1965 перейшов на роботу зав. кафедрою м.-л. Київ. торг.-економ. ін-ту.

Досліджував історію України рад. періоду. Наук. праці: Зміцнення Рад. влади на селі після перемоги Жовтневої революції (1918). К.: 1957); Рабочий класс Украины в годы восстановления народного хозяйства (1921–1925). (К.: 1962).

Літ.: РЕІУ. – Т. 2. – 1970. – С. 34.

ДМІТРІЄНКО МАРІЯ ФЕДОРІВНА (ДАНКА МАР'ЯНЕНКО) (19. III. 1935, м. Таганрог Ростовської обл., РФ) – дослідник історіографії та історії України середніх віків. Д. і. н. (1985), заслужений діяч науки і техніки України (1995). 3 службовців. У 1958 закінчила істор.-філос. ф-т Київ. ун-ту.

1958–1963 – м. н. с., ред. Держполітвидава УРСР та ж. “Наука і життя”. 1963–1965 навчалася в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. У 1965 захистила в Ін-ті історії АН УРСР канд. дис. “Більшовицька преса України 1917–1918 рр. як історичне джерело” (наук. кер. чл.-кор. АН УРСР, д. і. н. І. О. Гуржій). У 1965–1972, 1986–1994 м. н. с., с. н. с., ведучий, зав. сектором історичної географії і картографії, з 1994 – зав. відділом спеціальних історичних дисциплін Ін-ту історії України НАН України, у 1973–1986 – м. н. с. ЦНБ АН УРСР, с. н. с. відділу наукової інформації з суспільних наук АН УРСР. У 1985

захистила докт. дис. "Листівки більшовицьких організацій України як історичне джерело 1917–1920 рр.". Бере участь у діяльності громад. організацій, зокрема "Просвіта", в жіночому русі, в комісіях Верховної Ради та Президента України, тощо. Опублікувала понад 400 праць, статей, рецензій, оповідань, серед них "Веласкес" (М.: 1965); Більшовицька преса України як історичне джерело (К.: 1967. – Л.-М.: 1979); Листівки більшовицьких організацій України 1917–1920 рр., як історичне джерело (К.: 1983); підручник "Спеціальні історичні дисципліни" (К.: 1992 у співавтор.) та ін.

ДОБРОВ ГЕННАДІЙ МИХАЙЛОВИЧ (9. III. 1929, м. Бахмут (Артемівськ) Донец. обл. – I. IV. 1989, м. Київ) – дослідник історії науки і техніки, наукознавства. Д. екон. н. (1967), проф., чл.-кор. АН УРСР (1988), чл.-кор. Міжнародної академії історії науки (1965), акад. Міжнародної академії гуманітарних і природничих наук (1978). 3 робітників,

У 1950 закінчив Київський політехнічний ін-т, механ.-машинобуд. ф-т. У 1950–1953 навчався під керів. д. т. н., проф. С. В. Шухардіна в аспірантурі Ін-ту теплоенергетики АН УРСР. У 1953 захистив канд. дис. "Першість СРСР у створенні вугледобуваючих комбайнів". У 1953–1955 – н. с. Ін-ту теплоенергетики АН УРСР, 1955–1956 – секр. Київ. обкому ЛКСМУ, 1963–1970 – с. н. с., зав. відділом історії техніки Інституту історії АН УРСР. У 1967 захистив в Ін-ті економіки АН УРСР докт. дис. по монографії "Наука о науке. Введение в общее наукознание". (К.: 1966). У 1971–1976 – заст. дир. Ін-ту кібернетики АН УРСР, 1976–1983 – кер. наук. напрямку у Міжнар. ін-ті системного аналізу, 1984–1986 – заст. дир. РВВС АН УРСР, 1986–1989 – кер. Центру досліджень наук.-тех. потенціалу її історії науки АН України.

Опублікував понад 500 праць, серед них: Наука о науке. Введение в общее наукознание. (К.: 1966, 1970, 1989); Век великих надежд: судьбы научно-технического прогресса XX ст. (в співавт.). (К.: 1964 в співавт.); Потенциал науки (К., 1969. в співавт.); Управління наукою. (К.: 1971); Прогнозирование науки и техники. (М.: 1977); Научно-технический потенциал. (К.: 1987); ст. "Новий погляд на історію заснування Академії наук України" – Вісник АН УРСР, 1989. – № 4 та ін.

Нагороджений орденом “Знак Почета”, орденом НДР “Червоний прапор праці” I ст., медалями СРСР.

Літ.: Геннадій Михайлович Добров (1929–1989):

Библиогр. указатель. К.: 1990. Академия наук Украинской ССР: история и современность. К.: 1990, с. 357.

ДОРОШЕНКО МИКОЛА САВОВИЧ (09. X. 1962, с. Цвітна Олександрівського р-ну Кіровоградської обл.) – дослідник сучасної історії України. К. і. н. (1990). З селян.

У 1984 закінчив іст. ф-т. Київ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. 1984–1986 – служив в армії, офіцер. 1986–1988 – асистент кафедри історії КПРС Кіровоградського педінституту. 1988–1991 – аспірант кафедри політичної історії Київ. ун-ту. (Наук. кер. – Колесник В. Ф.). В 1990 р. в Київ. ун-ті ім. Т. Г. Шевченка захистив канд. дис.: “Формування керівних промислових кадрів в УРСР (1926–1932 рр.)”. 1991–1995 – н. с. Ін-ту історії України НАН України. Досліджував проблеми формування партійно-державної номенклатури в УРСР та зміцнення її позицій в умовах утвердження тоталітарного режиму (1920–1933 р.). Опублікував 12 праць, з них: Формування більшовицької партійно-державної номенклатури в Україні в 20-ті роки (К.: 1993); Партійно-державна номенклатура в Україні: критерії добору, джерела формування та механізм утворення (1919–1922 рр.) (К.: 1994).

ДУБИНА КУЗЬМА КИДРАТОВИЧ (23. X. 1906, с. Підгороднє, тепер село Новопаклівка Межівського р-ну Дніпропет. обл. – 22. IX. 1967, м. Київ) – дослідник з історії України періоду Великої Вітчизняної війни. Д. і. н. (1966), професор (1962), засл. діяч науки УРСР (1967). У 1936 закінчив Ленінградський ін-т журналістики. Працював в РАТАУ, навчався в Ін-ті червоної професури. У 1939–1941 – зав. каф. м.-л. Київ. авіац. ін-ту. 1941–1943 – лектор ЦК КП(б)У. В 1943–1949 – дир. Держполітвидава УРСР. У 1949 в Академії сусп. наук при ЦК КПРС захистив канд. дис. З 1951 по 1956. – на викладацькій роботі у вузах Києва. В 1956–1964 – директор Ін-ту підвищення кваліфікації викладачів сусп. наук при Київ. ін-ті. З 1964 до останніх днів життя – дир. Ін-ту історії АН УРСР. Був головою Вченої ради Ін-ту, членом вчених рад КДУ та Ін-ту іст. партії при ЦК КПУ, голов. ред. “УІЖУ”, відповід. редактором РЕІУ, членом редколегії ж. “Комуніст України”. Очолював правління Укр. добровільного тов-ва охорони пам'ятників історії та

культури. За сукупністю робіт по темі: "Ленінська теорія соціалістичної революції" захистив докт. дис. Підготував 18 канд. істор. наук. Редактор і співавт. праць: Історія Української РСР" (в 2-х т.). (К.: 1967); "Українська РСР у Великій Вітчизняній війні Рад. Союзу 1941–1945 рр. (в 3-х т.-К.: 1967–1969). Серед понад 70 його наук. публікацій: 778 трагічних днів Києва (К.: 1945); Ленінська теорія соціалістичної революції і її всесвітньо-історичне значення (К.: 1959); В годы тяжелых испытаний (К.: 1962); Історія Української РСР (Наук.-попул. нарис). (К.: 1967, у співавтор.).

Нагороджений орденами Червоного прапора, Трудового Червоного прапора. Знак пошани, шістьма медалями СРСР, а також Бойовим Хрестом і двома медалями Чехословаччини.

Літ.: РЄІУ, т. 2.-К., 1970, с. 96; ЕИ, т. і. – 1984, р. 766; До 60-річчя з дня народження К. К. Дубини // УІЖ, 1966, № 10; Кузьма Кіндратович Дубина // Робітнича газета 24 вересня 1967 (Некролог);

Гудзенко Л. М., Шелюх Т. М. Бібліографія наукових і науково-популярних праць К. К. Дубини // УІЖ, 1966, № 10, с. 142–144. Коментар до кн.: Лисяк-Рудницький І.

Історичні есе. – Т. 2. – К.: 1994. – С. 532–533.

ДЯДИЧЕНКО ВАДИМ АРХИПОВИЧ (17/3. V. 1909, м. Чернігів – 24. VIII. 1973, Київ) – фахівець з сусп.-політ. історії Лівобережної України XVII–XVIII ст. Д.і.н. (1961), проф. (1962). Спін службовців-статистиків. Закінчив соц.-ек. відділ Чернігівського ін-ту соц. виховання (ІНО; 1929). Доц. Миколаївського педін-ту (1929) до ліквідації іст. ф-ку в цьому ін-ті (1935). Асистент ін-ту історії УАМЛІН (VIII. 1935). Аспірант (IX. 1936), м. н. с. (1938), с. н. с. (1940) Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. "Семен Палій" (захист. 17. VI. 1940). С. н. с. (1940–1948, у Києві, Уфі, Мос. зі й Києві), 1948–1955 – в. о. зав. від. історії феодалізму; 1955–1961 – с. н. с. ін-ту історії АН УРСР. Докт. дис. "Нариси суспільно-політ. устрою Лівобережної України кінця XVII – поч. XVIII ст." (захист 1960, вид.: К., 1959). Зав. відділом історії феодалізму (з 1961). За сумісництвом доц. (1935–1959), проф. (з 1962) КДУ. Брав участь у колективних працях: Нарис історії України (Уфа, 1942), Історія УРСР в 2 тт. (1953; 1955); Визвольная війна 1648–1654 рр. і возз'єднання України з Росією (К.: 1954); Очерки истории:

исторической науки в СССР, т. 1 (1955); 250 років Полтавської битви (К.: 1959), Розвиток історичної науки в Українській РСР (К.: 1970). Співавтор шкільних підручників з історії УРСР.

Тв.: Мазепа – зрадник українського народу (К.: 1946); Розгром шведських загарбників на початку XVIII ст. (К.: 1950); Критика буржуазно-націоналістичної фальсифікації історії України кінця XVII – першої чверті XVIII ст. (Наукові записки Ін-ту історії АН УРСР, кн. VI, 1954); Антифеодальні повстання в Росії і на Україні в XVII–XVIII ст. (К.: 1954); Суд і судочинство на Лівобережній Україні в кінці XVII – на поч. XVIII ст. (Вісник АН УРСР. – 1958, № 8); Полтавська битва (К.: 1962);

Допоміжні історичні дисципліни: Короткий курс (К.: 1963, у співавт.); Нариси з історії СРСР: Епоха феодалізму (К.: 1971).

Літ.: ЕУ, II (1955), 615; Учені вузів УРСР (1968), 155; РЕГУ, II (1970), 102; Дубровський В. Найновіша советська концепція історії України (Укр. збірник, кн. 6, Мюнхен, 1956); Оглоблин Ол. Думки про сучасну українську советську історіографію (Нью-Йорк, 1963); Гордієнко Б. і Захарчишина П. Обговорення короткого курсу посібника “Допоміжні історичні дисципліни” (Наук.-інформ. бюл. АУ УРСР, 1964, № 4); ЕУ. – Т. 1. – 1957; ЕИ. – V. 1. – 1984. – Р. 664.

ДЯТЛЕНКО МИКОЛА ДМИТРОВИЧ (26. XI. 1914, с. Куличка Сумської обл.) – дослідник історії Другої світової війни. К. і. н. (1955). З селян. У 1946 закінчив філол. ф-т КДУ. 1946–1950 працював у МЗС УРСР, 1950–1951 – зав. відділом ж. “Україна”, 1951–1952 – ред. ж. “Большовик України”. В 1955 закінчив Академію суспільних наук (АСН) при ЦК КПРС (Москва), де спеціалізувався в галузі історії міжнародних відносин і світового робітничого та національно-визвольного руху. У 1955–1959 – ред. ж. “Комуніст України”, зав. ред. в “УРЕ”, 1959–1964 – на творчій роботі – літератор-перекладач. У 1964–1974 працював с. н. с. відділів історії зарубіжних країн Сходу, нової та новітньої історії, Великої Вітчизняної війни ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. “Боротьба СРСР проти використання Сполученими Штатами Америки ООН як засобу агресії проти Китаю та Кореї (1950–1953 рр.)”, яку захистив в АСН. Досліджував проблеми міжнародної солідарності у боротьбі проти фашизму, питання антифашистського опору в Німеччині, Австрії та ін. країнах Європи. Опублікував понад 50

праць, є одним із авторів колективних робіт: Україна і Близький та Середній Схід. (К.: 1968), Міжнародна солідарність в боротьбі проти фашизму. 1933–1945 рр. (К.: 1970). Учасник Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. Має бойові нагороди: два ордени Червоного Прапора, орден Червоної Зірки та 7 медалей. У 1974 перейшов на творчу роботу.

ЕВСЄЄВ ІВАН ФЕДОРОВИЧ (22. II. 1912, с. Старий Салтів, тепер Вовчанського р-ну Харків. обл. – 7. VII. 1973, м. Київ) – дослідник історії Східно-Європейських країн. Д. і. н. (1966). З робітників. У 1928–1933 працював робітником на підприємствах Харкова. В 1933 за путівкою комітету комсомолу Харків. електромеханічного з-ду був відряджений на навчання до Харків. юридичного ін-ту, який закінчив в 1937. В 1937–1954 працював в урядових установах: наркоматі юстиції, Президії Верховної ради УРСР, Раді Міністрів УРСР. Учасник Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. В 1951 захистив канд. дис. на здобуття наук. ступ. к. і. н. “Народні комітети Закарпатської України”. З 1954 – с. н. с. відділу зарубіжних соц. країн Ін-ту історії АН УРСР. Докт. дис. “Співробітництво Української РСР і Польської народної республіки (1944–1960 рр.)”. Автор понад 50 наук. праць., серед них: Народные комитеты Закарпатской обл. – органы государственной власти (1944–1945). (М.: 1954); Непорушна дружба народів соціалістичних держав – втілення ідей Великого Жовтня. (К.: 1957); Сотрудничество Украинской ССР и Польской Народной Республики (1944–1960). (К.: 1962). Нагороджений орденом Вітчизняної війни II ст., орденом “Знак пошани”, медалями.

Літ.: РЕГУ, п. 2, с. 126.

ЄВТУХ ВОЛОДИМИР БОРИСОВИЧ (14. VII. 1948, смт Зарічне Заріченського р-ну Ровенської обл.) – дослідник історії країн Зах. Європи та Північної Америки. Д. і. н. (1989), чл.-кор. НАН України (1992). З селян. У 1966–1971 навчався на ф-ті романо-германської філології Київ. ун-ту. У 1971–1974 – аспірант Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – д. і. н., проф. Р. Г. Симоненко. У 1975 захистив канд. дис. “Асиміляційні процеси та їх вплив на культуру української етнічної групи США і Канади (1945–1970)”. У 1974–1978 працював м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР, у 1978–1990 – м. н. с., с. н. с., пров. н. с. Ін-ту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР. Докт. дис. “Сучасні буржуазні концепції етносоціального

розвитку США і Канади (критичний аналіз)". З 1978 одночасно працював в Київ. ут-ті. Є автором більше 100 наук. і наук.-попул. праць, присвячених соціальним, національним та політичним проблемам країн Західної Європи та Північної Америки, історії й сучасному становищу української імміграції. Серед них: *Историография национальных отношений в США и Канаде (60–70-е годы)*. (К.: 1982), *Буржуазные концепции национальных отношений в развитых капиталистических странах* (К.:1988); *Концепция этносоциального развития США и Канады: типология, традиции, эволюция*. (К.: 1991). *Без права на майбутнє*. (Львів.: 1985); *Зберігаючи українську самобутність*. (К.: 1992 у співавтор.); *Німці в Україні (1920-ті – 1990-і роки)*. (К.: 1994 у співавтор.); *Немцы в Украине: статус, этничность, миграционные установки: по результатам социологического исследования*. (К.: 1993 у співавтор.); *Українці в Канаді* (К.: 1993 у співавтор.); *Иммиграция и национальные отношения в истории Канады // Проблемы историографии Канады*. (М.:1981); *Идеология национальных движений в политэтнических странах капитала // Рабочий класс и национальный вопрос в странах Западной Европы и Северной Америки*. (К.: 1985); *Украинские этнические группы США и Канады: социально-экономический аспект* (К.: 1980) та ін.

Був головою комісії з зарубіжних зв'язків Республіканської асоціації українознавства, членом Правління українського відділення товариства СРСР – Канада. У 1990 – зав. відділом етнополітики та прогнозування Центру АН УРСР по вивченню проблем міжнаціональних відносин Ін-ту історії АН УРСР. У 1991 – зав. відділом, дир. Центру Соціології НАН України. З 1995 – Міністр України у справах національностей і міграції. Володіє нім., англ., франц., новогрецькою мовами.

ЕВТУШЕНКО АНАТОЛІЙ ПИЛИПОВИЧ (16. I. 1910, с. Спасова Новгородківського р-ну Кіровоградської обл.) – дослідник історії України Радянського періоду. К. і. н. (1961). З селян. У 1933 закінчив Кіровоградський ін-т соціального виховання. У 1938–1939 навчався у Київс. педін-ті ім. Горького. З 1951–1953, 1959–1962 – директор Заповідника-музею “Киево-Печерська Лавра”, У 1953–1959 – директор історичного музею. Канд. дис. “Суцільна колективізація сільського господарства у степовій частині Української РСР (1929–1933 рр.)”, захистив в Ін-ті історії АН УРСР. З 1962–1973 – м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР відділів історії капіталізму, історії досоціалістичних формацій Ін-

ту історії, історії комуністичного будівництва Ін-ту історії. Опублікував монографію “Радгоспи Української РСР в період будівництва комунізму (1952–1970) та ряд наук. статей. З 1972 р. – на пенсії.

СРЕМЕНКО ТАЇСІЯ ІВАНІВНА (19. XII. 1952, м. Іонава, Литва) – дослідник з історії міжнар. відносин. К. і. н. З службовців. У 1975 закінчила Пермський ун-т. У 1975–1978 працювала в школі, Київ. ун-ті Київському ін-ті народного госп-ва. З 1978 – в Ін-ті історії АН УРСР: навчалась в аспірантурі, працює у відділі історії міжнар. зв'язків України. Канд. дис. “Діяльність товариства польсько-рад. дружбы та його зв'язки з громадськістю СРСР у 1970–1980-х рр.” (наук. кер. д. і. н., чл.-кор. АН УРСР І. М. Мельникова). Осн. проблематика досліджень – питання історії польської нац. меншини в Україні та укр.-пол. стосунки у міжвоєнні роки. Є автором ряду наук. праць, серед яких – “Польська нац. меншина в Україні в 20–30-ті рр. ХХ ст.”. (К.: 1994), та ін.

СРМОЛЕНКО ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ (14. VIII. 1920, смт. Бугаївка Луганської обл.) – дослідник історії україно-молдавських зв'язків. К. і. н. (1949). З робітників. У 1942 закінчив історико-філолог. ф-т Середньоазіатського ун-ту (м. Ташкент). У 1944–1948 навчався в аспірантурі Центрального держ. іст. архіву УРСР. 1947–1957 – м. н. с., відділу міжнародних відносин, м. н. с., с. н. с. відділу історії країн народної демократії Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. “Українсько-молдавські відносини в період визвольної війни українського народу (1648–1654 рр.)”, в Ін-ті історії АН УРСР. Досліджував історію українсько-молдавських зв'язків, проблеми розвитку української культури. Опублікував ряд праць, серед них: Відносини України з Молдавією періоду визвольної війни українського народу. – Наукові записки Ін-ту історії АН УРСР. – 1952. – Т. 4; Зв'язки України і Молдавії під час визвольної війни українського народу. – Вісник АН УРСР, 1953, № 10; Розвиток української культури на поч. ХХ ст. – Історія Української РСР. (К.: 1953); Богдан Хмельницький – видатний державний діяч і полководець. – Вітчизна, 1954, №3.

ЖЕБОКРИЦЬКИЙ ВІКТОР АНДРІЙОВИЧ (2. V. 1906, с. Животівська гребля Таращанського повіту Київської губ. – 29. III. 1975, м. Київ) – дослідник всесвітньої історії, історик-балканіст, славіст. Д. і. н., професор. З селян.

У 1921 закінчив семирічку, працював у с/г, в лікарнях с. Ківшовата, м. Біла Церква. У 1931 закінчив робітфак і був прийнятий на істор. ф-т Київ. ун-ту. У 1934 закінчив ун-т і вступив до аспірантури по кафедрі нової історії. У 1940 захистив канд. дис. В 1941 – доц. З 1945 працював в Київ. ун-ті ім. Т. Г. Шевченка. У 1947–1955 – с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР за сумісництвом. Автор 150 наукових праць з історії І Інтернаціоналу, Паризькі комуни, революційних подій 1917 р. в Росії та слов'янських країнах, історії України.

Опублікував серію біографічних нарисів про Г. Димитрова, Д. Благосва, А. Бебеля, Д. Гарібальді. Центральне місце в його наукових дослідженнях займали питання історії Болгарії, національно-визвольного руху на Балканах. У 1962 за дослідження “Болгарія напередодні і в період Балканських воєн 1912–1913 рр.” йому присуджено вчену ступінь д. і. н. Під керівництвом та за його безпосередньою участю було видано перший в Україні підручник “Історія південних та західних слов'ян”. Із створеної ним наукової школи істориків-балканістів вийшло чимало відомих вчених. Ім підготував понад 20 кандидатів наук. Його аспірантом у 50-х рр. був А. В. Санцевич, д. і. н., професор, зав. відділом, пров. наук. с. – Інституту історії України НАН України. Був членом редколегії “УІЖу”, респуб. наук. збірників “Питання нової та новітньої історії”, “Українське слов'янознавство”, членом Вченої Ради Інституту історії АН УРСР. Учасник Великої Вітчизняної війни. Нагороджений орденом “Знак Пошани”, болгарським “Орденом Кирила і Мефодія” І ступеня, медалью “За победу над Германией”.

Основні праці: Болгария накануне Балканских войн 1912–1913 гг. (К.: 1960); Болгария во время Балканских войн 1912–1913 гг. (К.: 1961); Історія південних і західних слов'ян. (К.: 1966); Оновлена Болгарія. (К.: 1975).

ЗАБАРКО БОРИС МИХАЙЛОВИЧ (18. XI. 1935, с. Калінінське Херсонської обл.) – дослідник всесвітньої історії. К. і. н. (1971), с. н. с.), Лауреат премії ім. Д. З. Мануїльського (1982). З селян.

У 1958 закінчив істор. ф-т Чернівецького ун-ту. У 1958–1962 працював вчителем, завучем школи, 1962–1966 – у Чернівецькому ун-ті. У 1966–1978 – аспірант, м. н. с., с. н. с. Ін-ту історії АН

УРСР, 1978–1990 – пров. н. с. Ін-ту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР, з 1990 – пров. н. с. відділу Америки та Європи Ін-ту світової економіки і міжнародних відносин НАН України. Під керів. Д. М. Сташевського та чл.-кор. АН УРСР А. М. Шлепакова підготував і в Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис. “Діяльність міжнародної робітничої допомоги”.

Досліджує історію міжнародного робітничого антифашистського руху, міжнародної солідарності трудящих. Опублікував 200 праць, серед яких монографії: Класовая борьба и международная рабочая помощь. Из истории международной пролетарской солидарности. 1924–1929 (К.: 1974); Международная рабочая помощь в антифашистском движении. (К.: 1993); брав участь у колективних працях: Международная солидарность трудящихся. 1917–1923. (К.: 1978); Движение международной солидарности. 1929–1933. (К.: 1980); Международная солидарность трудящихся в борьбе против фашизма и угрозы войны (1933–1939). (К.: 1984); Антифашистская солидарность во время второй мировой войны. 1939–1945 (К.: 1987); бр. Підпал рейхстагу: правда і міфи. (К.: 1990) та ін. Международная рабочая помощь в антифашистском движении. (К., 1993).

ЗАГАЙНИЙ МИКОЛА ВІКТОРОВИЧ (8. III. 1928 в с. Березань (нині смт Київської обл.) – дослідник історії України ХХ ст. К. і. н. (1963). З службовців. У 1953 закінчив істор. ф-т Чернівецького ун-ту. В 1954–1957 навчався в аспірантурі на кафедрі історії КПРС Чернівецького ун-ту. В 1957–1969 – там же на викладацькій роботі. Канд. дис.: “Роль політвідділів МТС у боротьбі за політичне і організаційно-господарське зміцнення колгоспів західних областей УРСР (1949–1953)”. В 1969–1974 – працював с. н. с. Чернівецького відділу конкретних соціальних досліджень Ін-ту історії АН УРСР. У 1974 – на викладацькій роботі у Чернів. мед. ін-ті. Досліджував роль КПРС в колективізації сільського господарства західних областей України.

Тв.: Боротьба політвідділів МТС за підвищення партійного керівництва колгоспним виробництвом західних областей України (1950–1953) (Чернівецький держунт Наук. записки. Збірник праць аспірантів, вип. 1958); Боротьба політотделів МТС за внедрение передового опыта в сельском хозяйстве западных

областей УССР (1950–1953). – Черновицкий госунт. Науч. ежегодник за 1958 г.; Борьба партийных организаций западных областей УССР за повышение благосостояния колхозников (1950–1953). – Черновицкий госунт. Науч. ежегодник за 1960 г.

ЗАГОРСКИЙ (до 1942 – **НИМЦЕВ**) **ПАВЛО СЕМЕНОВИЧ** (28. VI. 1909, с. Кайдаки Катеринославського п-ту Катеринославської губ.) – дослідник історії радянської України 20–30-х рр., к. і. н. (1950), с. н. с. (1953). З селян. Після смерті батьків у 1919 виховувався у дит. будинку. У 1923 направлений у школу батрацької молоді. Після її закінчення у 1925 працював трактористом у комуні “Маяк”. У 1926–1928 навчався в окр. рад. парт. школі, а з 1928 по 1931 – у Дніпропетровському ІНО. По закінченню ін-ту працював директором і викладачем Вовчанського с/г технікуму, редактором районної газети, служив у Червоній Армії. У 1935–1938 викладав у Харківському пед. ін-ті та навчався в аспірантурі. У 1938–1941 штатний лектор Харків. обкому КП(б)У, редактор газ. “Вісті”. З поч. війни і по 1948 – в Червоній Армії. Після демобілізації – лектор Тов-ва по поширенню політичних і наук. знань, продовжив навчання – в аспірантурі Київ. пед. ін-ту.

З 1951 – с. н. с. відділу історії радянського періоду Ін-ту історії АН УРСР. 1950–1955 – за сумісництвом в Ін-ті підвищення кваліфікації сусп. наук Київ. ун-ту. Підготував 15 к. і. н. Нагороджений медалями “За перемогу над Німеччиною” і “XXX років Радянської Армії”. Брав участь у підготовці 2-го т. “Історії Української РСР” (К.: 1957). Опублікував понад 40 праць. Серед них: Комуна “Маяк” (Х.: 1930); Революційна діяльність Артема (Ф. А. Сергєєва). (К.: 1951, 1957); Боротьба за реконструкцію народного господарства України. (1930–1934). (К.: 1957 у співавтор.); Нарис історії КНС України (К.: 1960 у співавтор.).

ЗАЙЦЕВ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ (8. VII. 1913, м. Чернігів – м. Київ) – дослідник з історії Сходу. К. і. н. (1947). З робітників.

У 1939 закінчив іст. ф-т. Київ. ун-ту. У 1939–1941 навчався в аспірантурі на кафедрі новітньої історії ун-ту. Канд. дис. “Турція в роки першої світової війни (1914–1918 рр.)”. Тривалий час працював на викладацькій роботі у вузах України. У 1963–1975 працював с. н. с. відділів історії міст і сіл УРСР, багатотомної “Історії Української РСР”, історії капіталізму Ін-тів історії АН

УРСР. Опублікував 9 брошур, зокрема "Народы Африки в борьбе за свободу и независимость" (К.: 1959); "Робіндранат Тагор" (К.: 1962); ряд учбових посібників для студентів та наукових статей, у т. ч. "Україна кінця XVI—першої половини XVII ст. в описах і мемуарах іноземців". (ВІЖ, 1966, № 8) та понад 40 статей до "Української радянської енциклопедії" і "Радянської енциклопедії історії України". Здійснював науково-методичну та науково-організаційну роботу при написанні та підготовці до видання 26-томної праці "Історія міст і сіл Української РСР", за що був нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Учасник бойових дій Великої Вітчизняної війни.

ЗАМКОВИЙ ПЕТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ (15. II. 1928, с. Малій Карашин Макарівського р-ну Київської обл.) — дослідник історії України ХХ ст. К. і. н. (1964), доцент (1971). 3 селян.

У роки війни працював слюсарем депо ст. Курорт Борове Акмолінської обл. у Казахстані, паровозному депо у Києві. У 1947 закінчив десятирічку і вступив на іст. ф-т Київ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. По закінченні працював с. н. с. Архівного управління МВС УРСР. В 1960–1967 — охоронець фондів, с. н. с. І-ту історії партії при ЦК Компартії України. Канд. дис. "Боротьба більшовиків України за здійснення ленінського гасла про робітничий контроль над виробництвом в період переростання буржуазно-демократичної революції в революцію соціалістичну (березень — жовтень 1917 р.)". В 1967–1971 — ст. викладач, доцент кафедри історії Київського ін-ту культури. У 1971–1986 — с. н. с. відділу історії капіталізму Ін-ту історії АН УРСР. З 1986 працював зав. відділом архівних фондів ЦНБ АН УРСР. Опублікував понад 100 наук. праць. Брав участь у створенні багатотомної "Історії Української РСР" (укр. і рос. видання); член автор. колективу IV і V томів. За цю роботу відзначений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Був автором колективних монографій "Б. І. Ленін і перемога Великої Жовтневої соціалістичної революції на Україні" (К.); "Исторические связи и нерушимая дружба украинского и белорусского народов" (К.: 1978); автором і членом редколегії колективних монографій "Революційна боротьба трудящих України в 1905–1907 рр." (К.: 1980); "История Киева", т. II. (К.: 1984); співавтором, членом голов. редколегії тритомника "Українська РСР в період громадянської війни", заступ. кер. авторського колективу I-го тому. був одним із упорядників

кількох зб. док. З 1974 – член редколегії наукового щорічника “Історичні дослідження. Вітчизняна історія”. Був членом Наукової ради АН УРСР “Основні закономірності вітчизняної історії дожовтневого періоду”. Підготував кілька кандидатів наук.

Основні праці: Большевицские организации Украины в период установления и укрепления Советской власти (ноябрь 1917 – апрель 1918) – (К.: 1962); У полум'ї революцій: Робітничий клас України в трьох російських революціях. – (К.: 1987 у співавтор.); Большевики – організатори відсічі наступові буржуазії на робітничий клас України в липні – жовтні 1917 р. // Історичні дослідження. Вітчизняна історія. – К.: 1976, вип. 2; Большевики України – організатори робітничого контролю над виробництвом в 1917 р. // УІЖ, 1963, № 5; З'їзд підготовки Жовтня // Комуніст України, 1967, № 7; З історії “селянської республіки” на Сумщині // УІЖ, 1985, № 12.

ЗАРЕМБА СЕРГІЙ ЗАХАРОВИЧ (23. I. 1947, с. Підберези Волницької обл.) – дослідник історії України доби середньовіччя. К. і. н. З службовців.

У 1969 закінчив іст. ф-т Одеськ. ун-ту. У 1969 працював методистом бюро пропаганди при правлінні Одеської обласної організації Укр. тов-ва охорони пам'яток історії та культури. 1969–1970 – служба в Радянській Армії.

1970–1971 – консультант правління Одеської обл. організації Укр. тов-ва охорони пам'яток історії та культури. У 1971–1974 – аспірант Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – д. і. н. В. Г. Сарбей. Канд. дис. “Хронологія українського літописання другої половини XVII – початку XVIII ст.” захистив в Ін-ті історії АН УРСР. У 1974–1985 в Ін-ті історії АН УРСР – м. н. с. відділів історії феодалізму, джерелознавства та допоміжних історичних дисциплін, с. н. с. відділу історико-краєзнавчих досліджень. Досліджував історію українського літописання, питання історичного краєзнавства. Опублікував бл. 50 праць, серед них: Куликівська битва 1380 р. та її історичне значення. (К.: 1980), Хронологія українського літописання. (Друга половина XVII – початок XVIII ст.). (К.: 1987). Один з авторів колективних праць – Історія Української РСР. – Т. I. – Кн. 2. (К.: 1987), Освіта і культура на Україні в першій пол. XVI–XVII ст. (К.: 1983) та ін. У 1985 перейшов на іншу роботу.

ЗАПЛАТНІКОВА ГАЛИНА ВЕНІАМІНІВНА (7. VII. 1952, м. Ворошиловград) – дослідник історії України ХХ ст., проблем виховання молоді, к. і. н. (1985). З службовців.

У 1975 закінчила іст. ф-т Київ. ун-ту. З 1976 по 1989 – в Ін-ті історії АН УРСР (з перервою у 1977–1980, коли перебувала на комсомольській роботі); у 1976–1977 – стажист-дослідник відділу історії дружби народів СРСР, у 1980–1983 – аспірант, з 1983 – м. н. с., а з 1987 – н. с. відділу історії соціалістичного і комуністичного будівництва. Канд. дис. “Діяльність масових громадських організацій УРСР по інтернаціоналістському і патріотичному вихованню молоді в роки Х п’ятиріччя”. Автор ряду наук. праць, серед яких: Социалистическая интернационализация общественной жизни и вопросы интернационального воспитания // сб. “Вопросы научного коммунизма”, вып. 52 (К.: 1982);

Інтернаціональне і патріотичне виховання молоді республіки на будовах комунізму (1976–1980 рр.) // УІЖ, 1983, № 5. Виконувала науково-допоміжну роботу по 4 колективних виданнях.

ЗАХАРОВА ГАЛИНА МИКОЛАЇВНА (13. III. 1936, м. Гомель (Білорусь) – дослідник історії міжнародних зв’язків. К. і. н. (1980). З службовців.

У 1970 закінчила іст. ф-т Київ. ун-ту. З 1976 по 1979 навчалася у аспірантурі АН Молдавської РСР. Кан. дис. “Современные украинско-молдавские межэтнические связи (этносоциологические исследования на материалах сельского населения национально-смешанных районов юго-запада УССР и севера МССР)”. Наук. кер. – д. і. н. В. С. Зеленчук. З 1984 по 1992 працювала н. с. у відділах дружби народів та історії культури українського народу Ін-ту історії НАН України. Опублікувала монографію “Современные украинско-молдавские межэтнические связи (этноязыковые аспекты)” (К.: 1985), 25 наук. статей, 5 брошур, серед них: Процессы этнокультурного сближения народов СССР (Кишинев: 1975), Украинско-молдавские этнокультурные взаимосвязи в период социализма (Кишинев: 1980), Об этноязыковых контактах севера населения Молдавии и юго-западной Украины (Кишинев: 1981), Советский народ – новая интернациональная общность людей (Кишинев: 1987), Рабочий класс – интернационалист (Киев: 1988).

ЗАХАРЧУК БОРИС ІВАНОВИЧ (2. IV. 1955, м. Київ) – дослідник історії України 20–30-х рр., К. і. н. (1988), з робітників.

У 1977 закінчив іст. ф-т Київ. пед. ін-ту ім. О. М. Горького. У 1977–1980 – вчитель історії в школах м. Києва, з 1980 по 1987 – ст. лаборант каф. загальної історії, стажист-дослідник, асистент кафедри методики викладання історії, суспільствознавства і права Київ. пед. ін-ту. 1987–1994 в Ін-ті історії: м. н. с., н. с. відділу соціалістич. будівництва, відділу історії України 20–30-х рр. Канд. дис. “Участь робітничого класу України у суспільно-політичному житті в роки третьої п’ятирічки” (наук. кер. – д. і. н., проф. Кульчицький С. В.) захищена в Харківському держ. ун-ті ім. О. М. Горького. Основна проблематика досліджень – історія робітничого класу України в 30-ті рр., проблеми формування кордонів України (1917–1921). Є автором ряду наук. праць, серед яких монографія “Формування державних кордонів України: історична ретроспектива і сучасний стан” (К.: 1994, у співавтор.). З 1994 на іншій роботі.

ЗЕНІНА АЛА МИКОЛАЇВНА (3. X. 1930, с. Лучинець Копаїгородського р-ну Вінницької обл. – 1988 м. Київ) – дослідник історії міжнародних зв’язків України ХХ ст. К. і. н. (1970). Лауреат держ. премії УРСР в галузі науки і техніки (1984). З службовців.

У 1953 р. закінчила іст. ф-т Харків. ун-ту, у 1953–1956 р. навчалася в аспірантурі цього ж ун-ту. З 1956 р. на виклад. роботі: викл. каф. історії КПРС Харків. ун-ту, з 1958 р. – Південно-Сахалінського ун-ту м.-л., з 1960 по 1966 викл. каф. історії КПРС Харків. ун-ту, з 1966 по 1972 р. – ст. викл. каф. історії КПРС цього ж ун-ту. Канд. дис. “Діяльність Харків. парт. організації по підвищенню активності профспілок на виробництві (1956–1961 рр.)”. З 1973 р. працювала в Ін-ті історії АН УРСР м. н. с., с. н. с. відділу історії дружби народів СРСР. В 1985 р. вийшла на пенсію за віком.

За цикл колект. праць з історії взаємозв’язків укр. народу з рос., білорус. і молд. народами. Одержала Держ. премію УРСР в галузі науки і техніки (1984).

Досліджувала проблеми історії України рад. періоду, зокрема громадських орган-цій. Опублікувала понад 40 наук. праць.

Одна з авторів колективних монографій "История Украинской ССР". (К.: 1979); "Дружба и братство украинского и русского народов" (К.: 1982. – Кн. II.), "Нерушимая дружба украинского и молдавского народов в период социализма" (К.: 1980); "Нерушимая дружба украинского и белорусского народов" (К.: 1978).

Л-ра: Віст. АН УРСР, 1983, № 9, с. 109–111; Там само, 1985, № 5, с. 82–84; Академия наук Укр. ССР. – К.: 1990, с. 373.

ЗИБІНА ГАННА ГРИГОРІВНА (З. П. 1929, м. Ново-Георгієвськ нині Кіровоградської обл.) – дослідник історії Зарубіжного Сходу. К. і. н. (1963). З службовців.

В 1945–1950 навчалася на іст. ф-ті Київ. ун-ту. В 1959–1963 – аспірантка Ін-ту історії АН УРСР, наук. кер. – д. і. н., проф. В. А. Жебокрицький. У 1963 – м. н. с. відділу нової і новітньої історії. Канд. дис. "Політика Англії після другої світової війни. 1945–1959 рр.". З 1970 – с. н. с. щойно створеного відділу історії країн Зарубіжного Сходу. Працюючи в Ін-ті, читала курс лекцій зб. історії арабських країн для студентів іст.ф-ту Київ. ун-ту. Володіє арабською і англійською мовами. За відрядженням Ін-ту у 1965–1967 рр. навчалася на спеціалізованому ф-ті східних мов при Моск. ун-ті. У 1969 р. вивчала матеріали в архівах і бібліотеках Сирії, Лівана та Йорданії. Одна з небагатьох спеціалістів в Україні з історії країн Зарубіжного Сходу. Опублікувала монографії: Шлях Іраку до незалежності (К.: 1969), Арабський Схід: боротьба проти імперіалізму. Автор багатьох статей з даної тематики: У У 1972 перейшла до Київ. ун-ту.

ЗІНЧЕНКО ЮРІЙ ІВАНОВИЧ (18. XII. 1946, м. Новосибірськ, РФ) – дослідник історії другої світової війни. К. і. н. (1979). З робітників.

У 1972 закінчив іст. ф-т Київ. ун-ту. 1972–1973 – у Радянській Армії. 1974–1988 – працював в Ін-ті історії АН УРСР на різних посадах. У 1976–1979 – аспірант у відділі історії Великої Вітчизняної війни ін-ту. Канд. дис. "Бойова взаємодія партизанів з частинами Червоної Армії під час визволення Правобережної України (1943–1944 рр.)". Наук. кер. – д. і. н., чл.-кор. АН УРСР В. І. Клоков. З 1979 – м. н. с., з 1981 – с. н. с. відділу історії Великої Вітчизняної війни. Брав участь у кол. монограф.: Народная война в тылу немецко-фашистских захватчиков на Украине в годы Великой Отечественной войны (К.: 1985), Общественно-

политическая жизнь трудящихся Украины в годы Великой Отечественной войны (К.: 1988).

Основна проблематика досліджень – історія другої світової війни, проблеми національних меншин в Україні, історія кримських татар. Автор понад 30 праць, серед них інд. моногр.: “Боевое взаимодействие партизан с частями Красной Армии на Украине 1941–1944 (К.: 1982), Советы депутатов трудящихся Украины в годы Великой Отечественной войны (К.: 1988); Кримські татари: історичний нарис (К.: 1996), у кол. моногр. “Національні відносини в Україні у ХХ ст.” (К.: 1994). З 1988 – с. н. с. Ін-ту національних відносин і політології НАН України.

ЗЛЕНКО (ЛІВЕНЬ) ВАЛЕНТИНА АНДРІЇВНА
(14. VII. 1936, м. Київ) – дослідник з проблем американістики. Д. і. н. (1990), с. н. с. (1975). З службовців.

У 1953–1958 навчалася на істор.-філософ. ф-ті Київ. ун-ту. Працювала на редакторській роботі, у 1964–1978 – в Ін-ті історії АН УРСР. У 1964–1967 – аспірантка ін-ту, у 1967–1978 м. н. с., с. н. с. відділу нової і новітньої історії. У 1978 разом з відділом переведена у новостворений Ін-т соціальних та економічних проблем зарубіжних країн (з 1991 – Ін-т світової економіки і міжнародних відносин) НАН України. Під кер. д. і. н., акад. АН УРСР А. Н. Шлепакова підготувала і захистила канд. дис. “Роль робітничого класу США в русі демократичних сил Америки за мир і демократію (1960–1964 рр.)”. Докт. дис. “Основні проблеми та напрямки діяльності профспілок США в соціально-політичному житті США (1960–1970 рр.)”. Основною проблематикою досліджень є історія робітничого та профспілкового руху США, соціальні проблеми США. Оpubліковано близько 90 індив. монографій, розділів у колективних виданнях та наук. статей, серед них: “США: Природа и проявления внутренних противоречий” (К.: 1989); “Научно-техническая политика зарубежных стран” (К.: 1987, т. II); “Интернационализация противоречий капиталистической системы хозяйства” (К.: 1990); “Историография профсоюзного движения США” (М.: 1983).

Проблемі США присвячені такі індивід. монографії: Профсоюзы в американском обществе (К.: 1981); Американські профспілки і зовнішня політика США (К.: 1969); Война во Вьетнаме и внутривполітическая борьба в США (К.: 1972);

Профсоюзи США и социальная политика правительства (К.: 1975); ООН у системі міжнародних відносин. Історичний досвід і перспективи (К.: 1995).

ЗНАМЕНСЬКА МАРГАРИТА ВАСИЛІВНА (30. X. 1935, м. Коростень Житомирськ. обл.) – дослідник історії Балканських країн. К. і. н. (1971). З службовців.

Закінчила іст. ф-т Московського ун-ту ім. М. Ломоносова. Працювала ст. референтом Українського т-ва дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами (1959–1965). Навчалася в аспірантурі (1965–1968). Канд. дис. “Діяльність громадських організацій Української РСР по зміцненню дружби і співробітництва з європейськими соціалістичними країнами (1956–1970 рр.)”. М. н. с., с. н. с. відділу іст. міжнародних зв'язків Ін-ту історії України НАН України. Автор більше 100 публікацій з історії українсько-болгарських і українсько-югославських зв'язків і співробітництва, історії міжнародних зв'язків громадських організацій України, зв'язків громадськості України з діаспорою. Серед них наук. монографія “Дружба мільйонів” (К.: 1974), розділи в колективних монографіях, статті.

ЗОСИМОВИЧ ІРИНА ДМИТРІВНА (20. IV. 1937, м. Київ) – дослідник історії науки і техніки. К. фіз.-мат. н. (1971). З службовців.

У 1959 закінчила фізич. ф-т Київ. ун-ту, там же у 1963–1966 навчалася в аспірантурі. Під керів. проф. С. К. Всехсвятського підготувала і захистила в Таджикиському держ. ун-ті канд. дис. “Дослідження корпускулярного поля Сонця по геомагнітних і кометних даних”. Працювала лаборантом у Київ. ун-ту м. н. с. Ін-ту фізіології АН УРСР, с. н. с. та викладачем фізики Київ. ун-ту м. н. с. в Ін-ті кібернетики АН УРСР. З 1976 по 1986 м. н. с., с. н. с. відділу історії природознавства Ін-ту історії АН УРСР. Основна проблематика досліджень: астрономія, історія науки і техніки. Автор понад 30 наук. праць, серед них монографія “Геомагнитная активность и устойчивость корпускулярного поля Солнца” (М.: 1982); співавтор і чл. редколегії 3-х т. “Истории отечественной астрономии. (М.: 1986–1987), багатотомної “Истории астрономии СССР” (М.: 1988–1989); Астрономічні дослідження на Україні. – “Нариси з історії природознавства і техніки” (К.: 1979); История открытия и исследования спутников и кольца Юпитера. – Там само, (К.: 1985); Древнейшие

памятники астрономической культуры на территории Киевской Руси (К., 1990) та ін.

З 1986 переведена в Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки АН УРСР.

ЗОТИКОВ ОЛЕКСІЙ ЛЬВОВИЧ (24. II. 1960, м. Київ) – дослідник джерелознавства та історіографії. З службовців. У 1982 закінчив іст. ф-т Київ. ун-ту. У 1982–1984 працював інструктором організаційного відділу Республіканського правління Укр. т-ва охорони пам'яток історії і культури.

1984–1986 – м. н. с. відділу інформації, публікації і використання док-тів Центр. держ. іст. архіву УРСР, 1986 – педагог-вихователь. 1987–1988 м. н. с. відділу історії дружби народів Ін-ту історії АН УРСР. Досліджує питання укр. дожовтневої історіографії та джерелознавства. Опублікував ряд статей та документів з даної проблематики. Упорядник "Каталога старопечатних і рукописних книг ЦГИА УССР". (К.: 1987), один з упорядників "Опису Київського намісництва". (К.: 1987). В 1988 перейшов на іншу роботу.

ІВАНИЦЬКИЙ МИХАЙЛО НАУМОВИЧ (18. XI. 1918, с. Порохань Середино-Будського р-ну Сумської обл.) – дослідник історії міжнародних відносин. К. і. н. (1953). З селян.

У 1946 закінчив іст. ф-т Львівськ. ун-ту. У 1946–1948 навчався на ф-ті міжнародних відносин Вищої парт. школи при ЦК КПУ. У 1948–1951 працював ст. викладачем кафедри м.-л. та заст. директора з заочного навчання Київськ. ін-ту іноземних мов, 1951–1954 – консультант в апараті ЦК КПУ. Однорічно 1952–1953 навчався на річних курсах дисертантів при Академії сусп. наук при ЦК КПКР.

Канд. дис. "Борьба Советского Союза против закабаления бывших итальянских колоний в Африке американскими, английскими, французскими империалистами. (1945–1950 гг.)". 1954–1959 працював заст. голови правління Українського т-ва культурного зв'язку із закордоном, з 1959 – с. н. с. відділу загальної історії та міжнародних відносин Ін-ту історії АН УРСР. Досліджував питання історії культурних зв'язків України і країн Східної Європи, Монголії; питання історії колишніх італійських колоній.

Опублікував ряд праць, серед них: *Путь к независимости. Из истории решения вопроса о судьбе бывших итал. колоний* (1945–1950) (К.: 1962); *Монгольська Народна Республіка* (К.: 1961); *Культурні перетворення в Народній Угорщині* – газ. Радянська культура, 16. III. 1955; *Українсько-монгольські культурні зв'язки* – Монголін Сонин (монг. мовою), 20. V. 1959; *Культурні зв'язки України і Румунії* – Вжк ноу (рум. мово), 18. VIII. 1958.

ІВАНОВ ЛЕОНІД МИХАЙЛОВИЧ (10. I. 1972, м. Київ) – дослідник соціально-економічної історії Росії. Д. і. н. (1955). 1932 закінчив Ярославський пед. ін-т. До 1936 навчався в аспірантурі, пізніше працював у Музеї революції в Москві. З 1937 – в Ін-ті історії АН СРСР. В 1939 захистив канд. дис. “Государственные крестьяне Московской губернии и реформа Киселева”. Був на фронті. Протягом кількох років працював вченим секретарем Ін-ту історії АН СРСР, у 1946–1948 – заст. директора Ін-ту історії АН УРСР.

Досліджував історію України, зокрема історію землеволодіння в Україні напередодні 1905 р. З 1950 – керівник сектора історії Росії періоду капіталізму Ін-ту історії АН СРСР. Докт. дис. про революцію 1905–1907 в Україні.

Брав участь як редактор і автор у підготовці праць: *Всероссийская политическая стачка в октябре 1905 года*, ч. 1–2 (М.-Л.: 1955); *Крестьянское движение в России в 1861–1869*. 3б. док. (М.: 1964); *Большевистская печать и рабочий класс России в годы рев. подъема 1910–1914*. 3б. статей. (М.: 1965); *Общественное движение в пореформенной России*. 3б. статей. (М.: 1965); *Рабочий класс и рабочее движение в России. 1861–1917*. 3б. статей. (М.: 1966); *В. И. Ленин о социальной структуре и политическом строе капиталистической России*. 3б. статей. (М.: 1970); *Проблемы социально-экономической истории России*. 3б. статей. (М.: 1971); *История рабочего класса России. 1861–1900*. (М.: 1972) та ін.

Літ.: Іванов Леонід Михайлович. – УІЖ, 1972, № 3, с. 155–156 (некролог).

ІВАНОВА ЛЮДМИЛА ГЕОРГІЇВНА (3. IV. 1960, м. Київ) – історіограф, дослідник з історії України XVII–XIX ст.. К. і. н. (1988), с. н. с. Із службовців. Закінчила Київ. ун-т. З 1982 – в Ін-ті історії АН УРСР – стажист, м. н. с., аспірантка, н. с., с. н. с. відділу історії України XIX – поч. XX ст. Канд. дис. “Головці

напрями у дослідженні історії Правобережної України XVIII ст. в дожовтневій та радянській історіографії” захищена в Ін-ті історії АН УРСР. Наук. кєр. д. і. н., профєсор В. Г. Сарбєя.

Автор понад 20 наук. праць, зокрема: Головні напрями у дослідженні історії Правобережної України XVIII ст. в дожовтневій і радянській історіографії. Нариси з історії українського національного руху. Деякі питання соціально-економічного становища селян Правобережної України у XVIII ст. в дожовтневій історичній літературі // УІЖ, 1987, № 8; Проблема антифеодальної боротьби селян Правобережної України у XVIII ст. в наукових дослідженнях 20–30-х рр. // УІЖ 1990, № 1; Роль інтелігенції України у формуванні етносоціальної свідомості у 30–40-і роки XIX ст. // УІЖ, 1991, № 8.

ІВАЩЕНКО ЮРІЙ ГРИГОРОВИЧ (13. X. 1940, м. Армавір Краснодарського краю, РФ). З робітників.

У 1968 закінчив іст. ф-т Київ. ун-ту. У 1968–1974 – стажист-дослідник відділу історії соц. буд-ва, помічник ученого секретаря ін-ту, м. н. с. відділу джерелознавства та допоміжних істор. дисциплін в Ін-ті історії АН УРСР. Досліджував економічну історію України дожовтневого періоду та її джерельну базу. Оpubлікував статті з історії розвитку цукрової промисловості в Україні напередодні реформ 1861 р. У 1974 перейшов на іншу роботу.

ІГНАТЧЕНКО ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ (27. IV. 1940, с. Матяшівка Полтавської обл.) – дослідник історії укр. еміграції в Північній Америці та зарубіжної історіографії. К. і. н. (1979). З селян.

У 1968 закінчив іст. ф-т Київ. ун-ту. У 1968–1974 стажист-дослідник, м. н. с. відділу зарубіжної історіографії Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. “Прогресивні сили української еміграції в США і Канаді в боротьбі за мир, демократію і соціалізм (60-і роки XX ст.)” захистив в Київ. ун-ті. Досліджує питання історії української еміграції в Америці, критики української зарубіжної історіографії. Оpubлікував бл. 30 праць, в т. ч. – монографію – “Пекинская карта” українських буржуазних націоналістів, ряд статей з проблем національних відносин в США і Канаді українські меншини і здійснення їх прав).

ІЛКУ ФЕДІР ПАВЛОВИЧ (6. IX. 1930, с. Буча Берегівського р-ну Закарпатської обл.) – дослідник новітньої історії Угорщини. К. і. н. (1973). З селян. У 1960 закінчив філол. ф-т Ужгородського ун-ту. Канд. дис. “Завершальний етап перетворень у сільському господарстві Угорської Народної республіки” захистив в Ін-ті історії АН УРСР. 1951–1973 – працював на парт. радян. роботі. Був директором школи в м. Береговому, у 1973–1978 – м. н. с. с. н. с. Ужгородського відділу Ін-ту історії АН УРСР. Увільнений в 1978 в зв'язку з передачею Ін-том історії АН УРСР цього відділу до новоствореного Ін-ту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР. Досліджував питання радянсько-угорського співробітництва, соціальних змін в Угорщині. Опублікував 10 наук. праць, серед них статтю “Боротьба Угорської соціалістичної робітничої партії за зміцнення соціалістичного сектора в сільському господарстві (1957–1958)” // УГЖ, 1972, № 7.

ІЩЕНКО МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ (23. XII. 1926, с. Лузанівка Черкаської обл.). Д. філол. н. (1976). Учасник Велької Вітчизняної війни 1941–1945 рр. Нагороджений 6 бойовими медалями. Український письменник, член Спілки письменників СРСР (1960). Лауреат літературної премії ім. Ярослава Галана (1972). 1976–1981 – член правління Спілки письменників УРСР. Обирався депутатом Верховної Ради УРСР 9-го скликання (1975–1980). З селян.

У 1953 закінчив іст. ф-т. Київ. пед. ін-ту. 1950–1952 – слухач журналістського відділення Центр. комсомольської школи при ЦК ВЛКСМ (Москва). 1952 – заст. ред. газ. “Красноярський комсомолец”. 1952–1958 – літпрацівник, зав. відділом, відпов. секретар газ. “Молодь України”. 1958–1959 – ред. бюлетня відділу пропаганди і агітації ЦК КПУ. “На допомогу редакторові газети”. 1959–1962 – інструктор, зав. сектором преси відділу пропаганди і агітації ЦК КПУ. 1962–1973 – ред. газ. “Сільські вісті”. 1973–1978 – зав. відділом культури ЦК КПУ. У 1978–1986 працював в Ін-ті історії АН УРСР: 1978–1985 – с. н. с. відділу історії комуністичного будівництва, 1985–1986 – сектору історії культури. У 1966 в Київ. ун-ті захистив канд. дис. “Засоби відображення в радянській журналістській праці і науки”. Докт. дис. “Ідеологічні, психологічні та виробничі аспекти відображення сучасника в радянській журналістській”. Досліджував питання теорії та історії діяльності засобів масової інформації, проблеми розвитку

культури в Україні. Опублікував бл. 200 наукових та науково-популярних праць, серед них: Від імені мільйонів. (К.: 1969), Людина і слово. (К.: 1972), Головний герой сучасності. (К.: 1972). Один із авторів колективних праць – Історія Української РСР. – Т. 8. – Кн. 2. – (К.: 1979), Нагороджений орденами – Жовтневої революції”, “Трудового Червоного Прапора” (двома), Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Історія робочих Донбасса. – Т. 2. – (К.: 1981). В 1986 перейшов на творчу роботу.

КАЛЕНИЧЕНКО ПАВЛО МИХАЙЛОВИЧ (17. III. 1923, с. Андріївка Широковського р-ну Дніпропетровськ. обл.) – (30. VI. 1983, м. Київ) – дослідник історії Польщі, українсько-польських відносин. Д. і. н. (1971), проф. (1978). 3 службовців.

Навчався на фіз.-мат. ф-ті Львівського ун-ту (1940–1941), в серпні 1941 був призваний в армію. У 1949 закінчив міжнародний ф-т Київ. ун-ту. 1949–1954 – працював лит. працівником міжнародного відділу, зав. відділом редакції газети “Радянська Україна” (1949–1954). Водночас навчався в аспірантурі відділу іст. країн народної демократії (тепер відділ історії міжнародних зв’язків) Ін-ту історії АН України. Канд. дис. “Польська прогресивна еміграція в СРСР в роки другої світової війни” захистив в 1956. Докт. дис. “Великий Жовтень і революційна боротьба польських трудящих (1917–1920 рр.)”. У 1954–1981 працював м. н. с., с. н. с. відділу іст. заруб. соціаліст. країн Зав. відділом заруб. історіографії, зав. відділом історіографії, джерелознавства та допоміжних іст. дисциплін Ін-ту історії АН УРСР. За станом здоров’я та особистим проханням в 1981 був переведений на посаду с. н. с. В 1957–1962 – заст. відп. редактора, а в 1972–1976 – гол. ред. УІЖУ, член редколегії двох інших періодичних наукових видань міжвідомчого республік. зб. “Питання нової та новітньої історії” (з 1965), науковореферативного бюлетеня “Зарубіжні видання про Україну” (з 1968), член Вченої ради Ін-ту історії АН України. У 1967–1976 працював на кафедрі історії європейських соціалістичних країн Київ. ун-ту. (1967–1976). З 1958 – член правління, з 1969 – заст. голови Укр. відділення тов-ва рад.-польськ. дружби. Автор понад 250 наук. праць, серед них монографій: Польська прогресивна еміграція в СРСР в роки другої світової війни (К.: 1957); Участь польських трудящих в Жовтневій революції і громадянській війні в Україні (Варшава: 1969 польською мовою) “Великий Жовтень і революційний рух у Польщі (листопад 1917 – жовтень 1919 рр.) (К.: 1971). “Брати по

класу - брати по зброї (Участь польських інтернаціоналістів у боротьбі за владу Рад на Україні. 1917–1920 рр. (К.: 1973); брошур: Молоде покоління Польщі (К.: 1960); 1000-ліття Польської держави (К., 1966), Співробітництво Радянської України та Народної Польщі (1944–1969 рр.) (К.: 1969). Автор розділів колективних наук. праць, в тому числі 3-х томника "Вінок дружби", багатотомної "Історії України", "Атласу історії України" і багатьох інших; наук. статей з історії Польщі і радянсько-польських взаємовідносин. Підготував понад 10 докторів та кандидатів наук. Нагороджений трьома медалями за участь у Великій Вітчизняній війні, а також "За доблесну працю"; Має нагороди уряду Польщі: "Братерство по зброї", "1000-річчя Польської держави", "30-річчя ППР" і почесне звання "Заслужений діяч польської культури".

Літ-ра: РЕІУ. Т. 4. – 1972. – С. 571.

КАЛИТА ВОЛОДИМИР ДАНИЛОВИЧ (2. VIII. 1937, с. Таловая Таловского р-ну Воронежської обл. РФ) – дослідник історії України ХХ ст. К. і. н. (1966). Доцент (1973). З службовців.

У 1955–1960 навчався на істор-філос. ф-ті Київ. ун-ту. У 1960–1962 м. н. с. відділу допоміжних історичних дисциплін історії АН УРСР. У 1962–1965 – аспірант ін-ту. Під наук. керівництвом чл.-кор. АН УРСР М. І. Супруненко підготував і захистив канд. дис. "Діяльність народного секретаріату – першого радянського уряду України (XII. 1917 – IV. 1918 рр.)". У 1965–1970 – м. н. с. відділів історії соціалістичного буд-ва, історії Жовтневої революції та громадянської війни. У 1970 перейшов на викладацьку роботу. Основною проблематикою досліджень є національно-державне будівництво на Україні в 1917–1921 рр., проблеми виховання молоді і спортсменів. Опубліковано понад 70 праць. Брав участь у двох колективних працях: Социалистический образ жизни (М.: 1980); Воспитательная работа физкультурных и спортивных организаций (К.: 1983). Був укладачем двох книг "Літопис комуністичного будівництва" (1959–1961 і 1961–1962 рр.).

КАРПОВ ІВАН КОРНІЙОВИЧ (1. III. 1917, с. Давидово Калужської обл., РФ) – дослідник історії Великої вітчизняної війни. Генерал-майор у відставці. З селян.

З жовтня 1939 по 1975 у лавах Збройних Сил СРСР, генерал-майор у відставці, учасник Великої Вітчизняної війни, нагороджений орденами "Червоного Прапора" "Вітчизняної

війни" II ступеня, "Червоної Зірки" та ін. медалями. У 1949 закінчив загальновійськовий ф-т Військово-Політичної Академії ім. Леніна у Москві. З 1976 по 1980 працював м. н. с. відділу історії Великої Вітчизняної війни Ін-ту історії. АН УРСР. Був консультантом по картам та схемам періода Великої Вітчизняної війни для VII т. "Истории Украинской ССР" (К.: 1978), упорядником та автором наук. коментарів 3-х т. зб. док-в "Украинская ССР в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг." (К.: 1980); (Ужгород: 1995); "Карпаты": 1941–1946. Документальные военно-исторические очерки". Автор статей до 80-річчя Г. Жукова та І. Баграмяна в "УІЖ", 1976 № 12; 1976, 1977 № 2. З 1980 – на пенсії.

КАРТУНОВ ОЛЕКСІЙ ВАСИЛЬОВИЧ (30. III. 1940, с. Ново-Романівка Ставропільського краю, РФ) – дослідник проблем етнополітології, історії етніч. укр. груп в США та Канаді. К. і. н. (1976). З селян.

У 1967 закінчив іст. ф-т Київ. ун-ту. 1967–1969 – н. с.-консультант відділу наук. зв'язків із зарубіжними організаціями Президії АН УРСР. У 1969–1972 – аспірант Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – д. і. н., проф. Р. Г. Симоненко. У 1972–1977 – м. н. с. відділу зарубіжної історіографії Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. "Молодь в політичному житті сучасної української еміграції" захистив в Ін-ті історії АН УРСР. Досліджував проблеми етнічності, нації, націоналізму та етнополітології, історії діяльності прогресивних сил українських етнічних груп в США та Канаді. Опублікував понад 200 наук. і наук.-популярних праць, серед них: Этнациональные отношения в политической жизни общества. (К.: 1991), Основы политологии. Курс лекций. (Донецк, 1993). Підготував перший в незалежній Україні підручник з етнополітології – Основы етнополитологии. (У співавт.) – ("Політологічні читання". – 1994–1996 РР.). З 1977 на викладацькій роботі.

КАСИМЕНКО ОЛЕКСАНДР КАРПОВИЧ (23. VI. 1905, с. Великі Буримівці, тепер Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. – 13. і. 1971) – дослідник історії України середніх віків. Д. і. н. (1959), професор (1961). Лауреат Державної премії СРСР (1976). З селян. В 1926 закінчив гуманітарний ф-т Полтавського ін-ту народної освіти. До 1941 працював на викладацькій роботі у

вузах і технікумах Полтави і Житомира, в 1941–1946 на звільненій партійній роботі, в 1945–1951 – зав. кафедри історії міжнародних відносин Київ. ун-ту, в 1947–1964 – директор ін-ту історії АН УРСР. В 1946 захистив канд. дис. “Панська Польща – плацдарм боротьби Антанти проти Радянської Росії”. Докт. дис. “Російсько-українські взаємовідносини 1648 – початку 1651 рр.”. З 1964 – заст. гол. редактора Укр. Рад. Енциклопедії. Автор праць з історії України, історичних зв’язків українського і російського народів. За участь у створенні “Історії міст і сіл Української РСР” у 26 т. відзначений Державною премією СРСР (посмертно).

Науков. праці: Воз’єднання України з Росією і його історичне значення. (К.: 1954); Російсько-українські взаємовідносини 1648 – початку 1651 рр. (К.: 1955).

Літ.-ра: ЕУ. – Т. 2. – 1959. – С. 884; РЕГУ. – Т. 1. – 1970. – С. 317; ЕИ. – В. 2. – 1984. – р. 429–430, УРЕ (2-е вид. т. 5, с. 56).

КАСЬЯНОВ ГЕОРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ (20. IV. 1961, м. Челябінськ, РФ) – дослідник історії України ХХ ст. Д. і. н. (1993). У 1983 закінчив іст. ф-т Київ. пед. ін-ту. 1983–1986 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. У 1987 захистив канд. дис. “Інженерно-технічні секції профспілок України в соціалістичному будівництві 1926–1937 рр.” Наук. кер. – д. і. н., проф. С. В. Кульчицький. З 1986 по т/ч працює в Ін-ті історії АН УРСР м. н. с., с. н. с., гол. н. с., зараз – провідний н. с. відділу історії культури українського народу ХХ ст.

Докт. дис. “Інтелігенція Радянської України 1920-х – 1930-х років: Соціально-історичний аналіз”. Автор. понад 60 друк. праць, серед них моногр.: Сталінізм і українська інтелігенція (20–30-і роки) (К.: 1991 у співав.); Сталінізм на Україні: 20–30-і роки. (К.: 1991 у співавт.); Українська інтелігенція 1920-х – 30-х років: соціальний портрет та історична доля. (Київ – Едмонтон, 1992), Українська інтелігенція на рубежі ХІХ–ХХ століть. Соціально-політичний портрет (К.: 1993), Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років. (К.: 1995), Історія України (фінською мовою). Підручник. (Хельсинки, 1996 у співавт.) та ін.

КИЗЯ ЛУКА ЄГОРОВИЧ (21. II. 1912, с. Жихове, тепер Середино-Будського р-ну Сумської обл.) – 29. XII. 1974) – дослідник історії Великої Вітчизняної війни. К. і. н., ст. н. с. З селян. В 1940 закінчив Чернігівський учительський ін-т, в 1948

Київ. пед. ін-т. Учасник партизанського руху на Україні під час Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр., був комісаром партизанського загону, потім з'єднання партизанських загонів і членом штабу партизанського руху Ровенської обл., секретарем підпільного райкому та Ровенського обкому КП(б)У. В 1944–1951 – директор республіканської виставки “Партизани України в боротьбі проти німецько-фашистських загарбників”. У 1951–1956 – голова правління Українського тов-ва культ. зв'язків з явордоном. 1956–1959 і 1964–1967 – заст. міністра вищої і середньої спеціальної освіти, у 1961–1964 – постійний представник України при ООН. 1959–1961, 1967–1974 – с. н. Інституту історії АН УРСР. Автор праць з питань партизанського руху в роки Великої Вітчизняної війни: Народні месники. (Львів: 1960); Основные вопросы партизанского движения на Украине в период Великой Отечественной войны (1941–1945) (К.: 1965) та інш.

Нагороджений орденами Червоного прапора, Трудового Червоного

прапора та ін. нагородами.

Літ.: РЕІУ, т. 2, с. 336; УРЕ 2-е вид., т. 5, с. 113.

КІСТЕРСЬКА ЛЮДМИЛА ДАНИЛІВНА (28. IV. 1947, м. Київ) – дослідник історії науки і техніки. К. тех. н. (1976). З службовців.

У 1970 закінчила радіофізичний ф-т Київ. ун-ту. У 1970–1977 працювала інженером обчислювальної лабораторії, старшим інженером, с. н. с. каф. технічної кібернетики Київ. політехнічного ін-ту. В Київ. політехнічному ін-ті захистила канд. дис. “Розробка і дослідження методів та апаратури для підвищення точності і завадостійкості систем автоматичного прямування електронного пучка по стику при електроннопроменевому зварюванні”. У 1977–1982 працювала в лінгвістичному відділі Європейського відділення ООН (Женева, Швейцарія). У 1982–1985 – с. н. с., в. о. зав. сектором у відділі формування цільових комплексних програм спільних робіт установ АН УРСР і Мінгазпрому УРСР при Київ. філії Всесоюзного наук.-дослід. ін-ту з переробки та транспортування природного газу. У 1985–1986 – с. н. с. відділу історії природознавства і техніки Ін-ту історії АН УРСР. Досліджує питання історії електрозварювального виробництва та техніки. Опублікувала 16 праць. Серед них: Євгеній Оскарович

Патон. (К.: 1988, в співавт.); Загублені президенти: (з історії Академії наук України) – (К.: 1991 в співавт.). В 1986 перейшла на роботу в Ін-т надтвердих матеріалів АН УРСР.

КЛИНЧЕНКО ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА (21. VI. 1951, м. Київ) – дослідник історії міжнародних зв'язків України. К. і. н. (1984). З службовців.

В 1968–1973 навчалася на укр. відділенні філолог. ф-ту Київ. ун-ту. У 1973 працювала редактором редакції літ-ри з хімії, хімічної технології у Київ. вид-ві “Вища школа” УІ. 1978 – се. лаборант, м. н. с. відділу історії міжнародних відносин соц. країн Ін-ту історії АН УРСР, Канд. дис. “Вдосконалення образу життя сільського населення УНР в період будівництва розвинутого соц-му”. Наук. кер. – чл.-кор. АН УРСР І. М. Мельникова З 1986 працювала н. с., с. н. с. відділу історії міжнародних зв'язків України Ін-ту історії АН УРСР, а з 1991 – с. н. с. відділу етнополітики та прогнозування Ін-ту історії АН УРСР. У 1991 перейшла на роботу в Ін-т соціології АН УРСР, де і працює зараз.

Опублікувала 30 праць, в т. ч. монографію “Венгерское село: экономика, быт, культура (60–80-е годы)”. (К.: 1989) брошюри, розділи у колектив. наук. монографічних дослідженнях, статті з питань співробітництва України та Угорщини, ролі і місця України в міжнародних зв'язках з зарубіжними країнами, формування толерантних міжетнічних стосунків на рівні соціальної групи, тощо.

Літ.: Центр етносоціальних та етнополітичних досліджень.

Бюлетень, № 1, 1994; № 2, 1995.

КЛОКОВ ВСЕВОЛОД ІВАНОВИЧ (25. VII. 1917, м. Усть-Катав Челябінської обл., РФ) – дослідник історії Другої світової війни. Чл.-кор. АН УРСР (1978), д. і. н. (1962), проф., засл. діяч науки УРСР (1977), Герой Радянського Союзу (1945), Лауреат Держ. премії УРСР в галузі науки і техніки (1970). З службовців.

У 1939 закінчив Томський електромеханічний ін-т інж. залізничного транспорту. У 1936–1940 працював асистентом каф-ри сопромату, 1940–1945 в Рад. армії і в партизан. з'єднаннях в Україні та Чехословаччині. У 1945–1949 працював зав. відділом Комісії з історії Великої Вітчизняної війни АН УРСР. У 1948 в Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис. “Дії партизан України по

порушення залізничних комунікацій німецько-фашистських військ". У 1949–1950 працював зав. відділом Архівного управління МВС УРСР, з 1950 – в Ін-ті історії АН УРСР: н. с., з 1962 – зав. відділом, гол. н. с. відділу історії другої світової війни. Докт. дис. "Боротьба народів слов'янських країн проти німецько-фашистських загарбників", захистив в Ін-ті історії АН УРСР. Опублікував понад 400 праць, серед них: Борьба народов славянских стран против фашистских поработителей (1939–1945 гг.). (К.: 1961);

Украинская ССР в Великой Отечественной войне Советского Союза (1941–1945 гг.) у 3-х т. (К.: 1967–1969), в співавтор.) відзначена Державною премією УРСР в галузі науки і техніки. Народная борьба на Украине в годы Великой Отечественной войны. (К.: 1978); Всемирноисторический подвиг. (К.: 1975); Народная борьба в тылу немецких завоевателей на Украине (историограф. очерк). (К.: 1985); брав участь у колективних працях: История Великой Отечественной войны в 6-ти тт. та 12-ти тт. та ін. Має урядові нагороди; орден Леніна, інш. ордени та медалі; Золоту медаль ім. Я. Пуркіне (ЧССР).

Літ.: "Новая и новейшая история", 1963; УІЖ, Чехословацкая историческая энцикл., 1962 История Академии наук Украинской ССР. (К.: 1979). – С. 763;

РЕІУ. – Т. 2. – 1970. – С. 395;

ЕИ. – V. 2. – 1984. – р. 565–566; УСЭ,

т. 5. – К., 1981. – С. 127 та ін.

КЛОКОВ ЄВГЕН ВСЕВОЛОДОВИЧ (21. X. 1946, м. Київ) – дослідник історії міжнародних зв'язків. К. і. н. (1985). З службовців.

У 1973 закінчив ф-т міжнародних відносин і міжнародного права Київ. ун-ту. У 1973–1979 працював редактором і ст. редактором Політвидаву України. У 1979–1982 – аспірант Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – чл.-кор. АН УРСР І. М. Мельникова. Канд. дис. "Країни соціалістичної співдружності в боротьбі за мир і безпеку народів (1970–1975 рр.);" захистив в Ін-ті історії АН УРСР. У 1982–1996 – н. с. відділу історії міжнародних зв'язків України Ін-ту історії України НАН України.

Опублікував близько 15 наук. праць, серед них: Деятельность обществ дружбы с СССР в странах социалистического содружества (К.: 1987); Позиція України в ООН з найважливіших проблем сучасності (З-б. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – Вип. 5. (К.: 1994).

КОВАЛЕВСЬКИЙ БОРИС ПАВЛОВИЧ (7. VIII. 1922, с. Кропивна Клімівського р-ну Брянської обл.) – дослідник з історії СРСР та України радянського періоду. Д. і. н. (1974). 3 селян.

У 1950 закінчив іст. ф-т Дніпропетровського ун-ту. З 1954 по 1958 навчався в аспірантурі Академії суспільних наук при ЦК КПРС. Канд. дис. "Зміцнення союзу робітничого класу і селянства в першій період боротьби за крутий підйом сільського господарства (1953–1957)". З 1958 по 1964 працював зав. сектором відділу науки і культури ЦК КПУ. У 1964–1967 – заст. Голови комітету по друку при Раді міністрів УРСР – начальник Головліту. З 1967 по 1973 – завідуючий відділом історії комуністичного будівництва Ін-ту історії АН УРСР. В Ін-ті історії АН УРСР захистив докт. дис. "Подальше зміцнення союзу робітничого класу і колгоспного селянства в період комуніст. буд-ва (1959–1970)". З 1973 працював заступником міністра вищої та середньої спеціальної освіти УРСР, директором Центральної наукової бібліотеки АН УРСР ім. Вернадського. Зав. кафедрою Київського автодорожного ін-ту.

Опублікував праці: Пережитки капіталізму в свідомості людей та шляхи їх подолання (К.: 1960, в співавт.); Комунізм і класи (К.: 1965). Укрепление союза рабочего класса и колхозного крестьянства в период строительства коммунизма. 1959–1970. (К.: 1972); Творці щасливої долі (К.: 1981) та ін.

КОВАЛЕНКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ (3. X. 1941, с. Радіонівка Якимівського р-ну Запорізької обл.) – дослідник історії міжнародних культурних зв'язків ХХ ст. К. і. н. (1975). 3 слубовців.

В 1966 закінчив іст. ф-т. Київ. ун-ту. В 1967–1972 працював редактором "Українського історичного журналу". В 1972–1975 – аспірант у відділі історії дружби народів СРСР Ін-ту історії АН УРСР. Кандид. дис.: "Зміцнення російсько-українських культурних зв'язків наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. (передвижники і Україна)". В 1975–1977 – м. н. с., в. о. с. н. с.

цього ж відділу. Опублікував 12 праць, серед них: На порозі подій // "Прапор", 1967, № 2; Перші народні пересувні виставки на Україні (1904–1906 рр.) // УІЖ, 1968, № 10; Передвижники і революційний рух в Росії // Образотворче мистецтво, 1973, № 5; Суспільно-політичні погляди передвижників // УІЖ, 1973, № 10. У 1977 перейшов на іншу роботу

КОВАЛЕНКО ЛЕОНІД АНТОНОВИЧ (12. III. 1907, с. Ступична Черкаської обл.) – дослідник проблем української історіографії. К. і. н. (1945). З селян.

У 1934 закінчив істор. ф-т Київ. ун-ту. З 1939 по 1941 і з 1944 по 1945 навчався в аспірантурі Київ. ун-ту. У 1945 захистив канд. дис. "Україна і французька буржуазна революція кінця XVIII ст.". З 1945 по 1947 працював с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. У 1947–1956 – доцент кафедри нової і новітньої історії Житомирського пед. ін-ту, а у 1956–1957 – доцент кафедри загальної історії Ужгородського ун-ту. З 1957 працював с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. Досліджував питання історії України, проблеми української історіографії, зокрема історичні погляди Шевченка та Франка. Опублікував ряд праць, серед них: О влиянии французской буржуазной революции на Украину // Вопросы истории, 1947, № 2; Присоединение Правобережья Украины к России // Наук. записки Житомирськ. педін-ту, 1950, т. 1; Исторические взгляды революционера-демократа Т. Г. Шевченка // Вопросы истории, 1951, № 7; Житомир (исторический очерк) (Ж.: 1951); События освободительной войны 1648–1654 гг. в Восточной Вольности // Наукові записки Житомирськ. педін-ту, т. 2, 1955; Исторические взгляды Ив. Франко // Наукові записки Ін-ту історії АН УРСР, т. 8, 1956.

КОВАЛЬЧУК ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА (16. I. 1953, м. Київ) – дослідник історії укр. еміграції до США та Канади. К. і. н. (1985). З робітників.

У 1972–1978 навчалася на іст. ф-ті Київ. ун-ту. У 1973–1978 працювала ст. лаборантом відділу зарубіжної історіографії Ін-ту історії АН УРСР, у 1978–1985 – ст. лаборантом відділу зарубіжних ідеологічних течій Ін-ту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР. Канд. дис. "Українська прогресивна громадськість США і Канади у боротьбі за мир, демократію і соціальний прогрес (1945 – поч. 80-х рр.)". 1985–1991 працювала м. н. с., н. с., с. н. с. в Ін-ті історії АН УРСР у

відділі історії дружби народів СРСР. Досліджувала питання участі української імміграції в США та Канаді в боротьбі за мир, демократію та соціальний прогрес, русі солідарності з радянським народом (1917–1945), а також розробляла проблему формування багатонаціонального промислового пролетаріату України (кінець ХІХ – поч. ХХ ст.). Автор більше 30 наук. праць. Серед них: Проти сил війни і реакції. (Ужгород, 1984). Першотравневе знамя. До 100-річчя Дня міжнародної солідарності трудящих. (К.: 1988 у співавтор.).

У 1991 перейшла на роботу до Ін-ту соціології АН УРСР.

КОВАЛЬ ВІКТОР САВОВИЧ (10. VI. 1925, м. Київ) – дослідник історії Другої світової війни, української проблематики у міжнародних відносинах (1939–1945), національно-визвольної боротьби ОУН-УПА (1920–1954). К. і. н. (1959). 3 робітників.

У 1949 закінчив ф-т міжнародних відносин Київ. ун-ту. У 1949–1957 вчителював у школі. У 1957–1995 – н. с., с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. З 1995 – у відділі спец. іст. дисциплін Ін-ту. Канд. дис. захистив в Ін-ті історії АН УРСР по монографії “Боротьба в США з питань політики щодо СРСР в роки Великої Вітчизняної війни (липень 1942 – червень 1943)” (К.: 1958). Брав участь у колективних працях “Українська РСР у Великій Вітчизняній війні Радянського Союзу, 1941–1945 рр.” (Т. 1–3. – К.: 1967–1969); “Україна і зарубіжний світ” (К.: 1970); “Історія Української РСР” (у 8 т., 10 кн. Т. 7. – К.: 1977, заст. відповід. ред., автор); “История Украинской ССР” (в 10 т. – Т. 8. – К.: 1984, заст. відповід. ред., автор); “Международная солидарность в борьбе против фашизма” (в 4 т., т. 2. – К.: 1986).

Опублікував ряд наук праць, серед них: Правда о заговоре против Гитлера 20 июля 1944 г. (К.: 1960); В роки фашистської навали: Україна в міжнар. відносинах у період Вел. Вітчизн. війни (К.: 1963); Они хотели украсть у нас победу: Очерки внешней политики США во второй мировой войне, 1939–VI. 1943. (К.: 1964); Міжнародний імперіалізм і Україна, 1941–1945 (К.: 1966); Подвиг народний: Україна у Великій Вітчизняній війні (К.: 1970); США во второй мировой войне: некоторые проблемы внешней политики, 1939–1941 (К.: 1976). Воз’єднання західноукраїнських земель та міжнародні відносини, 1939–1941 (К.: 1979); “Барбаросса”: истоки и история величайшего преступления

империалізму (К.: 1982. Изд. 2: К.: 1989); Політика і стратегія США во второй мировой войне: Проблема парирования угрозы из Европы до перелома в войне (К.: 1987); Радянсько-німецький пакт (К.: 1989); Довкола радянсько-польської війни 1939 року (К.: 1991); Путь к Бабьему яру. Германский антисемитизм: история, теория, политика (К.: 1991).

КОВАЛЬ МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ (п. VI. 1933, м. Київ) – дослідник з історії України періоду Другої світової війни. Д. і. н. (1975), проф. Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1970). З службовців.

У 1957 закінчив істор.-філософ. ф-т Київ. ун-ту. У 1957–1961 працював у видавництві АН УРСР. З 1961 працює в Ін-ті історії АН УРСР: м. н. с., с. н. с., зав. відділом історії України періоду другої світової війни, з 1972 по 1994 – заст. голов. редактора і головний редактор “УІЖу”. У 1964 в Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис. “Українська культура у період Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.)”. Докт. дис. “Громадсько-політична діяльність трудящих України у період Великої Вітчизняної війни”. Опубліковано близько 350 праць, у т. ч. 7 індивід. монографій. Серед них: Боротьба населення України проти фашистського рабства (К.: 1979); Україна у другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939–1945 рр.). Спроба сучасного концептуального бачення. (К.: 1994); Україна: 1939–1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. (К.: 1995); Історія України. Підручник для 10–11 класів. (К.: 1992); Початок німецької агресії та прикордонні бої на території України в світлі нових документів. Сторінки історії України. XX ст. – (К.: 1992) Визволення України від нацистських окупантів: погляд через півстоліття. Україна у другій світовій війні. Уроки історії та сучасність. (К.: 1995) ст. “Історія війни і війна проти історії”. – Вітчизна, 1995, № 5–6.

Літ.: Вітчизна, 1995, № 5, с. 102; УРЕ, т. 5; Вісник Академії наук Української РСР, 1971, с. 96–99; Першина Т. С. (Захист докт. дис. М. В. Ковалем). – УІЖ, 1975, № 6, с. 159.

КОВАЛЬ МИХАЙЛО КЛИМЕНТІЙОВИЧ (5. IX. 1913, с. Гнідин Бориспільського р-ну Київської обл.) – дослідник історії селянства. К. і. н. (1952). З селян.

У 1938 закінчив Київ. педін-т. З 1938 по 1956 працював в ньому викладачем в. В Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис.

“Успіхи розвитку сільського господарства України до кінця відбудовного періоду (1923–1925)”. У 1956–1960 – ст. викладач історії СРСР Київ. ун-ту. У 1960–1970 працював в Ін-ті історії АН УРСР: м. н. с. відділів історії рад. суспільства, історії соціалістичного і комуністичного будівництва, історіографії та джерелознавства. Опублікував бл. 30 праць, серед них: КНС в боротьбі за зміцнення радянської влади на Україні. – Наукова сесія. (К.: 1952); Здійснення ленінського декрету про землю на Україні в 1917–1920 рр. – Наукова сесія. (К.: 1953); Зміцнення союзу робітничого класу і селянства на Україні на кінець відбудовного періоду (1923–1925). – Наукова сесія. (К.: 1954); Історична наука і формування світогляду людини. (К.: 1963); М. М. Петровський – борець проти дворянської буржуазної історіографії. (УІЖ, 1962, № 2); Видатний історик-марксист і державний діяч М. М. Покровський (УІЖ, 1963, № 4). Один із авторів колективної багатотомної праці “Історія СРСР”.

КОВПАК ЛЮДМИЛА ВСЕВОЛОДІВНА (22. III. 1960, м. Нарофомінськ Москов. обл., Росія) – дослідник історії соціального розвитку України II пол. XX ст. К. і. н. (1990). З службовців.

У 1982 закінчила істор. ф-т Київ. ун-ту. У 1983–1984 – вчитель СШ м. Києва, у 1984–1990 – лаборант, з 1990 – н. с. відділу сучасної історії України Ін-ту історії України НАН України. Під керів. д. і. н. І. М. Маковійчука підготувала і захистила канд. дис. “Діяльність місцевих органів державної влади по розв’язанню житлової проблеми в Україні (1981–1989 рр.)”.

Опублікувала 40 праць, серед них розділи в колективних монографіях: Україна 90-х: шлях до незалежності. (К.: 1991); Сучасне українське село: проблеми, пошуки. (К.: 1991); Україна незалежна: час випробувань, сподівань. (К.: 1993); ст.: Рівень життя населення України (перша пол. 90-х рр.): критерії дослідження та показники. – 36. статей “Україна XX ст.: минуле і сьогодні”. (К. – Донецьк: 1995) та ін.

КОКІН СЕРГІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ (30. VIII. 1959, с. Нексікан Сууманського р-ну Магаданської обл., РФ) – дослідник історії України 20–30-х рр. XX ст. К. і. н. (1987). З робітників.

У 1981 закінчив істор. ф-т Київ. ун-ту, з 1981 – стажист-дослідник, м. н. с., н. с., с. н. с. відділу історії України 20–30-х рр. XX ст. Ін-ту історії України НАН України. Під кер. д. і. н., проф.

В. М. Даниленка підготував і захистив в Ін-ті історії АН УРСР канд. дис. "Формування і розвиток соціалістичної свідомості робітничого класу в період реконструкції народного господарства СРСР (на матеріалах Української РСР 20–30-ті рр.)".

Опублікував 22 праці, серед яких монографія "Хроника социалистического строительства на Украине. 1921–1925 гг. (К.: 1989, в співавтор.). Брош. "Ліквідація більшовиками правесерівської і меншовицької опозиції в Україні 1920–1924рр." (К.: 1993, в співавтор.); Статті: Боротьба КП(б)У з політичною опозицією на початку 20-х років. (К.: 1992); Політичні репресії проти есерів і меншовиків в Україні 1920 р. (К.: 1994); Остаточне встановлення радянської влади – початок формування більшовицького тоталітарного режиму в Україні (кінець 1919–1920 рр.). (Львів: 1994) та інш.

КОЛИБАНОВА КАМІЛА ВОЛОДИМИРІВНА (13. XI. 1958, м. Луцьк) – дослідник історії укр.-південнослов'янських культурних зв'язків. К. і. н. (1989). З службовців.

У 1982 закінчила істор. ф-т. Київ. ун-ту. З 1992 в Ін-ті історії НАН України. Навчалася в аспірантурі. Канд. дис. "Культурні і суспільні зв'язки України з Сербією у XVIII ст."

Наук. кер. – д. і. н., чл.-кор. АН УРСР Ф. П. Шевченко. Працює с. н. с. у відділі історичного краєзнавства, Досліджує пам'ятки української культури за кордоном. Автор 20 праць. Серед них монографія: Українсько-сербські культурні зв'язки XVIII ст. (К.: 1993).

КОЛПАКОВА ОКСАНА ВІЛЕНІВНА (24. III. 1957, м. Одеса) – дослідник просвітницької діяльності інтелігенції України XX ст. К. і. н. (1986). З службовців. У 1979 закінчила істор. ф-т Київ. ун-ту. З 1979–1981 – стажист-дослідник Ін-ту історії АН УРСР, з 1982–1993 – м. н. с., н. с., з 1994 – на посаді с. н. с. у відділі історії культури українського народу. Канд. дис. "Роль культурно-просвітницьких установ в комуністичному вихованні трудящих в умовах удосконалення соціалізму. 1971–1980 гг."

Наук. кер. – д. і. н. Л. Г. Шевченко. Автор монографії Учреждения культуры и коммунистическое воспитание трудящихся на современном этапе" (К.: 1989) та близько 20 наук. праць. Серед них: Український державний університет у

Києві (1917–1920 рр.) – УІЖ, 1993, № 7–8; Кам'янець-Подільській українській університет (1918–1921) – Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. Вип. 3. – (К.: 1994).

КОМАРЕНКО НАЙНА ВАСИЛІВНА (17. XI. 1933, м. Харків) – дослідник проблем української історіографії. К. і. н. (1968). Ст. н. с. (1978). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1984). 3 службовців.

У 1952–1958 навчалася на іст. ф-ті Харків. ун-ту. Працювала випеладачем історії, була на комсомольській роботі: у 1959–1962 обиралася секретарем Харківського міськкому комсомолу, членом бюро міськкому та членом пленуму обкому комсомолу. В Ін-ті історії АН УРСР працювала з 1962 по 1989: у 1962–1965 – ст. редактор УІЖу, 1965–1968 – аспірантка ін-ту, 1968–1973 – м. н. с. відділу джерелознавства та допоміжних істор. дисциплін (тоді – історіографії та джерелознавства), з 1972 – відділу багатотомної історії УРСР, з 1973 – с. н. с. відділу історії дружби народів, з 1981 – відділу джерелознавства та допоміжних історичних дисциплін, з 1985 – сектор у історії інтелігенції. Під наук. кер. чл.-кор. АН УРСР Ф. П. Шевченка підготувала і захистила в Ін-ті історії АН УРСР канд. дис. “Летопис революції. “Історіографічний нарис”. Всього опубліковано понад 80 наук. праць. Брала участь у написанні колективних видань, зокрема двотомної “Історії Української РСР” (К.: 1967, т. II); “Розвиток історичної науки на Україні за роки Радянської влади”. (К.: 1973); “Великий советский народ”. (К.: 1976); “Исторические корни дружбы и единения украинского и белорусского народов”. (К.: 1978) “Історіографічні дослідження в Українській РСР” (К.: 1970–1973, вип. 3–6; “Исторические корни связей и дружбы украинского и молдавского народов” (К.: 1980); “Нерушимая дружба украинского и молдавского народов в период социализма” (К.: 1980); “Дружба и братство русского и украинского народов” (К.: 1982, т. 1, 2); “Интеллигенция Советской Украины (некоторые вопросы историографии и методология исследования)” (К.: 1988, автор, заст. відп. редактора) та ін. Опублікувала індивідуальні монографії: “Журнал “Літопис революції”. Історіографічний нарис” (К.: 1970); “Установи історичної науки в Українській РСР. 1917–1937” (К., 1973); Дружба и сотрудничество народов ССР. Украинская советская историография”. (К.: 1984); “Развитие исторической науки в Академии наук Украинской ССР” (К.: 1986, у співавгор.) та ряд статей історіографічного змісту. За

участь у підготовці циклу праць "Історичні зв'язки і дружба російського, українського, білоруського та молдавського народів СРСР" була відзначена Державною премією УРСР в галузі науки і техніки. У 1989 р. перейшла на пенсію.

КОМАРЕНКО ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА (12. XI. 1948, м. Київ) – дослідник зв'язків України з слов'янськими народами в ХХ ст. К. і. н. (1989). З службовців.

Навчалася на іст. ф-ті Київ. ун-ту (1966–1971). У 1971–1973 працювала архіваріусом, науково-допоміжним співробітником Ін-ту історії партії при ЦК КПУ (тепер Ін-ту національних відносин та політології АН УРСР). З 1973 в Ін-ті історії України у відділі історії дружби народів СРСР (згодом теорії і історії національних відносин), а з 1994 у відділі історії культури укр. народу (1973–1989 – м. н. с., 1989 по т. час. – н. с.). Канд. дис. "Соціалістичне змагання трудових колективів УРСР і РСФСР 1971–1980 рр.". Наук. кер. – д. і. н., проф. Р. Г. Симоненко. Автор більше 30 наук. праць. Серед них: 2 брошури, розділи колективних монографій, статті, зокрема "Теорія боротьби двох культур" і шляхи розв'язання національного питання в Україні // Проблеми історії України, 1995, № 3; Вірмени в Україні // Українська діаспора, 1995, № 4.

КОМАРНИЦЬКИЙ СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ (7. XI. 1936, Хотинь нині Чернівецької обл.) – дослідник історії Буковини періоду Другої світової війни. К. і. н. (1971). З робітників.

В 1959 закінчив істор. ф-т Чернівецького у-ту. 1959–1960 – працював в школі, у 1960–1971 – в Чернівецькому краєзнавчому музеї. 1963–1967 навчався в заочній аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. "Боротьба трудящих Радянської Буковини проти фашистських окупантів в роки Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.". В 1971–1974 працював м. н. с. відділу історії Північної Буковини (Чернівці) Ін-ту історії АН УРСР. 1975 – перейшов на викладацьку роботу. За час навчання в аспірантурі і роботи в Ін-ті історії надрукував понад 10 наукових статей в журналі і близько 100 публікацій в газетах, серед них: Боротьба проти фашистських окупантів на Буковині в 1941–1944 рр. – УІЖ, 1965, № 8; Роль прогресивної преси в революційному вихованні трудящих Північної Буковини (20–30-і роки ХХ ст.). – УІЖ, 1967, № 6; Вклад трудящих Радянської Буковини перемогу над фашистською Німеччиною. – УІЖ, 1970, № 7 та ін.

КОМПАНИЄЦЬ ІВАН ІВАНОВИЧ (23. III. 1921, м. Єлисаветград, тепер Кіровоград – 15. XI. 1975, Київ) – дослідник історії України. Д. і. н. (1962), проф. (1966). Лауреат Держ. премії СРСР (1976). 3 селян.

У 1945 закінчив іст. фак. Одеськ. ун-ту. У 1945–1946 – комсорг ЦК ВЛКСМ Одеськ. ун-ту. У 1946–1949 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – к. і. н. Ф. О. Ястребов. У 1949 в Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис. “Буковина на початку ХХ ст. (1900–1918 рр.)”. У 1949–1974 працював в Ін-ті історії АН УРСР: м. н. с., с. н. с. відділу досоціалістичних формацій, з 1957 – відділу історії країн народної демократії, з 1967 – відділу історії капіталізму, з 1972 по 1974 – відділу історії дружби народів СРСР. Док. дис. “В. І. Ленін і інтернаціональна єдність українських та російських трудящих в трьох революціях” захистив в Ленінград. ун-ті. У 1959–1975 одночасно працював у Гол. ред. УРЕ (з 1967 – заст. гол. ред.). З 1975 зав. каф. історії України Київ. ун-ту. Досліджував історію України, зокрема західно-українських земель, проблеми пролетарського інтернаціоналізму та дружби народів СРСР. Опублікував бл. 200 праць, серед них: *Боротьба за Радянську владу на Буковині*. (К.: 1950); *Революційний рух в Галичині, Буковині та Закарпатській Україні під впливом ідей Великого Жовтня (1917–1918)*. (К.: 1957); *Становище і боротьба трудящих мас Галичини, Буковини та Закарпаття на початку ХХ ст., 1900–1919 рр.* (К.: 1960); *Ленін та інтернаціональна єдність українських і російських трудящих у трьох революціях*. (К.: 1970). Один із авторів колективних праць – *Історія Української РСР*. – У 2-х т. (К.: 1967); *Історія робітничого класу Української РСР*. – У 2-х т. (К.: 1967); *Історія селянства Української РСР*. (К.: 1967).

Літ.: УРЕ. – 2-е вид. – Т. 5. (К.: 1980). – С. 315; РЕІУ. – Т. 2. (К.: 1970). – С. 431–432.

КОМΠΑН (дівоче прізвище *Ейссимонт*) **ОЛЕНА СТАНІСЛАВІВНА** (19. III. 1916, м. Єнакієво, Донбас – 17. VII. 1986, Київ) – дослідник історії України середньовіччя, соц.-ек. питань, історіософ. Д. і. н. (1965). Дочка техника на залізниці, робітника єнакіївського металургійного заводу. 1934 вступила до Польського пед. ін-ту. Закінчила іст. ф-т Київ. ун-ту (1939, у дипломі – 1940). Ст. методист київ. дитячої екскурсійно-туристської станції (1939–1940). Наук. працівник Чернівецького обл. іст. музею (1940–1941). Під час війни евакуювалась до

Ферганськ. обл. У 1944–1947 – зав. відділом історії XIX ст. в Київ. іст. музеї. аспірантка (1947–1950), м. н. с. (1950–1956), с. н. с. (з 1956) Ін-ту історії АН УРСР. Працювала у відділах історіографії та фондів (з 1950), історії феодалізму (з 1960). Канд. дис. “Формування роб. класу залізорудної та металургійної промисловості Півдня України 80–90 рр. XIX ст.” захистила У 1950 докт. дис. “Міста України в другій пол. XVII ст.” (захист 1964; вид. – К.: 1963). Брала участь у русі шістдесятників. Наказом по інституту № 152 від 12. IX. 1972 була скорочена за штатним розписом. Протягом довгих років діяла заборона на її виступи в пресі.

Дружина письменника І. Сенченка.

Опубліковані праці: Вплив визвольної війни українського народу на розвиток антифеодального руху в Польщі (К.: 1954); Участь міського населення у визвольній війні українського народу, 1648–1654 рр. (К.: 1954); Перша збірка українських приказок (Вітчизна, 1958, № 12); До питання про заселеність України в XVII ст. (УІЖ, 1960, № 1); Устим Кармалюк (К.: 1960, у співавт. з І. О. Гуржієм); Створити “Історію української культури” (УІЖ, 1964, № 2, у співавт.); Єдність світового історичного процесу (К.: 1966); Ономастика як допоміжна історична дисципліна (Іст. джерела та їх використання, вип. 2, К.: 1966); Порівняльно-історичний метод і всесвітньо-історичний аспект дослідження пізнього феодалізму (УІЖ, 1966, № 1); Український Ренесанс: Роздуми історика (Літ. Україна, 1967, 17 жовтня); Культурна спадщина в світлі м.-л. теорії (К.: 1970); Проблеми українського середньовіччя (Середні віки на Україні. Вип. 1, К.: 1971).

Літ.: ЕИ. – V. 2. – 1984. – Р. 594.

КОНДРАТЕНКО ЛЮДМИЛА ВІКТОРІВНА (30. IX. 1948, м. Київ) – дослідник історії Другої світової війни. К. і. н. (1978), с. н. с. (1982). Навчалася в 1966–1971 на іст. ф-ті Київ. ун-ту. Працювала вчителем історії СШ № 45 м. Києва (1971–1972). У 1972–1981 в Ін-ті історії: аспірантка, м. н. с., н. с., а з 1982 р. і по теперішній час – с. н. с. відділу другої світової війни Ін-ту історії України НАН України.

В Ін-ті історії захистила канд. дис. “Крах економічних планів німецько-фашистських загарбників в Україні”. Наук. кер. – чл. кор. НАН України, д. і. н.: В. І. Клоков. Автор майже 50

наук. праць. Серед них індивідуальна монографія "Крах экономических планов немецко-фашистских захватчиков на Украине в годы Великой Отечественной войны" (К.: 1980). Брала участь у колективних працях: Історія Української РСР (К.: 1974); Портрети советских участников Словацкого национального восстания (Братислава, 1985); Украинская ССР в годы Великой Отечественной войны Советского Союза. Хроника событий (К.: 1985) та ін.

КОНДРАЦЬКИЙ АДОЛЬФ АДОЛЬФОВИЧ (17. V. 1934, м. Харків) – дослідник історії України II пол. XX ст. К. і н. (1975), с. н. с. (1981). З службовців.

У 1958 закінчив історико-філософ. ф-т Київ. ун-ту. У 1958–1964 працював науковим бібліографом в Національній біб-ці України, 1964–1966 – ред. історич. л-ри, з 1966 – м. н. с., з 1978 – с. н. с. відділу сучасної історії України Ін-ту історії України НАН України. Під кер. д. і н. В. С. Петренка підготував і захистив в Ін-ті історії АН УРСР канд. дис. "Роль робітничого класу у суспільно-політичному житті України. 1959–1965 рр.". Одночасно викладав історію України у вузах Києва.

Опублікував понад 200 праць, серед яких монографії: Суспільно-політична активність робітничого класу Української РСР в умовах розвинутого соціалізму. (К.: 1978); Спортивний клуб "Наука". (К.: 1988); брав участь у колективних монографіях: Історія УРСР, т. VIII. – История УССР. – Т. 10. История Киева, т. 3, кн. 1, 2. (К.: 1985, 1986); История рабочих Донбасса Т. 2. – (К.: 1981) в складанні докумен. збір. "Промышленность и рабочий класс Украинской ССР" (за 1946–1958 гг.). Має урядові нагороди.

КОНДУФОР ЮРІЙ ЮРІЙОВИЧ (30. I. 1922, с. Зубані Глобинського р-ну Полтавської обл.) – дослідник з історії України. Д. і н. (1966), проф. Академік АН УРСР (1985), засл. діяч науки УРСР. (1992), Лауреат Державної премії УРСР (1980). З вчительської сім'ї.

У 1939–1949 навчався на іст. ф-ті Харків. ун-ту. Працював на викладацькій та керівній партійній роботі. В 1949–1952 навчався в аспірантурі. Під наук. кер. доц. Немірової Г. Є. підготував канд. дис. "Продовольчі загоны на Україні в період громадянської війни" і в 1952 захистив на Вченій раді. У 1966 в Академії суспільних наук при ЦК КПРС (Москва) захистив

докт. дис. "Союз робітничого класу і селянства в період громадянської війни". В Ін-ті історії АН УРСР протягом 1978–1994 обіймав посаду директора Ін-ту, а з 1994 – радника дирекції. Опубліковано понад 250, у т. ч. 20 монографій. Брав участь у колективних працях; у т. ч. "Великий Жовтень і громадянська війна на Україні" (К., 1973), "Велике содружство народів-братів. К 60-літтю образования Союза ССР" (К.: 1982), "Історія Української РСР. Короткий нарис" (К.: 1981, рос. мовою К.: 1983); "Социалистическое строительство на Украине в годы гражданской войны" (К.: 1986); "Великий Жовтень і Україна" (К.: 1987) та ін. Написав чимало передмов і післямов до науков. праць, зокрема до "История рабочих Донбасса" (К.: 1981); "Історія Києва" (К.: 1986, т. 1); Санцевич А. В., Комаренко Н. В. "Развитие исторической науки в Академии наук Украинской ССР" (К.: 1986) та ін. Підготував цикл нарисів до ряду енциклопедичних довідників, кілька видань "История СССР. Пособие для поступающих в вузы" (К.: 1972, 1977, 1980, 1983, у співавтор.). Очоловав авторські колективи з написання багатьох наукових праць, у т. ч. "Українська РСР в період громадянської війни. 1917–1920". (К.: 1968, т. 2); "Могутня радянська держава" (К.: 1972); "Нерушимая дружба украинского и белорусского народов в период социализма" (К.: 1978) тощо. Головний або відповідальний редактор: "Українського історичного журналу", 8-ми та 10-ти томних "Історії Української РСР", тритомної "Історії Києва", циклу праць з історії історичних зв'язків і дружби українського, російського, білоруського і молдавського народів з 6-ти томів, "Историй рабочих Донбасса" (в 2 т.) та ін.: член багатьох редколегій – головної редколегії "Енциклопедія Української РСР" (10-томне видання), "Історія міст і сіл Української РСР" (26-томне видання російською і українською мовами), "Історія громадянської війни на Україні" (тритомне видання), "Зводу пам'ятників історії і культури Української РСР", "Історія Академії наук України. 1918–1993" (К., 1994) та ін. Є автором індивідуальних монографій – Революционные события 1905–1907 гг. в Харькове и губернии (Х.: 1955, у співавтор.); Пролетариат Харкова у трьох революціях (Х.: 1959, у співавтор.), Укрепление союза рабочего класса и крестьянства на Украине в период гражданской войны: в ходе проведения продовольственной политики 1918–1920 гг. (К.: 1964), Великий Октябрь и защита его завоеваний (К.: 1971) та ін.

Ю.Ю. Кондуфор учасник Великої Вітчизняної війни. Нагороджений орденами Вітчизняної війни, Жовтневої революції, двома орденами Трудового Червоного Прапора та 9 медалями.

Літ.: Учені вузів УРСР (К.: 1968);

РЕІУ. – Т. 2. – 1970. – С. 461;

ЕИ. – V. 2. – 1984. – р. 597. “Історія Академії наук Української РСР” (К., 1982, с. 756); у статті “70-річчя академіка АН УРСР Ю. Ю. Кондуфора // Вісник Академії наук України”, 1992, с. 105–106 та ін.

КОНОВЕЦЬ ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ (ФЕДОРЕНКО)
(5. V. 1947, с. Коропець Бучанського р-ну Тернопільської обл.) – дослідник історії науки і техніки. Д. і. н. (1994). Член Спілки журналістів України з 1983 р. З службовців.

У 1971 закінчив Київський політех. ін-т, у 1980 (заочно) ф-т журналістики Київ. ун-ту. У 1971–1977 працював інж. на Київ. машинобудівному з-ді ім. Артема, у тресті Укрсільгосптехніка, політехн. ін-ті та ін. установах. З 1977 на журналістській роботі, в т. ч. в “Київській правді”. Під кер. проф. Д. М. Прилюка підготував і у 1984 захистив в Київ. ун-ті канд. дис. “Функціонально-структурні особливості сучасної радянської наукової публіцистики”. У 1985–1986 – м. н. с. відділення історії природознавства і техніки. Ін-ту історії АН УРСР. У 1986 – н. с., с. н. с. Центру досліджень наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України. З 1995 Голова Комісії з історії науки і техніки НТШ. У 1994 в КДУ захистив докт. дис. “Науково-просвітницька преса України ХІХ – першої третини ХХ ст. Історія. Теорія. Практика”.

Опублікував близько 80 праць, серед них: Просвітницький рух в Україні ХІХ – першої третини ХХ ст. (К.: 1992), Популяризація науки в Україні: історія і сучасність (К.: 1992, у співавтор.); Периодическая печать как источник историко-науч. исследований (к проблеме реконструкции “образа науки” – Науковедение и информатика. К.: 1992, вип. 37) та інші.

КОНСТАНТИНОВ ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ
(25. VII. 1941, м. Ачинськ Красноярського краю, РФ). – дослідник історії науки і техніки.

К. т. н. (1982), с. н. с. У 1966 закінчив хім.-техн. ф-т Київ. політех. ін-ту. У 1966–1967 – технолог Янгієрського комб. залізобет. виробів; 1967–1970 – ст. інж. Ін-ту проблем матеріалознавства АН УРСР; 1970–1972 – ст. інж. Київ. заводу скловиробів; 1972–1984 – м. н. с. відділу історії техніки Ін-ту історії АН УРСР, одночасно, 1972–1975 – навчався в аспірантурі цього ж відділу. Під керів. проф., д. х. н. М. М. Кружицького підготував канд. дис. “Розвиток техніки і технології виробництва скла в Українській РСР (На прикладі виготовлення листового скла)”, яку захистив в Київ. політех. ін-ті. У 1986–1993 – н. с. НВО “Будматеріали”, з 1993 по даний час – с. н. с. Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПУК. Автор 75 праць. Серед них: Пам'ятники науково-технічного прогреса в УРСР. (К.: 1986); Подол древний и современный. (К.: 1989) та ін. Брав участь у колективних працях: Развитие химической технологии на Украине. Т. 1. (К.: 1976); Развитие металлургии в Украинской ССР. (К.: 1980); Неорганическое материаловедение в СССР (история, современное состояние, перспективы развития). (К.: 1983).

КОТЛЯР МИКОЛА ФЕДОРОВИЧ (4. VII. 1952, м. Кам'янець-Подільський) – дослідник історії України середніх віків, джерелознавець, нумізмат. Д. і. н. (1972), член-кор. НАН України (1995). 3 селян.

У 1956 закінчив істор. ф-т Київ. ун-ту. У 1961–1963 – аспірант Держ. Эрмітажу (м. Ленінград). У 1965 захистив канд. дис. “Галицька Русь XIV–XV ст. (історично-нумізматичне досліджування)” в Ін-ті історії АН СРСР. Наук. кер. – д. і. н., проф. І. Г. Спаський. З 1965 – працює в Ін-ті історії АН УРСР. Докт. дис. “Грошовий обіг України доби феодалізму” захистив в Ін-ті історії АН УРСР. З 1982 – зав. сектором історії Київ. Русі відділу історії середніх віків Ін-ту історії АН УРСР. Автор понад 350 наук. праць, з них 17 монографій. Серед них: Грошовий обіг на території України доби феодалізму. (К.: 1971); Знахідки монет на території України XIV–XVII ст. (Варшава – Краков – Гданськ, 1977); Данило-Галицький (К.: 1979); Грошовий обіг та лігба монет XIV–XVIII ст. на Україні. (К.: 1975); Древняя Русь и Киев в летописных преданиях и легендах. (К.: 1986). Формирование территории и образование городов Галицко-Волынской Руси X–XIII вв. (К.: 1985); Галицко-Волынский летопис. (К.: 1993); Давньоруські монетні гривни (Стокгольм, 1995. Англ. мовою.).

Літ.: Вісник Національного банку України. Київ. – 1995. – № 4. – С. 57. (коротка біографія).

КОТ СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ (22. X. 1958, м. Київ) – дослідник в галузі краєзнавства. К. і. н. (1990). 3 робітників.

У 1980 закінчив історико-педагог. ф-т КДПІ ім. О. М. Горького. З 1980 – ст. інженер Ін-ту історії АН УРСР, з 1985 – м. н. с., з 1991 – н. с., з 1993 – с. н. с. відділу історико-краєзнавчих досліджень. У 1990 захистив канд. дис. “Охорона пам’яток історії та культури в Українській РСР (1943 – поч. 60-х рр.)”. Наук. кер. – акад. НАН України П. Т. Тронько. Основна тематика досліджень: проблеми збереження історико-культурної спадщини, історії становлення пам’яткоохоронної справи в Україні, повернення та реституція культурних цінностей. Автор 90 наук. праць. Серед них монографія: Українські культурні цінності в Росії: проблеми повернення в контексті історії та права (Київ: 1996). Співавтор праць: Памятники истории и культуры Украинской ССР: каталог-справочник (К.: 1987); Історичне краєзнавство в Українській РСР. (К.: 1989); Охорона, збереження та використання пам’яток історії та культури в Українській РСР. (К.: 1989); Українські культурні цінності в Росії: перша спроба повернення (1917–1918): Зб. док. (К.: 1996); Українці в світі: книга-альбом. (Київ – Мельбурн, 1995).

КОРИННИЙ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ (5. IV. 1946, с. Каленна Київської обл.) – дослідник історії України середніх віків. К. і. н. (1985). 3 селян.

У 1973 закінчив іст. ф-т. Київ. ун-ту. 1973–1974 – ст. методист, 1974–1977 – учений секретар бюро пропаганди Республіканського правління Укр. тов-ва охорони пам’яток історії і культури. У 1977–1980 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – д. і. н., проф. Г. Я. Сергієнко. У 1980–1986, 1991–1993 працював в Ін-ті історії АН УРСР. 1980–1982 – м. н. с. відділу історії феодалізму, 1982–1986 – м. н. с., н. с. сектору історії Київської Русі. У 1986–1992 – зав. ред. іст. літ-ри вид-ва “Наукова думка” АН УРСР. Канд. дис. “Переяславська земля в X – першій половині XIII ст. ст.” захистив в Ін-ті історії АН УРСР. Досліджує проблеми історії раннього феодалізму на території стародавньої України, питання державотворення, розвитку духовної культури Древньої Русі. Опублікував бл. 30 праць, серед них: Переяславская земля X – первая половина XIII века. (К.: 1992),

Пам'ятки історії та культури Київської Русі. (Бр.). (К.: 1982); Один із авторів колективних праць – Бесценные сокровища народа. (К.: 1983); История Украинской ССР. – Т. 2. – (К.:1986); Принятие христианства правящей верхушкой Киевской Руси. (К.: 1988).

КОХАНОВА ЛЮДМИЛА ЛЕОНТІЇВНА (26. II. 1923, м. Ельня Смолен. обл. РФ) – дослідник історії біологічних наук. К. б. н. (1954). 3 службовців.

У 1947 закінчила плодоовочевий ф-т відділення виноградарства Московської сільськогосподарської Академії ім. К. Тимірязєва. У 1950–1953 – аспірантка Ботанічного саду АН УРСР. Канд. дис. “Біологічні особливості сортів винограду, перспективних для культури на півночі УССР”. У 1964–1969 працювала у апараті Президії АН УРСР консультантом науково-організаційного відділу. 1969–1985 – с. н. с. відділу історії природознавства. Ін-ту історії АН УРСР. Опублікувала близько 50 наук. праць, серед них: Південні рослини крокують на північ. (К.: 1967, у співавтор.); Біологи. (биог. справочник). (К.: 1980, у співавтор.); Развитие биологии на Украине. (К.: 1984). Основна проблематика досліджень – історія біологічних наук в Україні.

КРАВЧУК ОЛЕНА АНАТОЛІЇВНА (II. VII. 1960, м. Донецьк) – дослідник історії культури України. К. і. н. (1990). 3 службовців.

У 1982 закінчила ф-т журналістики Київ. ун-ту. З 1986–1988 – аспірантка Ін-ту історії АН УРСР. У 1989–1992 – м. н. с., н. с. відділу історії селянства Ін-ту історії АН УРСР. Канд. дис. “Підготовка кадрів для аграрного виробництва у системі середньої спеціальної освіти Української РСР (1971–1985 рр.)”. Наук. кер. – д. і. н. І. М. Маковійчук

Опублікувала понад 20 наук. статей. Серед них: Функціонування засобів масової інформації в системі економічних відносин суспільства. (К.: 1994); Масова інформація в умовах національного відродження (К.: 1994).

КРИВЕЦЬ НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА (14. I. 1951, с. Растківщина Яготинського р-ну Київської обл.) – дослідник з історії міжнародних відносин. К. і. н. (1988). 3 службовців.

У 1973 закінчила іст. ф-т Київ. ун-ту. З 1974 – в Ін-ті історії АН УРСР: навчалась в аспірантурі; захистила канд. дис. “Вклад

молоді в поглиблення ек. та наук.-технічного співробітництва СРСР і НДР (1971–1985 рр.)”. Наук. кер. – д. і. н. І. М. Кулінич.

Працює н. с. відділу історії міжнар. зв'язків України. Осн. проблематика досліджень: німецькі колонії на Україні; їх ек., громадсько-політ. та культурне життя у 20–30-ті рр.; укр.-нім. взаємини у міжвоєнний період. Є автором ряду наук. праць, серед яких: Нариси з історії нім. колоній в Україні. (К.: 1995 в співавт.); Національно-культ. життя нім. населення в Україні у 20–30-ті рр. Міжнар. зв'язки України: наук. пошуки і знахідки, вип. 4. – (К.: 1993); Життя нім. населення в Україні між двома війнами // Вісник НАНУ, № 9–10. 1995).

КРИВОНІС ВІКТОР МЕФОДІЙОВИЧ (12. III. 1948, с. Кошевате Таращанського р-ну Київ. обл.) – дослідник історії України 20–30-х рр. ХХ ст. К. і. н. (1980). 3 робітників.

У 1974 закінчив іст. ф-т Київського педін-ту. До навчання в педін-ті працював механізатором в колгоспі, служив в Радянській Армії, працював учителем історії СШ. У 1974–1976 – стажист-дослідник відділу історії соціаліст. буд-ва Ін-ту історії АН УРСР, 1976–1980 – м. н. с., аспірант цього ж відділу Ін-ту історії. Канд. дис. “Робітничий клас важкої промисловості УРСР в боротьбі радянського народу за техніко-економічну незалежність країни (1926–1937 рр.)”. У 1980–1982 – м. н. с. відділу історії соціалістичного буд-ва Ін-ту історії АН УРСР. З 1982 р. працює ст. викл. доцентом в Українській академії внутрішніх справ. Автор понад 30 праць, серед них монографія “Вклад рабочего класса Украины в завоевание технико-экономической независимости СССР (1926–1937). (К.: 1982).

КРИП'ЯКЕВИЧ ІВАН ПЕТРОВИЧ (псевд.: Уіаіог; 25. VI. 1886, Львів – 21. IV. 1967, там само) – історик-медієвіст, книго- і краєзнавець, фахівець в галузі сфрагістики, археології, дипломатики, нумізматики. Д-р філософії (1911), дійсн. чл. НТШ (1911), д. і. н. (1941), проф. (1941), акад. АН УРСР (1958), Заслужений діяч науки УРСР (1961). Закінчив філософський фак. Львів. ун-ту (1908). Учителював у гімназіях Львова (1912–1928, 1934–1939) та Нестерова (1929–1934). Редагував ж. “Дзвінок” (1911–1914), “Ілострована Україна” (1913–1914), “Іст. вісник” (1923), “Записки НТШ: Праці Історико-філос. секції” (1924–1937). Керував Історико-філос. суцєю НТШ (1934–1939). Підготував узагальнюючі науково-популярні праці “Велика історія України”

(1935), "Історія укр. війська" (1936), "Історія укр. культури" (1937, ці три вид. у співавт.). Проф. і зав. кафедрою історії України Львів. ун-ту (1939–1941). Зав. Львів. відділу Ін-ту історії України АН УРСР (1940–1941, 1944–1946), зав. кафедрою історії України і декан іст. ф-ту Львів. ун-ту (1944–1946). Співроб. Ін-ту історії АН УРСР у Києві (1946–1948), Укр. держ. музею етнографії та худ. промислу АН УРСР у Львові (1948–1950). Зав. відділом історії України (1951); директор (1953–1962) Ін-ту суспільних наук АН УРСР у Львові. Редагував зб. "З історії західноукр. земель" (вип. 1–5, 1957–1960) та "З історії Української РСР" (вип. 6–8, 1962–1963). Був членом правління Товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном, депутатом Львівських міської та обласної Рад депутатів трудящих. 1962 вийшов на пенсію.

Основні праці: Матеріали до історії української козаччини, т. I. (Жерела до історії України-Руси, том VIII, 1908); Козаччина в політичних комбінаціях 1620–1630 рр. (ЗНТШ, т. 117/118, 1914); Археографічні праці Миколи Костомарова (Там само, т. 126/127, 1918 і окр.); Український державний скарб за Богдана Хмельницького (Там само, т. 130, 1920); До історії українського Державного Архіву в XVII в.) (там само, т. 134/135, 1924); Мемуари українців XVI–XVII ст. (Стара Україна, 1924, № 9/10); Нарис історії українського ловецтва до кінця XVIII в. (Львів, 1925); Студії над державою Богдана Хмельницького, I–IX (ЗНТШ, тт. 138/140, 144/145, 147, 151, 1925–31); Середньовічні монастирі в Галичині (Записки Чину Св. Василя Великого, т. 2, 1926, вип. S); З історії Гуцульщини (Львів: 1929); Історичні проходи по Львові (Львів, 1932); Князь Ярослав Осмомисл (Львів: 1937); Богдан Хмельницький (К.: 1954); Бібліографія історії України в дожовтневий період (УІЖ, 1958, № 5); Стан і завдання української сфрагістики (там само, 1959, № 1); Документи Богдана Хмельницького (К.: 1961 у співавторстві); Джерела з історії Галичини періоду феодалізму, до 1772 р. (К., 1962); Літописи XVI–XVIII ст. в Галичині (Історичні джерела та їх використання, вип. I, 1964).

Літ.: ЕУ, III (1959), 1189–1190; УРЕ, VII (1962), 403;

Видатні радянські історики (1969), 114–116, УРЕ-2, V, (1980), 523; І. П. Крип'якевич: Бібліогр. покажчик (Львів, 1966); Грабовецький В. Наукові праці акад. І. П. Крип'якевича з архівознавства і допоміжних історичних дисциплін. (Наук.-інф. бюл. АУ УРСР, 1961, № 6, с. 79–82); Івасюта М. К.

І. П. Крип'якевич (УІЖ, 1966, № 6, с. 127–131); УІЖ, 1966, № 9, с. 155; 1967, № 6, с. 159–160; 1976, № 9, с. 157; РЕГУ. – Т. 2. – 1970. – С. 515; ЕИ. – V. 2. – 1984. – Р. 682; Кор. довідник з іст. Укр. Курас і. та ін. (К.: 1994. – С. 133); А. Середяк. Нарис історії “Просвіти”. (Львів, 1993. – С. 145); Кубійович В. Мої приятелі, співробітники, колеги // С. – 1983. – № 12. – С. 119–121; Дашкевич Я. Іван Крип'якевич – історик України // Крип'якевич І. П. Історія України. – Львів., 1990. – С. 5–21 та інш.

КРОНИК ОЛЕКСАНДР ЛЬВОВИЧ (І. VI. 1901, м. Вільно Віленської губ., зараз Вільнюс, Литва) – дослідник історії Буковини. К. і. н. (1951). 3 робітників. Закінчив Військову школу ім. ВЦВК (Москва, Кремль) у 1917.

Вищу школу НКВС (Москва, 1935), Військову академію РККА ім. Фрунзе (1939). В 1919–1947 в рядах Червоної Армії пройшов шлях від солдата до генерала. Нагороджений 8 орденами: орденом Червоної Зірки, орденом Леніна (1945), орденом Кутузова 3-ма медалями. В 1950 закінчив річну аспірантуру при Ін-ті історії АН УРСР. В 1947–1949 – ст. викладач іст. СРСР Чернівецького держ. ун-ту. Канд. дис. “Буковина в роки Вітчизняної війни (1941–1945 рр.)”. Досліджував питання військової історії. Опублікував ряд статей з історії Буковини.

КУДЛАЙ ОЛЕКСАНДР СТЕПАНОВИЧ (І. X. 1903, с. Грунь Сумської обл.) – дослідник історії України 20–30-х рр. XX ст. К. і. н. (1955). 3 селян.

У 1925 закінчив Полтавський педтехнікум, вищу освіту одержав в 1933 екстерном в Сумському педін-ті (іст.-економіч. ф-т). 1933–1936 навчався в Ін-ті Червоної професури на заочному філософському відділенні. У 1941 закінчив ад'юнктуру Військово-політичної Академії ім. В. І. Леніна у Москві. Учасник Великої Вітчизняної війни: був начальником політвідділу 377-стрілкової дивізії, комісаром 372-ї стрілкової дивізії. Був тяжко поранений. Нагороджений орденами Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ст., Червоної Зірки, 5 медалями.

Канд. дис. “Боротьба трудящих Харківщини за відбудову народного господарства (1921–1925 рр.)” захистив в Ін-ті історії АН УРСР. У 1959–1967 працював с. н. с. відділу історії соціалістичного і комуністичного будівництва Ін-ту історії АН УРСР. Автор бл. 10 брошур та багатьох статей, інд. монографій “Боротьба трудящих Харківщини за відбудову господарства

(1921–1925 рр.)". (Х.: 1961), "Робітничий клас Української РСР у боротьбі за відбудову і розвиток промисловості в післявоєнний період (1945–1950)" (К.: 1965), один з упорядників збірника "Коммунистическая партия Украины в резолюциях и решениях съездов и конференций" (К.: 1958).

КТИТАРЕВ СЕРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ (23. IX. 1903, м. Вінниця) – дослідник історії революційного руху на початку ХХ ст. К. і. н. (1951). 3 робітників.

У 1925 закінчив Вінницький ін-т народної освіти. У 1937–1940 навчався в Київ. пед. ін-ті. З 1946 по 1947 викладав у Київ. пед. ін-ті. У 1947–1950 – с. н. с. і зав. відділом Музею В. І. Леніна. З 1950 по 1963 – м. н. с. і с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. В Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис. "Кореспонденція ленінської "Іскри" та революційний рух на Україні. Опублікував бл. 40 праць. Серед них: Перша російська революція та її історичне значення. (Наук. записки Ін-ту історії АН УРСР, 1955, № 6); Ради робітників і солдатських депутатів в 1905 р. на Україні. (Газ. "Радянська Україна", 1955, 19. X.); Наукове повідомлення про відзначення 90-річчя О. Г. Шліхтера. (УІЖ, 1958, № 5); Ленінська "Іскра" і Україна. (Вітчизна, 1960, № 4).

КУК ВАСИЛЬ СТЕПАНОВИЧ (псевд. Юрко Леміш, Василь Коваль та ін., II. I. 1913, с. Красне Золочівського пов., тепер Буський р-н Тернопільського воєводства) – політ. та військ. діяч, історик, дослідник з історії укр. культури XVIII ст. та аграрної історії поч. ХХ. ст., політич. історії Зах. України 1918–1941 рр. Син залізничника. Член "Пласту" (з 1925), "Просвіти" та "Соколу" (з 1928), ОУН (з 1929). Навчався на юр. ф-ті Люблинського ун-ту в Польщі (з 1932), але 1934 був заарештований. З травня 1938 до початку війни перебував на нелегальному становищі. Закінчив віську школу ОУН у Кракові (1941). У серпні 1941 арештований гестапо, втік. З 1942 служив в УПА, 1944 кооптований член Укр. гол. визвольної ради, командир групи УПА-Південь (1944–1949), 1947 на пропозицію Голови Проводу ОУН Р. Шухевича обраний його заступником, після його загибелі став Головою Проводу, Головним командиром УПА в ранзі пролковника та Головою Генерального секретаріату УГВР. У 1950–1954 керував національно-визвольною боротьбою на Україні. 23. V. 1954 захоплений спецвідділом КГБ у полон. На підставі постанови Верховної Ради СРСР від 21. VII. 1960 звільнений з ув'язнення. З 1961 – с. н. с.

ЦДІА-УРСР, де підготував п'ять розділів для "Довідника з історії держ. установ на Україні" у світ не вийшов). 1964 закінчив повний курс іст.-філос. ф-ту Київ. у-ту. У 1969–1972 в. о. с. н. с. відділу історіографії та джерелознавства Ін-ту історії АН УРСР. Підготував канд. дис. "Роль Селянського поземельного банку у проведенні аграрної столипінської реформи на Україні", але до захисту не був допущений. Працював над темою "Українське національне питання і укр. політ. партії та організації на зах.-укр. землях, 1918–1941" (1971 тему знято, оскільки не мав дозволу для роботи над спецфондами архівів). Разом з Яр. Дзирою з січня 1972 почав готувати до друку літопис Г. Граб'янки. У червні 1972 звільнений з роботи (не пройшов по конкурсу), фактично за перший розділ монографії "Марксизм-ленінізм про укр. нац. питання", бл. 6 арк.). У 1972–1986 працював товарознавцем у пром. об'єднанні "Побутреклама". З 1993 наук. працівник Ін-ту археографії України. Нагороджений Золотим хрестом заслуги від Президії був. вояків українців у Великій Британії (1994) та ін. Володіє пол., англ., нім., лат., гр., старослов'янською та рос. мовами.

Основ. праці: Пашні буряки (про конспірацію; підпільне вид., 1938, під псевд. Лука Лемішка); Про що говорить нам державний бюджет СССР на 1945–1946 рр. (підпільне вид., 1944, під псевд. Василь Лиманич. Передрук: літопис УПА. Том 16. Торонто, 1987); Нові дані про Артема Ведельського-Веделя (Укр. музикознавство, вип. 5. К.: 1969), М. П. Ділецький та його музична спадщина (Наша культура. Варшава, 1969, № 6); Харківські школи – Колегія та Додаткові класи (УІЖ, 1970, № 7); А. Л. Ведель: Лекція (К.: УТОПІК, 1971); Про аутентичність рукописної збірки А. Веделя (Муз. спадщина. Том 2. К.: 1996).

Літ.: Содоль Петро. Українська Повстанча армія, 1943–1949: Довідник (Нью-Йорк: Пролог, 1994. С. 90–92); Колянчук О., Литвин М., Науменко К. Генералітет Українських визвольних змагань (Львів, 1995, с. 280); Коротка автобіографія Василя Кука – полк. УПА Коваля (К.: 1996, 15 с.).

КУКУРУДЗЯК МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ. (І. III. 1938 в с. Островчани нині Кам'янець-Подільського р-ну, Хмельницької обл.) – дослідник історії Буковини II пол. XIX поч. XX ст. Д. і. н. (1987), проф. З селян.

В 1966 закінчив іст. ф-т Чернівецького у-ту, в 1966–1968 – учителював, 1968–1971 навчався в аспірантурі на кафедрі історії СРСР і УРСР Чернівецького у-ту. В 1972–1974 – м. н. с. відділу історії Північної Буковини (Чернівці) Ін-ту історії АН УРСР. З 1974 р. працює в Кам'янець-Подільському пед. ін-ті. В 1973 захистив канд. дис. "Розвиток промисловості і формування робітничого класу на Буковині в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.". (Наук. керівн. Г. Д. Габ). На Вченій раді Київ. ун-ту захистив докт. дис. "Робітничий клас Північної Буковини у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст."

Основні праці: Проникнення іноземного капіталу в економіку Буковини (кінець ХІХ – поч. ХХ ст.). (УІЖ, 1972, № 2); Характеристика промислових робітників Буковини – кінця ХІХ – поч. ХХ ст. (до питання історії народів СРСР, вип. 13, 1972); Робітничий рух на Північній Буковині наприкінці ХІХ – на поч. ХХ ст. (Львів: 1982); Історико-краєзнавчий нарис села Кременчуки (Красилівського р-ну, Хмельницької обл.). Поділля, 1995; Місіонери добродійності і милосердя. (Кам'янець-Подільський, 1994) та інш.

КУЗНЕЦОВ ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ (VI. 1886, м. Плес Івановськ. обл. РФ) – дослідник історії науки і техніки. К. х. н. (1936). З службовців.

З 1906–1913 навчався на хіміч. від. Харків. технологіч. ін-ті. У 1936 в Ін-ті хімічної технології присуджений науковий ступінь к. х. н. без захисту дисертації. З 1939 – с. н. с. в Ін-ті історії АН УРСР. Працював у 1963 у відділі історії техніки. Опублікував бл. 80 наук. праць. Серед них: Перспективи хімічної переробки бурих углей (1946); К вопросу о комплексном использовании бурых углей одного из месторождений Украинской ССР // Труды по проблеме комплексного использования бурых углей и торфа УССР. Т. 1. – (К.: 1951). Учасник Великої Вітчизняної війни. Нагороджений медаллю "За доблесний труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.", орденом Леніна.

КУЗМИНСЬКА ОЛЬГА ДМИТРІВНА (22. III. 1944, с. Озерне Білоцерківського р-ну Київської обл.) – дослідник в галузі краєзнавства, джерелознавства. К. і. н. (1986). З службовців.

У 1962–1968 навчалася на істор. ф-ті Київ. ун-ту. З 1961 працює лаб., м. н. с., н. с., з 1990 с. н. с. відділу історико-краєзнавчих досліджень Ін-ту історії України НАН України. Під

керів. .д. і. н. А. В. Санцевича підготувала і в Ін-ті історії АН УРСР захистила канд. дис. "Періодична преса Української РСР як історичне джерело вивчення культурного співробітництва братніх республік 1971–1975 рр."

Опублікувала близько 50 праць, серед яких монографія Культурне співробітництво Української РСР з братніми республіками (джерелознавчий аналіз періодичної преси УРСР: 1971–1975 рр.) (К.: 1988); брала участь в колек. працях: Історія колгоспу "Здобуток Жовтня" Тальнівського р-ну Черкаської обл. (К.: 1986); Літопис комуністичного будівництва. Хроніка важливіших подій на Україні 1971–1975 (К.: 1977); Каталог-довідник "Пам'ятки історії та культури УРСР" (К.: 1987); Актуальні проблеми підготовки зводу пам'яток історії та культури (К.: 1993); Актуальна історико-культурна спадщина і сучасність (К.: 1994); Розвиток історичного краєзнавства в Україні др. пол. ХІХ – поч. ХХ ст. (К., 1995) та ін.

КУЛИК ІВАН ТИХОНОВИЧ (13. ХІ. 1902, с. Привільне, нині Привільнянського р-ну Миколаївської обл.) – дослідник історії України періоду громадянської війни і Великої Вітчизняної війни. К. і. н. (1940) с. н. с. (1953). З селян.

До 1918 працював по найму і робітником на заводі "Наваль". 1918–1921 – партизан та червоногвардієць на фронтах громадянської війни, 1921 – комісар райполітбюро Всеросійської надзв. комісії, 1922–1929 – на звільненій комсомольській і профспілковій роботі. В 1929–1933 навчався на іст. ф-ті Дніпропетровського у-ту, в 1934–1937 – на історико-партійному відділі Ін-ту червоної професури. 1937–1941 – с. н. с. Істпарту при ЦК КП(б)У, 1940 за сукупністю праць присвоєна наукова ступінь к. і. н. В 1941–1945 – учасник Великої Вітчизняної війни, політпрацівник. В 1945–1950 – с. н. с. Ін-ту історії партії при ЦК ВКП(б) та Комісії по історії Вітчизняної війни. З 1950 по 1963 – працював с. н. с. в Ін-ті історії у відділі історії радян. суспільства, а після його реорганізації – у відділі історії Великої Жовтневої соціалістичної революції та громадянської війни. В 1963 – звільнений за скороченням штатів. Опублікував понад 100 наукових праць. Серед них: Провал підступних планів іноземного імперіалізму проти Рад. України (К.: 1953); Київ в роки Жовтневої революції та громадянської війни (К.: 1957); Народна боротьба на Україні в роки Великої Вітчизняної війни (К.: 1957, у співавтор.).

КУЛІНИЧ ІВАН МАРКОВИЧ (15. VIII. 1924. с. Грушківка Кам'янського р-ну Черкаської обл.) – дослідник з історії міжнар. відноси., д. і. н. (1970), професор. Лауреат премії НАН України ім. Д. З. Мануїльського (1976). Заслужений діяч науки УРСР. 3 селян.

У 1953 закінчив іст. ф-т Львівського ун-ту. З 1953 – в Ін-ті історії АН УРСР: закінчив аспірантуру, захистив у 1958 канд. дис. “Становище і боротьба робітничого класу Болгарії на поч. ХХ ст. (1907–1912 рр.)” (наук. кер. д. і. н. проф. В. А. Жебокрицький). Докт. дис. “Загарбницька політика німецького імперіалізму щодо України в кін. ХІХ – на поч. ХХ ст.”. Пройшов шлях м. н. с., с. н. с., гол. н. с. відділу історії міжнар. зв'язків України. Є автором 350 наук. праць, серед них: Ек. співробітництво УРСР з країнами соціалізму. (К.: 1962); Україна в загарбницьких планах нім. імперіалізму (1900–1914). (К.: 1963); Ек. та культурні зв'язки УРСР і НДР. (К.: 1966); Україно-нім. іст. зв'язки. (К.: 1969); Перша на нім. землі. (К.: 1974); Траса братерського співробітництва. (К.: 1980); Київ і міста-побратими. (К.: 1981); Нариси з історії нім. колоній в Україні. (К.: 1995). Нагороджений 3 орденами і 15 медалями.

Літ.: РЕГУ. – Т. 4. (К.: 1972). – С. 572;

Историческа българистика в чужбина 1944–1980. Библиографски справочник. (София: 1983) – С. 309–311;

Шевченківський словник. – Т. 1. – (К.: 1977).

КУЛЬЧИЦЬКИЙ СТАНИСЛАВ ВЛАДИСЛАВОВИЧ (10. 01. 1937, м. Одеса) – дослідник історії України ХХ ст. Д. і. н. (1976), професор. З службовців. У 1959 закінчив Одеський ун-т ім. І. І. Мечнікова. В 1958–1960 – н. с. Одеськ. облдержархіву. 1960–1971 – аспірант, н. с. Ін-ту економіки АН УРСР.

У 1963 р. в Ін-ті економіки АН УРСР захистив канд. дис. “Розвиток залізничного транспорту дореволюційної України”. Наук. кер. – проф. Д. Ф. Вірник. З 1972 в Ін-ті історії АН УРСР. В Ін-ті історії АН УРСР захистив докт. дис. “Внутрішні ресурси соціалістичної індустріалізації СРСР (1925–1937 рр.)”. З 1977 – зав. відділом історії України 20–30-х рр. ХХ ст. 1977–1978 рр. і з 1990 – заст. директора Ін-ту історії України НАН України. Опублікував 520 праць, серед них: Економічний розвиток радянської України (К.: 1970); Християн Раковський. Політичний

портрет (К.: 1990 у співавт.) Сталінізм на Україні: 20–30-і рр. (К.: 1991 у співавт.); Ціна “великого перелому” (К.: 1991); Шляхами віків: довідник з історії України (К., 1993); Історія України. Підручник для 10–11 кл. (К.: 1991–1994 у співавт.). УСРР в добу “воєнного комунізму” (1917–1920 рр.) (К.: 1994); УСРР в добу нової економічної політики (1921–1928 рр.) (К.: 1995).

КУРГАН НЕЛЛІ ПАВЛІВНА (13. IV. 1930, м. Кам'янець-Подільський) – дослідник історії науки і техніки. К. хім. н. (1965). 3 службовців.

У 1955 закінчила хіміч. ф-т КДУ. Працювала ст. лаборантом в Ін-ті лісу АН УРСР, Ін-ті загальної та неорганічної хімії АН УРСР. У 1964 закінчила аспірантуру в Ін-ті хімії високомолекулярних сполук АН УРСР, де в 1965 захистила канд. дис. “Фотохімічна парофазна прищеплена полімеризація вінілових мономерів на поліамідних волокнах”. У 1967–1969 працювала н. с. – консультантом в апараті Президії АН УРСР. З 1970 по 1986 – с. н. с. сектору історії природознавства та техніки Ін-ту історії АН УРСР. Оpubліковано понад 20 праць, серед них: співавт. кол. монографій “Развитие химической технологии на Украине” у 2-х т. (К.: 1976), “Развитие органической химии на Украине” (К.: 1979), “Развитие аналитической химии на Украине” (К.: 1981), чл. редколегії зб. “Нариси з історії природознавства і техніки” та ін.

З 1986 – на пенсії.

КУРІННИЙ ПЕТРО ПЕТРОВИЧ (4/16. V. 1894, м. Умань – 25. XI. 1972, м. Мюнхен) – історик, дослідник з історії культури та історіографії, археолог, етнограф, мистецтвознавець. Проф. (1947). Син адвоката, Закінчив іст.-філол. ф-т Ун-ту Св. Володимира (1917), де з 1915 був секретарем іст.-етногр. гуртка. Учень М. В. Довнар-Запольського. Викладач, потім директор укр. гімназії ім. Б. Грінченка в Умані (1916–1924), засновник і директор Іст. музею Уманщини. Член центрального комітету охорони пам'яток старовини й мистецтва на Україні (з 1917). Дійсний член та секретар Всеукр. археол. к-ту (ВУАК) при ВУАН (1924–1933). Директор заповідника – Всеукр. музейного містечка (1924–1933). Член комісії ВУАН – археографічної, старого Києва та ін. Заарештований (1933), протягом 5 років не мав права працювати за спеціальністю. С. н. с. Інститутів археології та історії АН УРСР (1938–1941), консультант

Центр. іст. музею у Києві (1938–1941). 1943 емігрував до Німеччини. Проф. Укр. вільного ун-ту в Мюнхені (УВУ) по кафедрі археології та етнографії. Один з організаторів Укр. вільної Академії наук (УВАН, 1945). Після переїзду її осередку до Америки залишився Президентом УВАН на Європу. Наук. співр. Ін-ту мартирології в Мюнхені (1946). Член НТШ (з 1947), проф. церковної археології Богословсько-педагогічної академії (з 1947). Дійсний член Міжнар. вільної Академії наук у Парижі (з 1951). У 1954–1961 очолював укр. редакцію американського Ін-ту для вивчення історії та культури СРСР, що видав 17 томів "Укр. збірників" (1954–1960) та низку монографій. Досліджував Трипільську культуру – її топографічні межі та зв'язки з ін. культурами. Довів, що київський храм, відомий як Михайлівський, насправді був присвячений Св. Дмитрові Солунському (1060). У мюнхенській газ. "Шлях перемоги (1954) надрукував серію нарисів про укр. вчених-гуманітаріїв (М. Біляшівський, К. Мельник-Антонович, Г. Павлуцький, Д. Щербаківський та ін.). У рукопису залишилась монографія "Совітська етнографія на службі соціалістичного будівництва СРСР" (1955), до складу якої входить докладний (108 с.) начерк історії укр. етнографії, кілька монографій з археології України.

Основні праці: Показчик історичного музею Уманьщини в році 1918-му (Умань, 1919); Лаврські інтролігатори XVII–XVIII століття (К.: 1926; відбитка з вид.: Труды Укр. наук. ін-ту книгознавства, т. 1); Монументальні пам'ятки Трипільської культури (К.: 1927; відбитка з вид.: Трипільська культура на Україні, т. 1); Білогрудівські кам'яні стелі (К.: 1932; відбитка з вид.: Записки ВУАК, т. 1); Історичні плани Києва: Альбом (Авгсбург, 1947 у співавт.); Пречиста Діва в українському образотворчому мистецтві (у зб. "Вінок Марії", Мюнхен, 1947); Большевицька агресія проти України, 1917–1921 (Укр. збірник, кн. 1, 1954); Історія археологічного знання про Україну (Мюнхен, 1970; передрук: Полтава, 1994); Передісторія та рання історія України на підставі археологічних джерел (Мюнхен, 1970).

Літ.: ЕУ, IV (1962), 1240–1241. Полонська-Василенко Н. П. П. Курінний // Наукові записки УВУ. Мюнхен, 1965–1966. Ч. 8. – С. 5–18; Полонська-Василенко Н. Проф. П. Курінний // Шлях перемоги, 1972. 10–17 груд.

Плющ В. Проф. П. Курінний // Шлях перемоги, 1974. 23 червня.

КУРНОСОВ ЮРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ (29. III. 1924, м. Конотоп Сумської обл.) – фахівець з історії України ХІХ–ХХ ст. Д. і. н. (1974), с. н. с. (1968), проф. (1984). З сім'ї залізничників.

У 1946–1951 навчався на іст. ф-ті Київ. ун-ту. Після нетривалої роботи вченим секретарем республіканського історичного музею, з 1955 свою наукову долю пов'язав з АН УРСР, у т. ч. з Ін-том історії з 1957 й по сьогоднішній день. У 1957–1960 працював редактором УІЖу, 1960–1965 м. н. с. відділів феодалізму та історії соціалістичного і комуністичного будівництва, 1965–1985 с. н. с. відділів історії міст і сіл УРСР та історії комуністичного будівництва, у 1985–1990 – зав. сектором, а 1990 переведений на посаду пров. н. с.-консультанта відділу історії культури українського народу. У 1960 під кер. чл.-кор. АН УРСР І.О. Гуржія без відриву від виробництва захистив в Ін-ті історії АН УРСР канд. дис. по темі “Становище селянства Правобережної України і класова боротьба в 40–50 рр. ХІХ ст.”. За наукове дослідження “Внесок інтелігенції Української РСР у комуністичне будівництво (1959–1970)” на тій же Вченій раді йому присуджено вчений ступінь д. і. н. Основною проблемою досліджень є питання соціальної історії України передусім інтелігенції.

Опублікував понад 170 наук. праць. Брав участь у написанні близько 40 колективних видань, серед яких двотомна (т. 2. – К.: 1967), восьмитомна (т. 8, кн. 1 і 2. – К.: 1979) і десяти томна (т. 9, 10. – К.: 1988) Історія України, два видання “Історії Києва” (т. 2. – К.: 1964 і т. 3. – Кн. 2. – К.: 1986), “Інтелігенція Радянської України (деякі питання історіографії і методології дослідження)” (К.: 1988), “Доповіді та повідомлення другого міжнародного конгресу українців” (ч. II, Львів, 1994). Здійснював науково-методичну та науково-організаційну роботу при написанні та підготовці до видання 26-томної “Історії міст і сіл Української РСР” (укр. і рос. мовами), два розділи колективних праць опубліковано за кордоном: один у США у виданні Колорадського ун-ту “Східно-Європейський кварталник” (1990, № 2, англ. мовою), другий – у Словаччині (Братислава, 1985, словацькою мовою). Серед індивідуальних монографій: У навчанні та праці. Підготовка кадрів інтелігенції в Українській РСР. (К.: 1964, у співавт.); Роль інтелігенції України в комуністичному вихованні трудящих. 1959–1965”. (К.: 1968). “Інтелігенція Української РСР і науково-технічний прогрес. 1959–1970” (К.: 1975); “Інакомислення в Україні. 60-і – перша половина

80-х рр. XX ст.” (К.: 1994). Один з авторів п'ятох видань підручника “Історія України” для учнів 10–11 класів СШ, опублікованих у 1989–1995 рр. Частина цих видань перекладено на російську, угорську та румунську мови. Результати наукових досліджень опубліковано також у багатьох ст., зокрема “До питання про кількість селянських виступів на Правобережній Україні у 40–50 рр. XX ст.” (УІЖ, 1960, № 3), “До вивчення соціальної структури радянського суспільства” (УІЖ, 1976, № 11), “Визначення соціальної суті радянської інтелігенції” (УІЖ, 1985, № 6).

Ю. О. Курносів – учасник бойових дій під час Великої Вітчизняної війни. Нагороджений орденом Отечественной войны II ст., медаллю “За отвагу” та багатьма ін. медалями, а також “Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР”.

Літ.: Войцехівський А. А. (Захист докт. дис.

Ю. О. Курносівим // УІЖ, 1973, № 7, с. 159.

КУЧЕР ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ (5. IV. 1939, с. Зінці Полтавського р-ну Полтавської обл.) – дослідник історії України періоду Другої світової війни. Д. і. н. (1986). З робітників. У 1968 закінчив іст. ф-т Київ. ун-ту.

1968–1988 – працював на різних посадах в Ін-ті історії АН УРСР: стажистом-дослідником, м. н. с., с. н. с., провідним н. с. відділу історії Великої Вітчизняної війни. У 1972 захистив канд. дис. “Партизанські краї та зони на Україні в роки Великої Вітчизняної війни 1941–1944 рр.” Наук. кер. – д. і. н., чл.-кор. АН УРСР В. І. Клоков. Докт. дис. “Бойова діяльність антифашистського підпілля на Україні в роки Великої Вітчизняної війни. 1941–1944”. Автор колективних монографій: “Історія УРСР” (укр. і рос. вид.), т. 7 і т. 8. (К.: 1977, К.: 1984); “Народна боротьба на Україні в тилу ворога в роки Великої Вітчизняної війни. 1941–1944” в 2-х тт. (К., 1985); автор бл. 200 наук. праць, серед них: інд. монографії “Партизанські краї і зони на Україні в роки Великої Вітчизняної війни, 1941–1944” (К.: 1974), “Бойова діяльність антифашистського підпілля на Україні в роки Великої Вітчизняної війни, 1941–1944” (К.: 1983). З 1988 працює в Ін-ті національних відносин і політології НАН України.

КУЧЕРОВ ПАНТЕЛЕЙМОН СТЕПАНОВИЧ (I. VIII. 1902, стан. Казанська тепер Верхньодонського р-ну Ростовської обл.,

РФ – 25. VI. 1973, Київ) – дослідник історії науки і техніки. К. тех. н. (1937), чл.-кор. АН УРСР (1939). 3 робітників.

Працювати почав з 1915 р. на шахтах Донбасу робітником. У 1928 закінчив Донецький гірничий (тепер політехнічний) ін-т, гірничо-механічний ф-т. У 1929–1933 навчався в аспірантурі Донецького гірничого ін-ту. У 1933–1944 – викладач, зав. каф. гірничих машин цього ж ін-ту. Одночасно зав. відділом виробничо-техніч. пропаганди Донецького ОК КП(б)У відп. секр. обл. бюро СНП, голова президії Сталінського ОК профспілки ПВШ. У 1937 ВАКом присвоєна уч. ст. к. тех. н. без захисту, у 1939 – обраний чл.-кор. АН УРСР. У 1944–1945 – зав. відділом гірничих машин і механізмів Ін-ту гірничої механіки АН УРСР, заст. дир. цього ж ін-ту, у 1945–1958 – дир. Ін-ту гірничої механіки АН УРСР (пізніше Ін-ту гірничої справи ім. М. М. Федорова, Ін-ту гірничої механіки та технічної кібернетики ім. М. М. Федорова Мін-ва вугільної промисл. СРСР), зав. відділом гірничих машин та механізмів, з 1958 – с. н. с. відділу історії техніки Сектору історії техніки і природознавства Ін-ту історії АН УРСР. Звільнився за власним бажанням в 1966.

Опублікував понад 60 праць, серед них: Прогресс советской техники угледобычи. (Известия АН УССР, 1950, № 7); Развитие горной науки на Украине за 40 лет Советской власти. (К.: 1957); Достижения горной науки в УССР. (Известия АН УССР 1957, № 9); брав участь як автор і відпов. ред. в колективних працях: Бурые угли УССР. (К.: 1947); История технического развития угольной промышленности Донбасса в 2-х тт. (К.: 1969) та ін. Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, медаллю.

Літ.: Історія Академії наук Української РСР, кн. II. – К., 1967, с. 569–579; Історія Академії наук Української ССР. – К., 1979. – С. 767.

ЛАВРОВ ПАВЛО АРСЕНТІЙОВИЧ (29. VI. 1903, с. Радівці тепер Деражнянського р-ну Хмельницької обл. – I. VI. 1973, м. Київ) – дослідник історії України поч. ХХ ст. Д. і. н. (1957), професор (1958). 3 селян.

В 1927–1930 навчався на робітфаці Київ. ін-ту профес. освіти. В 1933 закінчив ф-т соціально-економічних відносин цього ж вузу. (нині – Київ. ун-т). В 1933–1938 навчався в аспірантурі на кафедрі історії України Київ. ун-ту. В 1939 захистив канд. дис.

“Селянський рух на Поділлі під проводом Устима Кармелюка”. З 1940 – доцент. З 1939 і до останніх днів життя – завідував кафедрою історії України Київ. ун-ту. З 1941 по 1946 – в Радянській Армії, учасник Великої Вітчизняної війни. В 1946–1951 працював (за сумісництвом) в Інституті історії АН УРСР (з 1946 – с. н. с., з 1947 – зав. відділом історії рад. періоду). Докт. дис. “Робітничий рух на Україні в роки нового революційного піднесення (1910–1914)”.

Автор понад 150 наук. праць з історії робітничого класу, селянства, більшовицьких організацій на Україні. Серед них: Рабочее движение на Украине в 1913–1914 гг. (К.: 1957); Украинская советская историография о рабочем движении на Украине в 1912–1914 гг. (М.: 1962); Рабочее движение на Украине в период нового революционного подъема. (К.: 1966). Нагороджений двома орденами Знак Пошани, медалями.

Літ-ра: РЕІУ, т. 3, с. 543;

ЕИ. – V. 3. – 1993. – Р. 57, УРЕ (2-е вид., т. 6, с. 44).

ЛАВРОВ ЮРІЙ ПАВЛОВИЧ (29. IV. 1932, м. Київ) – дослідник історії України кінця ХІХ ст. – поч. ХХ ст. К. і. н. (1967) з службовців.

Закінчив іст. ф-т Київ. ун-ту (1956). Викладав історію у Войківській СШ Березан. р-ну Київ. обл. (1956–1958); в 1958–1969 – ст. лаборант, м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР, в 1969–1971 – вчений секретар Відділення економіки, історії, філософії і права АН УРСР, з 1971 с. н. с. відділу історії України кінця ХІХ – поч. ХХ ст. В Ін-ті історії захистив канд. дис. “Робітники металургійної промисловості України і їх революційна боротьба в 1885–1904 рр.” (наук. кер. – д. і. н. Ф. Є. Лось). Автор понад 60 наук. праць. Серед них:

Металурги України в авангарді революційної боротьби (К.: 1970); З історії революційного робітничого руху на Україні на початку ХХ ст. // З історії суспільно-економічного розвитку та класової боротьби на Україні (ХVІ – поч. ХХ ст.). – (К.: 1963); Іноземні капіталовкладення у металургійну промисловість Півдня України (друга пол. ХІХ – поч. ХХ ст.) // УІЖ. – 1964. – № 3; Склад робітників металургійної промисловості України наприкінці ХІХ – на поч. ХХ ст. // УІЖ. – 1965. – № 7; Розміщення металургійної промисловості на Україні у 70–90-х роках ХІХ ст. //

Україн. істор. географічний збір. – Вип. 2. – (К.: 1972); Початок російсько-японської війни і посилення революційного руху на Україні // УІЖ. – 1974. – № 4; 80-річчя Київського “Союзу боротьби за визволення робітничого класу” // УІЖ. – 1977. – № 3; Антинародна діяльність з’їзду гірничопромисловців Півдня Росії в період революції // Історичні дослідження. Вітчизняна історія. Вип. 9. – (К.: 1983); Ставлення гірничопромислової буржуазії Півдня Росії до робітничих законів царського уряду 1886 та 1892 років // УІЖ. – 1984. – № 8; Загальний страйк на Півдні Росії і гірничопромислова буржуазія // Історичні дослідження. Вітчизняна історія. Вип. 13. – (К.: 1987); Организации рабочих и съезды горнопромышленников Юга России // Рабочий класс Украины в общероссийском революционно-освободительном движении. – К., 1988; Питання освіти робітників на з’їздах гірничопромисловців Півдня Росії (кінець ХІХ – поч. ХХ ст.) // Історичні дослідження. Вітчизняна історія. – Вип. 16. – (К.: 1990). Один із авт. колективних пр.: Хроника революционного рабочего движения на Украине (1900–1917). – (К.: 1987); Історія Української РСР. – Т. 1. – (К.: 1967); Історія Української РСР в 10 тт. Т. 4, 5. – (К.: 1978, 1983); Нариси з історії українського національного руху. – (К.: 1994); Развитие металлургии в Украинской ССР. – (К.: 1980); Дружба и братство русского и украинского народов. – Т. 1. – (К.: 1982) та ін.

Літ.: Вісник АН УРСР. – 1970. – № 8; Народна творчість та етнографія. – 1970. – № 4.

ЛАДИВІР ІВАН ІВАНОВИЧ (5. I. 1936, с. Бехтерщине Великобагачанського р-ну Полтавської обл.) – дослідник історії України в Другій світовій війні. К. і. н. (1969). З службовців. У 1960 закінчив іст-філос. ф-т Київ. ун-ту. З 1965 по 1968 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – чл.-кор. АН УРСР Ф. П. Шевченко. Канд. дис. “Вклад вчених Академії наук Української РСР в перемогу над фашистською Німеччиною”. У 1968–1971 – м. н. с. відділу історії капіталізму Ін-ту історії АН УРСР. Останнє місце роботи – вчений секретар відділення історії, філософії і права Президії НАН України. Опублікував близько 20 праць, серед них: Вклад вчених Академії наук Української РСР в перемогу над фашистською Німеччиною, 1941–1945 рр. (К.: 1970); Вклад вчених АН УРСР у зміцнення економіки і розвиток культури братніх республік у роки Великої Вітчизняної війни. – Вісник АН УРСР, 1970, № 5; Вклад вчених АН Української РСР у перемогу над фашистською Німеччиною // Вісник АН УРСР,

1975, № 4 та інш. Нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

ЛАЗАНСЬКА ТАМАРА ІВАНІВНА (10. VII. 1945, с. Велике Козятин. р-ну Вінницьк. обл.) – дослідник соц.-екон. розвитку України та робітничого руху середини XIX – поч. XX ст. К. і. н. (1986). З службовців. Закінчила іст. ф-т Київ. ун-ту (1974). Працює в Ін-ті історії АН УРСР: ст. лаборант (1964–1975), м. н. с. (1975–1987), н. с. (1987–1989), з 1989 с. н. с. відділу історії України кінця XIX – поч. XX ст.). Канд. дис. “Державні селяни Лівобережної України у першій половині XIX ст.” захистила в Ін-ті історії АН УРСР, наук. кер. – к. і. н. О. І. Лугова).

Авт. монографії: Государственные крестьяне Украины в период кризиса феодально-крепостнической системы. – (К.: 1989). Один із авт. колективних пр.: Історія Києва. – Т. 2. (К.: 1982); Хроніка революційного робочого руху на Україні (1900–1917). (К.: 1987); Хроніка робочого руху на Україні (1900–1917). (К.: 1987); Хроніка робочого руху на Україні (1861–1899). (К.: 1991).

ЛАЧКО ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ (18. IV. 1913, м. Полтава) – дослідник історії міжнародних відносин. К. і. н.). З робітників. У 1938 закінчив іст. ф-т Киргизького педін-ту (м. Фрунзе). У 1940–1941 навчався на ф-ті загальної історії і міжнародних відносин Вищого військ-педагог. ін-ту Черв. армії (м. Калінін). З 1947 по 1951 навчався в аспірантурі Киргизького філіалу АН СРСР. Захистив канд. дис. У 1951–1953 – в. о. доцента та доцент кафедри історії СРСР Киргизьк. ун-ту. З 1953 по 1955 і з 1958 по 1961 – зам. директора Ін-ту історії партії при ЦК КП Киргизії. У 1955–1958 – зав. кафедрою історії СРСР. Киргизьк. ун-ту. У 1961–1963 працював с. н. с. Ін-ту історії АН УРСР – керівник Кримської групи істориків.

ЛЕЩЕНКО МИКОЛА НИКИФОРОВИЧ (19. II. 1911, с. Бурчак Михайлівського р-ну Запорізької обл. – 10. II. 1991, м. Київ) – дослідник історії України II пол. XIX – поч. XX ст. Д. і. н. (1960), ст. н. с. (1951). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1980). З селян.

Закінчив іст. ф-т Одеськ. ун-ту. В 1939–1941 навчався у Військово-політичній академії ім. Леніна заочно. З 1933 служив в Червоній Армії на різних посадах: курсантом, командиром танку, викл. історії СРСР, основ м-л, досвіду парт.-політичної роботи в

РККА в гарнізонній партшколі при політвідділі спецвійськ Київського гарнізону. Учасник Великої Вітч. війни, інвалід. З 1945 р. – виклад. основ м.-л. Київ. ун-ту, з 1949 р. – ст. н. с. відділу історії капіталізму Ін-ту історії АН УРСР. В 1949 захистив канд. дис. “Селянський рух на Правобережній Україні в період революції 1905–1907 рр.”, з 1951 – зав. відділом історіографії та фондів і т. в. обов’язки заст. дир. з наукової роботи Ін-ту історії АН УРСР, з 1953 – зав. відділом історіографії цього ж Ін-ту, з 1955 р. – ст. н. с. Ін-ту. Докт. дис. “Селянський рух в Україні в зв’язку з проведенням реформи 1861 р.” З 1975 р. – с. н. с., в. о. зав. новоствореним відділом історії дружби народів, з 1984 – с. н. с. – консультант. Звільнений в 1986 р. в зв’язку з виходом на пенсію.

Опублікував бл. 300 праць, в т. ч. 6 монографій, 12 колективних праць та навчальних посібників. Серед них: Селянський рух на Правобережній Україні в період революції 1905–1907 рр. (К.: 1955), Крестьянское движение на Украине в связи с проведением реформы 1861 г. (60-е гг. XIX ст.) (К.: 1959); Класова боротьба в українському селі на початку ХХ ст. (К.: 1968); Класова боротьба в українському селі в епоху домонополітичного капіталізму (К.: 1970); Українське село в революції 1905–1907 рр. (К.: 1977); Історія Української РСР, т. I. – (К.: 1967); Історія селянства Української РСР, т. I. – (К.: 1967); За працю Історія Української ССР, т. III. – (К.: 1978), т. IV. – (К.: 1978) удостоєний Державної премії УРСР.

Нагороджений орденом “Красной Звезды”, “Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР”.

Літ.: Історія Академії наук

Укр. РСР. – кн. 2. – (К.: 1967), с. 328;

Вісник АН УРСР, 1980, №

РЕІУ. – Т. 3. – 1971. – С. 5;

ЕИ. – V. 3. – 1993. – р. 89.

ЛЕЩЕНКО ЛЕОНІД ОВДІЙОВИЧ (2. VI. 1931, с. Городниця Уманського р-ну Черкаської обл.) – дослідник нової та новітньої історії зарубіжних країн. Д. і. н. (1985), проф. (1991). У 1954 закінчив ф-т міжнародних відносин Київ. ун-ту. У 1954–1957 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. З 1957 по 1978

працював в Ін-ті історії АН УРСР: 1957–1961 – м. н. с. відділу загальної історії та міжнародних відносин, 1961–1965 – учений секретар ін-ту, 1965–1978 – с. н. с. відділу нової та новітньої історії зарубіжних країн. В 1974–1975 – стипендіант ЮНЕСКО, працював в наук. архівах США, Канади, Великобританії. У 1959 в Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис. “Провал американської політики ізоляції Китаю”. Докт. дис. “Фермерський рух у Канаді 1900–1939 рр.” захистив в Київ. ун-ті. Оpubлікував бл. 140 праць, серед них: Провал американської політики ізоляції Китаю (К.: 1959); З руїн війни до тривкого миру. УРСР на міжнародній арені в період становлення світової соціалістичної системи (1945–1949 рр.). (К.: 1963), Україна на міжнародній арені (1945–1949 рр.). (К.: 1969); СРСР і Канада в антигітлерівській коаліції. Демократичні сили Канади у боротьбі проти фашизму, за союз і бойове співробітництво з СРСР (1941–1945 рр.). (К., 1973); Війна в Європі і народи Азії. – Міжнародна солідарність в боротьбі проти фашизму (1933–1945). (К.: 1970); Українська РСР на міжнародній арені в період становлення світової соціалістичної системи (1945–1949 рр.) – Україна і зарубіжний світ. (К.: 1970) та інш.

Літ-ра: ЕИ. – V. 3. – 1993. – Р. 89.

ЛИСЕНКО ВАСИЛЬ ГАВРИЛОВИЧ (15. IX. 1932, м. Таганрог Ростовська обл., РФ – 6. III. 1975, м. Київ; похований у Черкасах) – дослідник історії міжнаціональних відносин. К. і. н. (1968). 3 робітників. У 1956 закінчив іст. ф-т Кишинів. ун-ту (Молдова). 1956–1958 – дир. Ромазанської семирічної школи Ришканського р-ну Молдавської РСР. 1958–1961 – працівник Черкаськ. обкому ЛКСМУ. 1961–1963 – консультант-методист, 1963–1969 – інструктор відділу пропаганди і агітації Черкаськ. обкому КПУ. В Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис. “Зміцнення економічного та культурного співробітництва між Молдавською і Українською РСР (1959–1965 рр.)”. У 1969–1975 працював в Ін-ті історії АН УРСР: 1969–1973 – м. н. с. відділу історії комуністичного будівництва, 1973–1975 – с. н. с. відділу проблем історії народів СРСР (з 10. VI. 1973 – історії дружби народів СРСР). Оpubлікував бл. 70 праць, серед них: В єдиній семье – к єдиній цели. (Кишинев: 1971), Чуття єдиної родини. (Брошура). – (Дніпропетр.: 1968 у співавт.). Героїчна сторінка в літописі Великої Вітчизняної війни. (Брошура). – (Черк.: 1968 у співавт.); Славна перемога. (Брошура). – (Черк.: 1968 у співавт.).

Мости братерства. (До 30-річчя утворення Молдавської РСР). (Брошура). (К.: 1970).

ЛИСЕНКО МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ (3. XI. 1914, с. Харсики Лохвицького п-ту Полтавської губ., тепер – Чорнухинський р-н Полтавської обл. – 2. I. 1995) – дослідник історії України XIX ст., фахівець у галузі історії освіти в Україні, методики викладання історії. Д. і. н. (1975), с. н. с. (1951). З селян.

У 1921–1932 навчався в 7-р. трудовій школі і Чорнухинському с/г технікумі. З 1932 по 1935 працював агрономом в Україні та Росії. У 1935–1940 навчався на іст. ф-ті Харків. ун-ту, з 1937 по 1940 за сумісництвом викладав історію СРСР. По закінченню ун-ту працював учителем історії Овчаровської СШ Ворошиловградської обл. З жовтня 1940 до жовтня 1945 – в Червоній Армії. У 1945 вступив до аспірантури Ін-ту історії України АН УРСР. У 1949 захистив канд. дис. “До питань тактики декабристів” під наук. кер. к. і. н. Ф. О. Ястребова. З червня 1949 – м. н. с., а з лютого 1951 – с. н. с. відділу історії капіталізму Ін-ту історії України АН УРСР. У 1954–1955 працював заст. дир. Київ. істор. музею з наук. роботи. З 1955 до кінця свого життя – в Укр. наук.-досл. ін-ті педагогіки: зав. відділом методики історії, провідним н. с.-консультантом. В Ін-ті історії АН УРСР захистив докт. дис. “Суспільно-політичний рух на Україні в першій чверті XIX ст.”.

Є автором майже 20 монографій, підручників та посібників, в т. ч.: Повстання декабристів на Україні. (К.: 1952); Декабристський рух на Україні. (К.: 1954); Повстання Чернігівського полку (з історії декабристського руху на Україні). (К.: 1956); Методика використання краєзнавчого матеріалу на уроках історії СРСР (К.: 1961); Киев. Путеводитель-справочник. (К.: 964 у співавтор.); Методика викладання історії Укр. РСР (ч. I. – К.: 1970; ч. II – К.: 1971; вид. 2-е переробл. і доп. К.: 1985); Патріотичне виховання учнів у процесі вивчення історії. (К.: 1976); Історія України (з продавних часів до 1917 року) в 2-х т. (Дніпропетровськ, 1994, у співавтор.).

Літ.: Г. П. Захист докт. дис. М. М. Лисенком // УІЖ, 1976, № 4.

ЛИСЕНКО ОЛЕКСАНДР ЄВГЕНОВИЧ (27. VI. 1955, смт Катеринопіль Черкаської обл.) – дослідник історії Другої світової війни. К. і. н. (1992). З службовців. У 1978 закінчив Київ. педін-т. Працював учителем-організатором виховної роботи у школі,

викладачем КДМУ ім. Глієра. Потім навчався в аспірантурі Київ. педін-ту. Наук. кер. – к. і. н. І.Х. Ганжа. В Одеськ. ун-ті захистив канд. дис. “Роль робітничого класу України у створенні та зміцненні органів державної влади (1919–1920)”. Останнє місце роботи – відділ історії України періоду другої світової війни Ін-ту історії України НАН України. Опублікував ряд праць, серед них: З історії мобілізації лодських резервів до Червоної Армії в 1941–1945 рр. – Розбудова держави, 1995, № 4; Українці у збройних формуваннях країн – учасниць другої світової війни. – Розбудова держави, 1995, № 5–6; Таємниці, що були за сімома замками. – Рідна школа, 1995, № 6, у спіавтор.); До питання про становище церкви в Україні у період другої світової війни. – УІЖ, 1995, № 3.

ЛИХОЛАТ АНДРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ (12. XI. 1914, с. Россоховатка Катеринопільського р-ну Черкас. обл. – 16. XII. 1993, м. Київ) – дослідник історії України ХХ ст., історії СРСР. Д. і. н. (1963), проф., Засл. діяч науки УРСР (1984). Лауреат премії НАН України ім. Д. З. Мануїльського (1978), Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1980). З селян. У 1940 закінчив іст. ф-т Київ. ун-ту. До цього працював зоотехніком в Київській обл. У 1940–1942 навчався в ВПШ при ЦК ВКП(б), 1942–1957 – працював кер. пропгруппи в Управлінні пропаганди, консультант, зав. сектором суспільних наук відділу науки і вузів ЦК КПРС. У 1947 у ВПШ при ЦК ВКП(б) захистив канд. дис. “Боротьба українського народу під керівництвом більшовицької партії проти петлорівської Директорії”. У 1957–1961 працював зав. сектором в Ін-ті історії партії при ЦК КПУ – філіал і ІМЛ при ЦК КПРС. У 1961–1993 – с. н. с., зав. відділом історії ком. буд-ва, пров. н. с. відділу сучасної історії України Ін-ту історії АН УРСР. У Мовському ун-ті захистив докт. дис. Опублікував понад 230 праць, з них понад 20 монографій: Здійснення лєнінської національної політики на Україні (1917–1920). (К.: 1967); Под лєнінским знаменем дружбы народов: Единство действий трудящихся Украины и России в борьбе за победу и укрепление советской власти. – М., 1970; В единой семье народов. (М.: 1979 в спіавтор.); Содружество народов СССР в борьбе за построение социализма. (М.: 1976); Национализм – враг трудящихся. Анализ исторического опыта борьбы с национализмом. (М.: 1986) та ін. Брав участь як автор і відп. ред. в колективних працях: История Украинской ССР. (К.: 1984–1985), т. VII, IX, X; Истєрия Киева, т. III, кн. 1, 2. (К.: 1985, 1986);

История рабочих Донбаса. (К.: 1982); Історія Української РСР. Короткий нарис. (К.: 1981); Развитие социально-классовой структуры населения Украинской ССР в 60–80-х гг. (К.: 1988); Дружба и братство русского и украинского народов. Т. II. (К.: 1982) та ін. Під його кер. підготовлено 15 канд. і 5 докт. істор. наук. Лауреат Державної премії УРСР за багатотомну Історію Української РСР. Премія АН УРСР ім. Д. З. Мануйльського (1978) за монографію “Содружество народов СССР в борьбе за построение социализма”. (М.: 1976). Нагороджений Орденом Великої Вітч. війни, медалями, грамотою ЦВК СРСР. Літ.: УІЖ, 1971, № 8; “Радянська Україна”, 1978, 28 квітня; “Радянська Україна”, 1979, 27 квітня; УІЖ, 1985, № 2; (К.: 1986); РЕГУ. – Т. 3. – 1971. – С. 18; ЕИ. – V. 3. – 1993. – Р. 243.

ЛІСЕВИЧ ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ (12. XII. 1928, с. Янгенці Деражнянського р-ну Хмельницької обл.) – дослідник історії міжнар. відносин, зокрема Польщі. К. і н. (1966). З селян. У 1953 закінчив іст.-філолог. ф-т Львівського пед. ін-ту. У 1951–1963 – на пед. роботі, з 1963 – в Ін-ті історії АН УРСР: навчався в аспірантурі, захистив канд. дис. “Українсько-румунські культурні зв’язки 1944–1964 рр.”.

Наук. кер. – д. і. н., чл.-кор. АН УРСР І.М. Мельникова. Працює с. н. с. відділу історії міжнар. зв’язків України. Є автором ряду наук. праць, серед них: Культурне будівництво у народній Польщі 1944–1948. (К.: 1986); В затінку двоглавого орла. (К.: 1993); Родом з України. (К.: 1995); Українсько-польське культурне співробітництво в 70-х роках ХХ ст. // Міжнародні зв’язки України: наук. пошуки і знахідки, вип. 4. (К.: 1993); Традиції духовного взаємозбагачення слов’янських народів, їх значення для сучасності // Історія, культура, фольклор та етнографія слов. народів. (К.: 1988).

ЛОЛА ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ (25. VII. 1912, с. Мотовилівка, Київська обл.) – дослідник історії України середніх віків. К. і н. (1953). З селян.

Учасник Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. Має бойові нагороди: два ордени Вітчизняної війни, орден Червоної Зірки та 7 медалей. У 1941 закінчив іст. ф-т Житомир. пед. ін-ту. В 1946–1948 – інспектор шкіл відділу народної освіти Київської обл. У 1951–1972 працював в Ін-ті історії АН УРСР: 1951–1954 – м. н. с. відділу історії феодалізму, 1954–1961 – учений секретар Ін-ту,

1961–1965 – с. н. с. відділу історії феодалізму, 1965–1972 – відділу історії міст і сіл Української РСР. В 1948–1951 навчався в аспірантурі Ін-ту історії АН УРСР. Наук. кер. – к. і. н. Д. І. Мишко. В Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис. “Боротьба українського народу за воз’єднання України з Росією під час визвольної війни 1648–1654”. Оpubлікував бл. 60 праць, серед них: Гайдамацький рух на Правобережній Україні в 20–60 рр. XVIII ст.” (К.: 1965); Коліївщина. (Брошюра). (К.: 1968 у співавт.). Один із авторів колективних праць: Історія міст і сіл Української РСР. – Харківська область (К.: 1967), те ж. – Полтавська область (К.: 1968). У 1972 вийшов на пенсію.

ЛОСЬ ФЕДІР ЄВДОКИМОВИЧ (19. VI. 1908, с. Певневщина Городнянського уїзду Чернігівської губ. – 21. VI. 1980, м. Київ) – дослідник історії України кінця XIX – поч. XX ст. Д. і. н. (1953), проф. (1954). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1980). Засл. діяч науки УРСР (1969). З селян. У 1931 закінчив Чернігівський ін-т соціального виховання (педагогічний). До 1933 викладав історію у СШ та педтехнікумі. 1933–1934 – служив на флоті у Севастополі. У 1935–1940 – аспірант, м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР. У 1940 захистив канд. дис. Того ж року був переведений на посаду с. н. с. 1943–1948 – вчений секретар Ін-ту та зав. відділом історії СРСР, а з 1948 по 1958 – заст. директора по науці Ін-ту. З 1946 до 1978 – зав. відділом історії капіталізму. Докт. дис. “Робітничий клас України та його революційна боротьба на початку XX ст. (1900–1907)”. Одночасно вів педагогічну роботу у вузах: у 1946–1949 зав. кафедрою Київського пед. ін-ту, 1949–1966 – викладач в ін-ті підвищення кваліфікації при КДУ, 1966–1971 – зав. кафедрою Київського ін-ту культури. Підготував 50 канд. наук. Автор бл. 200 наук. праць, серед них індив. монографії: Очерки по истории Украины, вып. XI Украина в годы столыпинской реакции (М.: 1944), Рабочий класс Украины и его революционная борьба в конце XIX и в начале XX вв. (К.: 1955), Рабочий класс Украины в 1907–1913 гг. (К.: 1962), також автор і співавтор 15 підручників з історії України, брав участь у бл. 20 колектив. монографіях, збірниках статей, збірниках матеріалів та документів. Похований на Байковому цвинтарі м. Києва.

Літ.: ЕУ. – 1962. – С. 1378;

РЕГУ. – Т. 3. – 1971. – С. 32;

ЕИ. – V. 3. – 1993. – P. 189; Волощенко А. К. 60-річчя професора Ф. Є. Лося. – УІЖ, 1968, № 9, с. 156–158.

ЛУГОВА ОЛЕНА ІЛЛІНІЧНА (20. VII. 1928, м. Київ) – дослідник історії України II пол. XIX – поч. XX ст., краєзнавець. К. і. н. (1961). З робітників-службовців.

У 1949 закінчила іст. ф-т Київ. ун-ту. 1949–1950 викладала історію в педучилищі в м. Корсунь-Шевченківське. 1950–1989 – в Ін-ті історії АН УРСР на різних посадах. До 1965 – м. н. с. воєнно-історичного відділу, відділу країн народної демократії, відділу історії капіталізму. Канд. дис. “Сільськогосподарський пролетаріат півдня України в другій половині XIX ст.”. З 1965 – с. н. с. відділу історії досоціалістичних формацій, з 1966 – відділу історії капіталізму.

В складі редколегії брала участь в підготовці до друку колективної монографії “История рабочего класса Украины”, т. 1. (К.: 1971). зб. док-в “Воссоединение Украины с Россией” (К.: 1953), зб. “Революция 1905 года на Украине” (К.: 1955). Одна з авторів томів “История городов и сел Киевской области” (К.: 1971); багатотомної “Истории Украины” т. III. – (К.: 1971). З 1975 – с. н. с. відділу історії міст і сіл УРСР, з 1981 – с. н. с. відділу історико-краєзнавчих досліджень. Опублікувала бл. 60 праць, серед них: “Сільськогосподарський пролетаріат Півдня України в період капіталізму” (К.: 1965), “Революційна боротьба трудящих України в 1905–1907 рр.” (К.: 1980 у співавтор). Одна з авторів колективних праць: багатотомної “Історії Української РСР” (т. 3-укр. вид., т. 4-рос. вид. (К.: 1978, К.: 1983); зб. док-в “Зародження рабочего класса Украины” (К.: 1982); “Дружба и братство русского и украинского народов”, т. 1. – (К.: 1982); “История Киева”, т. 2 (К.: 1984); “История городов и сел УССР”, т. 1–8, (К.: 1970-і рр.). З 1989 р. – на пенсії.

ЛУКАЧ БЕЙЛО ІШТВАНОВИЧ (21. XII. 1939, с. Мочола Берегівського р-ну Закарпатської обл.) – дослідник історії Угорщини. К. і. н. (1971). З селян. В Ін-ті історії АН УРСР захистив канд. дис. “Зміцнення союзу робітничого класу і селянства в процесі будівництва соціалізму в Угорщині (1957–1965 рр.)”. Наук. кер. д. і. н., чл.-кор. АН УРСР І. М. Мельникова. Працював робітником Берегівського райхарчокомбінату (1956, м. Берегове), робітником славянського СМСУ. Донбасканалбуду (1956–1957, м. Славянськ Донецької

обл.): Навчався на іст. ф-ті Ужгородського ун-ту (1959–1964). Працював ст. економістом планової комісії Ужгородського райвиконкому (1965–1966), референтом Закарпатської обл. організації тов-ва “Знання” (1966, м. Ужгород). У 1966–1969 аспірант відділу історії зарубіжних соціалістичних країн Ін-ту історії АН УРСР, м. н. с. Ін-ту історії АН УРСР з 1969 по 1972. Опублікував монографію “Зміцнення союзу робітничого класу з селянством на завершальному етапі будівництва основ соціалізму в Угорщині (1959–1962 рр.) (3 історії зарубіжних соціалістичних країн. К.: 1971); Союз рабочего класса и крестьянства в социалистической Венгрии (1957–1970). (К.: 1974); ст.: “Історія Угорщини в працях українських радянських істориків (1945–1967 рр.) (УІЖ, 1969, № 4); Зміцнення союзу робітничого класу і селянства в Угорщині (1957–1958 рр.). (УІЖ, 1969, № 1).

ЛУКАШ ОЛЬГА ІВАНІВНА (5. VI. 1952, м. П'ятигорськ Ставропольського краю, РФ) – дослідник історії міжнародних зв'язків України. К. і. н. (1985). 3 службовців. В 1971–1976 навчалася на іст. ф-ті Київ. ун-ту. Працювала екскурсоводом музею історії військ КВО м. Києва (1970–1971), стажистом-дослідником Ін-ту історії АН УРСР, ст. лаборантом (1978–1979), м. н. с. (1979–1986), Н. с., с. н. с. (1986–1992) відділу історіографії і історичних зв'язків України з зарубіжними країнами (згодом зарубіжної історіографії і проблем ідеологічної боротьби) Ін-ту історії АН УРСР. В Ін-ті історії АН УРСР захистила канд. дис. “Участь Української РСР в сприянні Радянського Союзу країнам, що визволилися, в галузі освіти і науково-технічного розвитку (60–70-ті рр.)”. Опублікувала більше 20 праць, серед них: Українська РСР у зв'язках Радянського Союзу з країнами, що розвиваються (60–80-і рр.). (К.: 1990 рос мова), ст.: Науково-технічні зв'язки СРСР з Індією (1970–1975 рр.) (УІЖ, 1979, № 8. З 1992 – в Ін-ті світової економіки і міжнародних відносин НАН України.

ЛУКІН ВСЕВОЛОД ПЕТРОВИЧ (27. II. 1931, Лубни Полтавської обл.) – дослідник історії Великої Вітчизняної війни, архівіст.

У 1954 закінчив іст. ф-т Київ. ун-ту. У 1954–1966 працював м. н. с. сектору партійних архівів Ін-ту партії при ЦК КПУ – філіалі Ін-ту м.-л. при ЦК КПРС. У 1966–1969 навчався в аспірантурі на каф. історії КПРС Київ. політехн. ін-ту. У 1969–1970 працював старшим інспектором науково-видавничого

відділу Архівного управління при Раді Міністрів УРСР і одночасно – відп. секретарем ж. “Архіви України”. У 1970–1976 працював у Ін-ті історії України АН УРСР м. н. с. відділу історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. На тему діяльності підпільних організацій та партизанських об’єднань опублікував 10 статей. Один із упорядників і авторів колективної праці – Листівки підпільних організацій (партизанів України періоду Великої Вітчизняної війни). Збірник документів. (К.: 1969). Звільнений з Ін-ту історії АН УРСР у 1976 в зв’язку з переведенням на роботу в апарат Президії АН УРСР.

Підписано до друку 04.09.96 Формат 60x84 1/16

Ум. друк. арк. 8,37 Обл. вид. арк. 8,64

Тираж 200. Зам. 367 1996р. Ціна договірна

Поліграф.-д-ція Ін-ту історії України НАН України

Київ-1, Грушевського, 4

